

Gabriela Vojtěšková
Julie Junašíková
Magdalena Hanková
Jana Kasáčková

**průvodce pro studenty se
specifickými potřebami na UTB**
aneb
na co mám nárok při studiu

2:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Gabriela Vojtěšková
Julie Junaščíková
Magdalena Hanková
Jana Kasáčková

**průvodce pro studenty se
specifickými potřebami na UTB**
aneb
na co mám nárok při studiu

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

© Gabriela Vojtěšková, Julie Junaščíková, Magdalena Hanková, Jana Kasáčková, 2020

Název: Průvodce pro studenty se specifickými potřebami na UTB aneb Na co mám nárok při studiu

Autoři: Mgr. et Mgr. Gabriela Vojtěšková, Bc. Julie Junaščíková, Mgr. Magdalena Hanková, Ph.D., Mgr. Jana Kasáčková, Ph.D.

Vydavatel: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, www.nakladatelstvi.utb.cz

Grafická úprava: MgA. Dušan Wolf

Obálka: www.nakladatelstvi.utb.cz, <https://de.freepik.com/>

Vydání: První

Vydáno elektronicky

Rok vydání: 2020

ISBN 978-80-7454-903-8

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Strategický projekt UTB ve Zlíně, reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002204

KA6 - Adaptace studijního prostředí a tvorba motivačních programů a opatření ke snižování studijní neúspěšnosti na UTB

Milá studentko, milý studente,

do rukou se Ti dostává publikace, která je věnována Tobě – studentovi se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně (dále jen „UTB“). Určitě Tě v této souvislosti napadá otázka, co všechno se na dalších stranách můžeš dočíst, je to tak? Pak pro Tebe máme už na úvod malou nápovědu.

Metodická příručka *Průvodce pro studenty se specifickými potřebami na UTB aneb Na co mám nárok při studiu* vznikla ve spolupráci se zaměstnanci Centra pro studenty se specifickými potřebami na UTB (dále jen „Centrum“) a plynule navazuje na *Metodickou příručku pro studenty UTB aneb máme spolužáka se specifickými potřebami*. Nabídne Ti nejen základní vhled do problematiky studia studentů se specifickými potřebami na veřejných vysokých školách, ale především Ti poslouží jako praktický průvodce službami a servisními opatřeními, které můžeš během studia na naší univerzitě využít. Kromě toho se dozvíš všechny stěžejní informace o fungování Centra, o odborných pracovnicích a poskytovatelích služeb, modifikaci přijímacího řízení, funkční diagnostice či formě pomoci od vyučujících. Získáš přehled o asistenčních službách, zpracování studijní literatury a technickém vybavení, jež máš při studiu k dispozici.

Věříme, že na následujících stranách najdeš všechny potřebné informace, a to v přehledné a srozumitelné podobě. Příjemné čtení a mnoho zdaru při studiu na UTB Ti přeje.

Autorský kolektiv

Obsah

1/	FENOMÉN INKLUZE ANEB I SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI MŮŽEŠ STUDOVAT NA UTB	8
1.1	Inkluze jako prostředek k vyrovnání příležitostí studentů se specifickými potřebami na UTB	8
1.2	Vysokoškolák se specifickými potřebami na UTB aneb To jsi Ty	11
1.3	UTB jako garant standardu podpory studentům se specifickými potřebami	12
2/	CENTRUM PRO STUDENTY SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI NA UTB	15
2.1	Kdo jsme a pro koho tu jsme	15
2.2	Personální zajištění Centra	17
2.3	Jsem uchazeč o studium se specifickými potřebami	19
2.4	Jsem student se specifickými potřebami	32
2.5	Psychologická poradna	43
2.6	Job Centrum	44
2.7	Knihovna	45
2.8	Úbytování a stravování	47
2.9	Přehled kontaktů	47
3/	VYSOKOŠKOLÁCI SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM ANEB ZAOSTŘENO NA STUDIUM NA UTB	49
3.1	Student se zrakovým postižením aneb Co je pro něj typické	49
3.2	Zásady komunikace se studenty se zrakovým postižením aneb Ztráta zraku neznamená ztrátu řeči	54
3.3	Architektonické bariéry v univerzitním prostředí aneb Jak je překonat a být dobrým průvodcem	57
4/	VYSOKOŠKOLÁCI SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM NA UTB ANEB KDYŽ SCHÁZÍ DECIBELY	62
4.1	Student se sluchovým postižením aneb Co je pro něj typické	63
4.2	Zásady komunikace studentů se sluchovým postižením aneb Naslouchejme očima	65
4.3	Bariéry univerzitního prostředí aneb S čím mi může Centrum pomoci	70

5/	VYSOKOŠKOLÁCI S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM A CHRONICKÝM SOMATICKÝM ONEMOCNĚNÍM NA UTB ANEB NENÍ TO JEN O VOZÍKU	74
5.1	Student s tělesným postižením aneb Co je pro něj typické	74
5.2	Student s chronickým somatickým postižením aneb Co je pro něj typické	76
5.3	Zásady komunikace se studenty s tělesným postižením aneb O vše, co nezvládnu, si řeknu	77
5.4	Architektonické bariéry v univerzitním prostředí aneb Jak je překonat a být dobrým asistentem	80
6/	VYSOKOŠKOLÁCI SE SPECIFICKÝMI PORUCHAMI UČENÍ NA UTB ANEB „DYS“ V HLAVNÍ ROLI	93
6.1	Student se specifickými poruchami učení aneb Co je pro něj typické	94
6.2	Zásady komunikace se studenty se specifickými poruchami učení aneb Chyby nejsou důležité	97
6.3	Nestačí mi čas aneb S čím mi může Centrum pomoci	98
7/	VYSOKOŠKOLÁCI S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA NA UTB ANEB ODLIŠNÝ POHLED NA SVĚT	100
7.1	Jaké jsou nejčastější mýty a fakta o lidech s poruchou autistického spektra	101
7.2	Zásady komunikace studentů s poruchou autistického spektra	102
7.3	Jsem ztracen aneb S čím mi může Centrum pomoci?	102
8/	VYSOKOŠKOLÁCI S PSYCHICKÝM ONEMOCNĚNÍM NA UTB ANEB I DUŠE POTŘEBUJE PŘÍTELE	105
8.1	Student s psychickým onemocněním aneb Co je pro něj typické	105
8.2	Zásady komunikace se studenty s psychickým onemocněním	108
8.3	S čím mi může Centrum pomoci?	110
	ZÁVĚR	112
	VNITŘNÍ NORMY UNIVERZITY TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ	118
	PŘÍLOHA 1 Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami	128
	PŘÍLOHA 2 Standardy servisních a organizačních opatření pro studenty se specifickými potřebami	130
	PŘÍLOHA 3 Dohoda o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami na UTB	133
	PŘÍLOHA 4 Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB	136
	PŘÍLOHA 5 Návod na podání přihlášky	138

1/ Fenomén inkluze aneb i se specifickými potřebami můžeš studovat na UTB

„Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělat.“

___Jan Amos Komenský

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- O inkluzi, její funkci ve vysokoškolském prostředí a o dokumentech ukotvujících právo na terciární vzdělávání.
- O tom, koho lze na UTB považovat za vysokoškoláka se specifickými potřebami a o důležitosti tzv. funkční diagnostiky.
- O tom, jak UTB zajišťuje garanci standardu podpory studentům se specifickými potřebami.

V současné postmoderní době, kdy je právo na vzdělávání ukotveno v celé řadě národních i nadnárodních dokumentů, se jeví takřka jako samozřejmé, že po složení maturitní zkoušky povedou Tvé další kroky na vysokou školu. Právě vzdělávání a jeho konečný výsledek v podobě vzdělání (čili získání vysokoškolského titulu) totiž představují stěžejní podmínku aktivní ekonomické činnosti a společenského uplatnění člověka. Z toho důvodu je kladen důraz na zajištění přístupu ke kvalitnímu vzdělání všem studentům, a to bez ohledu na to, potýkáš-li se s omezením hybnosti, máš některou ze specifických poruch učení, hůře slyšíš anebo třeba nevidíš do dálky. Děje se tak přitom díky trendu tzv. **školní inkluze**, prostřednictvím níž dochází k vyrovnání studijních příležitostí vysokoškoláků se zdravotním posti-

žením, kteří jsou v terciárním prostředí nazýváni také jako studenti se specifickými potřebami.

Z výše uvedeného je zřejmé, že popsané humanizační tendence mají nemalý podíl na tom, že se můžeš i přes jistá omezení, která jsou spjata s Tvým zdravotním postižením, zapsat ke studiu na naší univerzitě, účastnit se během semestru přednášek, cvičení a seminářů a přiblížit se tak k titulu Bc., Mgr., Ing. či Ph.D. Proto si o vlivech inkluzivního vzdělávání do oblasti vysokoškolského vzdělávání studentů se specifickými potřebami řekneme něco více v následujících podkapitolách.

1.1 Inkluze jako prostředek k vyrovnání příležitostí studentů se specifickými potřebami na UTB

To, že můžeš jakožto student se specifickými potřebami studovat na vysoké škole, je dáno nejenom Tvými studijními předpoklady, které jsi patrně prokázal v rámci testů či pohovorů u přijímacího řízení, ale také tím, že se Česká republika hlásí k evropskému standardu univerzitního vzdělávání. Právě ten totiž garantuje **vytváření systému podpory ke zpřístupnění vysokoškolského vzdělávání všem studentům se specifickými potřebami**. K naplnění těchto snah přitom v posledních letech přispívá fenomén inkluze, který jistě neunikl Tvé pozornosti. Je o něm totiž hojně diskutováno nejen napříč hromadnými sdělovacími prostředky, ale těší se stále větší pozornosti také mezi odborníky. Pokud se tedy chystáš studovat či už studuješ na některém humanitně orientovaném oboru naší univerzity, není pochyb o tom, že se Ti během studia dostanou do rukou publikace od Květoňové (2007), Lechty (2016) či Bartoňové, Vítkové et al. (2016), kteří se v naší zemi inkluzí dlouhodobě zabývají. Proto se domníváme, že nebude na škodu, když Ti nyní už trochu s předstihem osvětlíme podstatu tohoto termínu.

Co je to inkluze a jaké jsou její funkce ve vysokoškolském prostředí?

Pojem inkluze může být užíván v různých významech, v této metodické příručce si ale vystačíme s jejím vymezením z pedagogického hlediska. Termín pochází z anglického „to be included“, což znamená být úplnou součástí, zahrnutí, obsazení či začlenění. Jak nám tedy tyto české ekvivalenty napovídají, jde o formu vzdělávání, které potírá jakoukoliv exkluzi či segregaci ve vzdělávání, neboť staví na **respektu potřeb všech studentů bez rozdílů**. Někteří čeští i zahraniční autoři (Stubbs, 2008; Arnesen et al., 2009; Kratochvílová, 2013) proto zdůrazňují, že fenomén inkluze se opírá o lidskou důstojnost studenta, jeho práva a vnímání odlišnosti jako normy. Proto by měl být na vysoké škole kladen důraz na opatření a výukové strategie, které lze využít u všech posluchačů zapsaných ke studiu.

Inkluzivní vzdělávání tedy plní ve vysokoškolském prostředí funkci **humánní**, díky čemuž máš možnost rozvíjet vlastní schopnosti a na základě toho se podílet na fungování společnosti. Dále jde o funkci **sociální**, skrze niž se všichni učíme respektu k různorodosti a podporujeme sociální soudržnost, a nakonec nelze opomenout ani funkci **právní**. Právě ta garantuje Tvé právo na minimální standard ve vzdělávání, stejně jako usiluje o to, aby nikdo nebyl vylučován ze vzdělávacího procesu (Kratochvílová, 2013).

Jaké dokumenty ukotvují základní právo na terciární vzdělávání?

Už jsme Ti v obecnější rovině naznačili, že právě filosofie inkluze ve vysokoškolském prostředí přispívá k zajištění spravedlivého vzdělávacího systému, a tedy i k naplnění základního práva na vzdělávání. Že se Ti toto tvrzení zdá zavádějící, když právě vzdělávání většina z nás vnímá jako nedílnou součást našeho života? Ano, na jednu stranu máš pravdu. Ostatně třeba také Michalík (2013) píše, že poskytování vzdělání je jednou z hlavních funkcí moderního státu,

příčemž vzdělanost národa je výrazem jeho kulturní úrovně a vyspělosti. Na straně druhé je ale třeba si uvědomit, jak dokumentuje ve svých pracích například Lechta (2010), že přístupy ke vzdělávání osob se zdravotním postižením se v průběhu historie výrazným způsobem proměňovaly. Nejprve se jednalo o **exkluzi**, tedy o kompletní vyloučení těchto jedinců z edukačních procesů. Zmíněný přístup byl následně nahrazen **segregačními tendencemi**, jež stavěly na přesvědčení, že osobám se zdravotním postižením je možné poskytnout optimální podmínky edukace pouze v co nejhomogenizovanějších skupinách, které vznikaly na základě předem vymezených kritérií. Až od 90. let 20. století pak dochází k začlenění osob se zdravotním postižením do všech typů škol a školských zařízení, jak uvádí například Vítková (2004). Teprve v tento okamžik tedy bylo v plné míře dodržováno výše zmíněné právo na vzdělávání, včetně práva na edukaci na vysoké škole. Toto je ostatně ukotveno v mnoha předpisech, které jsou součástí právního řádu České republiky, ale rovněž v dokumentech na evropské úrovni. Podrobněji si o nich můžeš přečíst v naší *Metodice pro intaktní studenty* (Hanková, Kasáčková, 2018), nicméně nyní Ti jen připomeneme, že se jedná například o:

- Všeobecnou deklaraci lidských práv,
- Listinu základních práv a svobod,
- Mezinárodní pakt o ochraně hospodářských, sociálních a kulturních práv,
- Evropskou úmluvu o ochraně základních lidských práv a svobod,
- Listinu základních práv Evropské unie.

Jaké dokumenty ukotvují právo studentů se specifickými potřebami na terciární vzdělávání a co z nich pro Tebe plyne?

Přejdeme-li už konkrétněji k právu studentů se specifickými potřebami vzdělávat se na vysokých školách, pak určitě nesmíme opomenout zmínit Prohlášení ze Salamanky, které

roku 1994 vydalo UNESCO. Právě v tomto dokumentu, který byl přijat 92 zeměmi, včetně České republiky, se totiž zdůrazňovalo, že běžné školy (mějme tím na mysli i školy vysoké) by měly přijímat ke studiu všechny jedince, a to bez ohledu na to, jak jsou na tom tělesně, inteligenčně, sociálně, emočně, ve vztahu k jazyku či čemukoli dalšímu. Jedině za tohoto předpokladu totiž dojde k odstraňování potenciálního diskriminačního jednání, které může být směřované také k Tobě jako studentovi se specifickými potřebami.

O naplnění těchto myšlenek se dlouhodobě zasazuje celá řada zákonů a souvisejících dokumentů. Tvé pozornosti by v této souvislosti neměly uniknout kupříkladu:

- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, jenž si můžeš zapamatovat také jako tzv. antidiskriminační zákon,
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením,
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách,
- Kodex zajištění akademické kvality a standardů ve vysokoškolském vzdělávání (oddíl 3: Studenti se zdravotním postižením),
- O tom, kdo je vysokoškolák se specifickými potřebami, si sice podrobněji povíme na dalších stranách této metodiky, už teď Ti ale prozradíme, že bližší charakteristiku této heterogenní studentské populace přináší Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, a to v dokumentu „Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2019“, č. j. MSMT-2019/2019-2,
- Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020,
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.

Jak se inkluze a právo na terciární vzdělávání projevují ve vysokoškolském prostředí?

Myšlenky inkluze, které jsme Ti alespoň v základních obrysech představili na předchozích stranách, garantují, že vstup do terciárního vzdělávání, stejně jako míra Tvé participace a dosažené studijní výsledky, závisí především na Tvých vrozených schopnostech a studijním úsilí (Veselý, Matějů, 2010). Jinými slovy platí, že na Tebe, jakožto studenta se specifickými potřebami, již nebude na vysoké škole nahlíženo pod tíhou určité medicínské diagnózy, tedy tzv. medicínského modelu postižení, který proklamoval: „*On/a má specifické potřeby a je to jeho/její problém, s nímž se musí při studiu sám/a vypořádat*“. Inkluze, která přinesla humanizaci do vzdělávání, naopak reflektuje tzv. sociální model postižení, který klade důraz na řešení, resp. odstraňování sociálních bariér, s nimiž se můžeš jako student se specifickými potřebami během svého vzdělávání setkat. Tedy došlo k proměně v uvažování, a to v duchu: „*Co můžeme na univerzitě udělat pro to, aby zde mohl student se specifickými potřebami studovat?*“

LITERÁRNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Pokud by ses chtěl více dozvědět o tom, jak mohou být specifické potřeby vnímány v kontextu obou zmíněných modelů, tedy dnes již překonaného medicínského modelu postižení, jenž je nahrazen humanisticky orientovaným sociálním modelem postižení, doporučujeme Ti k přečtení následující texty:

Blackman, S. & Conrad, D. (2017). *Caribbean Discourse in Inclusive Education: Historical and Contemporary Issues*. USA: Information Age Publishing Inc.

Evans, N. J. et al. (2017). *Disability in Higher Education: A Social Justice Approach*. San Francisco: Jossey-Bass.

Glazzard, J. et al. (2015). *Teaching and Supporting Children with Special Educational Needs & Disabilities in Primary Schools*. 2nd Edition. Thousand Oaks: SAGE.

Goodley, D. (2014). *Disability Studies: Theorising Disablism and Ableism*. New York: Routledge.

Můžeme si tedy shrnout, že v tomto ohledu se jeví jako důležitý také respekt ke studentovi, což výstižně reflektuje Kratochvílová (2013, s. 55), jež píše: „Respekt obecně spočívá v bezpodmínečném přijetí každého jednotlivce, vyjádření úcty k jeho bytí a v maximálním využívání odlišnosti jako výhody. Respektování druhého neznamena pouze oceňovat a uznat jeho odlišnost, ale být otevřený i jeho působení na nás.“

1.2 Vysokoškolák se specifickými potřebami na UTB aneb To jsi Ty

Při čtení předchozích stran jistě neuniklo Tvé pozornosti, že v metodice často užíváme termín „student se specifickými potřebami“. A dost možná Tě v této souvislosti napadá otázka, zda do této rozmanité skupiny vysokoškoláků, jejíž zastoupení je v České republice zhruba 1 %, spadáš také Ty. Abychom předešli Tvému dilematu či nejistotě, v rámci druhé podkapitoly Ti předložíme všechny potřebné informace týkající se právě této tematiky.

Začneme pro tyto účely obecněji a připomeňme si s odkazem na Hanákovou et al. (2016), že **míra přístupnosti vysokých škol** pro studenty se specifickými potřebami se v současné době **neustále zvyšuje** a dochází tak k vytváření inkluzivního terciárního prostředí. K této filosofii se hlásí také UTB, jejíž prioritou je od roku 2015, kdy na univerzitě začalo vznikat Centrum, právě trvalá podpora této studentské populace.

Kdo je tedy student se specifickými potřebami na UTB?

Podle Směrnice rektora o *Podpoře uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně* (dále jen „Směrnice rektora“) se studentem se specifickými potřebami rozumí **jedinec se zdravotním postižením**, který se hlásí ke studiu nebo již studuje na UTB. Více o kategoriích studentů se specifickými potřebami, z níž vycházíme také na naší univerzitě, se dozvíš ve druhé kapitole.

Co je to funkční diagnostika a proč je důležitá?

Dodejme, že zmíněné kategorie studentů se specifickými potřebami, které vznikly v interakci zdravotního postižení studenta a studijního prostředí, vycházejí výhradně z aspektů relevantních pro studium na vysoké škole a zohledňují jejich finanční dopad. Medicínské hledisko tedy slouží pouze jako vstupní informace kvůli základní objektivitě Tvých specifických potřeb. Rozhodujícím aspektem pro zařazení do některé z kategorií studentů se specifickými potřebami je totiž tzv. **funkční princip**. Jedná se o takový přístup, při němž není rozhodující samotná lékařská diagnóza, ale její praktický dopad na činnosti související se studiem konkrétního oboru/programu.

Dopad Tvého zdravotního postižení nebo zdravotního stavu na aktivity nezbytné pro studium zvoleného oboru/programu je potom předmětem procesu **funkční diagnostiky**. Je pochopitelné, že každá funkční diagnostika má svá specifika s ohledem na příslušný typ zdravotního postižení studenta. Proto se jí budeme podrobněji věnovat v následujících kapitolách. Nyní Ti ale alespoň v obecné rovině prozradíme, že podle Směrnice rektora SR 18/2018 funkční diagnostika předchází zahájení výuky v 1. semestru studia¹ a budeš na ní participovat Ty, jakožto student se specifickými potřebami, a pracovník Centra. V rámci funkční diagnostiky obvykle dojde ke zhodnocení funkčních dopadů

1 Pokud ke vzniku specifických potřeb nedošlo u studenta dodatečně.

Tvého postižení na komunikaci, manipulaci s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami v rámci zvoleného studijního oboru, a to vzhledem k možnostem poskytované příslušných servisních opatření. Její součástí je ověření Tvých minimálních kompetencí² a výsledkem je stanovení komunikačních, pracovních a organizačních postupů, které je nutné během Tvého studia volit.

INFORMAČNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Bližší informace k této problematice nalezneš ve Směrnici rektora o **Podpoře uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně** (platné v 01/2020). Cenné informace, které se týkají nejen možné úpravy přijímacího řízení na naši univerzitu, ale i studijních podmínek, najdeš také v přílohách výše zmiňované směrnice. Konkrétně:

- **Příloha č. 1** – Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami,
- **Příloha č. 2** – Standardy servisních a organizačních opatření pro studenty se specifickými potřebami,
- **Příloha č. 3** – Dohoda o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami na UTB,
- **Příloha č. 4** – Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB.

1.3 UTB jako garant standardu podpory studentům se specifickými potřebami

V souladu s filosofií inkluze se naše univerzita ve Směrnici rektora hlásí ke **garanci standardu podpory studentů se specifickými potřebami**. Znamená to, že jako student se specifickými potřebami máš právo na takové podmínky ke

studiu, které Tě neznevýhodňují ani nediskriminují vůči intaktním studentům. V praxi to znamená, že:

- při poskytování podpory UTB respektuje Tvé individuální možnosti a specifické potřeby, stejně jako jejich proměnlivost v průběhu studia,
- UTB je oprávněna požadovat od Tebe tzv. minimální kompetence, jimiž v co nejvyšší možné míře kompenzuješ své postižení,
- stejně jako intaktní studenti si řídíš své vlastní studium a jsi odpovědný za plnění povinností, které jsou spojeny s Tvým studiem.

Jakou formu podpory si můžeš při studiu na UTB nárokovat?

Platí, že UTB Ti v kontextu vyrovnávání podmínek ke studiu garantuje v souladu s výše uvedenou Směrnici rektora zajištění bezbariérových prostor, přiměřených úprav interiéru nebo přijetí příslušných organizačně-technických opatření. Dále se může jednat o vybavení speciálními informačními technologiemi, které představují základní garanci technické přístupnosti studia a studijních materiálů, ale také objektivitu při plnění studijních povinností/hodnocení studijních výsledků. Během studia by Ti mělo být k dispozici rovněž základní technologické vybavení pro zajištění standardních servisních opatření, zajištění přístupnosti vnitřních informačních systémů či zajištění personálních, technických a organizačních podmínek pro naplňování specifických potřeb. Platí však také pravidlo, že pro činnosti, pro něž není univerzita schopna garantovat personální, technické nebo organizační zázemí či servis, zprostředkovává zpravidla potřebné služby třetí strana.

2 Podle Přílohy č. 1 „Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami“ se jedná o takové dovednosti a znalosti studentů se specifickými potřebami, které překračují dovednosti a znalosti studentů v hlavním vzdělávacím proudu a jsou nezbytné k zajištění inkluzivního vzdělávání. Aby mohla vysoká škola uspokojovat nároky vzrůšené studenty se specifickými potřebami, vznáší sama na studenta nárok, aby si osvojili pracovní postupy, jimiž bude pak v co největší možné míře kompenzovat své pohybové, smyslové či kognitivní postižení.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Arnesen, L. et al. (2009). *Policies and Practices for Teaching Sociocultural Diversity*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Bartoňová, M. & Vítková, M. et al. (2016). *Inkluze ve škole a ve společnosti jako interdisciplinární téma*. Brno: Masarykova univerzita.
- ČESKO. Listina základních práv a svobod. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993. Částka 1, s. 17–23. Dostupné také z <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.
- ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998. Částka 39, s. 2490–2552. Dostupné také z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/legislativa>.
- ČESKO. Zákon č. 198 ze dne 23. dubna 2008 o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008. Částka 58, s. 2814–2844. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>.
- Evropský soud pro lidská práva (2010). *Evropská úmluva o ochraně lidských práv*. Dostupné 4. 1. 2018 z https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf.
- Hanáková, A. et al. (2016). *Vzdělání pohledem žáka se zdravotním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hanková, M. & Kasáčková, J. (2018). *Metodická příručka pro studenty UTB aneb Máme spolužáka se specifickými potřebami*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Kratochvílová, J. (2013). *Inkluzivní vzdělávání v české primární škole: teorie, praxe, výzkum*. Brno: Masarykova univerzita.
- Květoňová, L. (2007). *Vysokoškolské studium se zajištěním speciálněpedagogických potřeb*. Brno: Paido.
- Lechta, V. (2010). *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál.
- Lechta, V. (2016). *Inkluzivní pedagogika*. Praha: Portál.
- Listina základních práv Evropské unie (2012). Dostupné 4. 2. 2017 z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=CS>.
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966). Dostupné 12. 1. 2018 z <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinarodni-pakt-o-hospodarskych-socialnich-a-kulturnich-pravech.pdf>.
- Michalík, J. (2013). *Rodiče a dítě se zdravotním postižením (nejen) na základní škole*. Pardubice: Studiopress s.r.o.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2016). *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020*. [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné také z: http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Č. j.: j. MSMT-2019/2019-2.
- Směrnice rektora č. 18/2018. *O podpoře uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Stubbs, S. (2008). *Inclusive Education: Where There are Few Resources*. Norway: The Atlas Alliance.
- Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 2006. Částka 4, s. 67–128. Dostupné také z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Umluva-ve-sbirce.pdf>.

- Úřad vlády České republiky, Vládní výbor pro zdravotně postižené občany (2010). *Kodex zajištění akademické kvality a standardů ve vysokoškolském vzdělávání: The Quality Assurance Agency for Higher Education*. [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné také z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/QAA_Kodex-3_20-10-2010_1.pdf.
- Veselý, A. & Matějů, P. (2010). Vzdělávací systémy a reprodukce vzdělávacích nerovností. In: Matějů, P., Straková, J. & Veselý, A. (Eds.). *Nerovnosti ve vzdělávání. Od měření k řešení*. Praha: SLON.
- Vítková, M. (2004). *Integrativní školní (speciální) pedagogika: Základy, teorie, praxe*. Brno: MSD, spol. s.r.o.
- Vládní výbor pro zdravotně postižené občany (2015). *Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020*. [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné také z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Narodni-plan-OZP-2015-2020_2.pdf.
- Všeobecná deklaráce lidských práv (1948). Dostupné 10. 10. 2017 z <http://www.msmt.cz/file/39238/>.

2/ Centrum pro studenty se specifickými potřebami na UTB

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- O Centru pro studenty se specifickými potřebami.
- O personálním zajištění Centra.
- O uchazečích se specifickými potřebami a přijímacím řízením.
- O evidenci do Centra.
- O servisních opatřeních pro studenty a podpoře Centra.
- O asistenčních službách.
- O psychologické poradně, Job Centru a ubytování.
- O knihovně UTB.

2.1 Kdo jsme a pro koho tu jsme

Jednou z priorit Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně je trvalá podpora a zajištění adekvátních podmínek studentů se specifickými potřebami, která je zahrnuta do realizace strategického záměru vzdělávací a tvůrčí činnosti UTB. Reaguje na potřeby uchazečů o studium a studentů se specifickými potřebami v kontextu právních novel a vývoje trendu inkluze ve vysokoškolském vzdělávání. Proces přijímacího řízení na vysokou školu a přechod do nového akademického prostředí znamená pro všechny studenty odlišný organizační systém a jiný způsob studia s nově kladenými požadavky, často změnu místa pobytu či formu bydlení. Pro Tebe, studenta se specifickými potřebami (dále jen „student“), mohou být tyto proměny a nové povinnosti obzvláště závažné.

Vyrovnaní příležitostí přístupu ke studiu je hlavním cílem Centra, které zahájilo svou činnost na Univerzitě Tomáše Bati v roce 2015. Centrum pomáhá při vytváření inkluzivního a bezbariérového prostředí, poskytuje komplexní poradenský, technický, konzultační a intervenční servis. Snahou je, aby studijní obory akreditované na univerzitě byly v co největší možné míře přístupné i studentům s postižením. Centrum jako mladá, rozvíjející se součást univerzity organizačně spadá do rektorem řízeného úseku prorektora pro vnitřní a vnější vztahy a je součástí Akademické poradny UTB.

V době založení Centra roku 2015 bylo evidováno 10 studentů se specifickými potřebami a od té doby sledujeme prudký nárůst, což dokazuje počet 74 studentů evidovaných v roce 2019. Jedná se o studenty se zrakovým, sluchovým a tělesným postižením, se specifickými poruchami učení, poruchami autistického spektra, s psychickým, chronickým či jiným onemocněním (často kombinované postižení). V tabulce níže uvádíme počty studentů v letech 2015 až 2020.

Tabulka 1

Počty studentů se specifickými potřebami

Počty studentů podle typu postižení								
Rok	Celkem	Zrakové postižení	Sluchové postižení	Pohybové postižení	Specifická porucha učení	Porucha autistického spektra	Jiná psychická porucha	Kombinované postižení
2015/2016	10	0	3	5	1	0	0	1
2016/2017	35	3	3	2	11	2	6	8
2017/2018	45	3	4	2	17	1	7	11
2018/2019	62	1	5	1	29	1	12	13
2019/2020	74	3	6	9	43	4	28	16

Tabulka vyjadřuje číselné údaje studentů, kteří jsou evidováni v Centru. Celkový počet studentů, kteří vykazují v roce 2019 určité specifické potřeby, je 137. Někteří z nich však nežadají žádná servisní opatření a služeb Centra nevyužívají (ti nejsou v tabulce zahrnuti). Většinou se jedná o studenty, kteří uvedli zdravotní specifika v přihlášce ke studiu. Po zápisu do studia se však rozhodli, že studijní povinnosti zvládnou bez pomoci Centra.

Pro vytvoření inkluzivního prostředí na UTB, ke zlepšení vztahů studentů se specifickými potřebami s intaktními spolužáky, vyučujícími a pracovníky univerzity se Centrum zapojilo do Strategického projektu UTB (ESF). Dlouhodobé kurzy, workshopy pro studenty a zaměstnance, účast na českých i zahraničních stážích, tvorba studijních materiálů, digitalizace odborných textů či webináře slouží k vytváření a zlepšení přístupnosti studijního prostředí pro studenty se specifickými potřebami.

Dynamický rozvoj Centra podtrhuje také aktivní členství UTB v Asociaci poskytovatelů služeb studentů se specifickými potřebami na vysokých školách (dále jen „AP3SP“), která napomáhá rozvoji a zvyšování kvality profesionálních služeb poskytovaných studentům se specifickými potřebami. AP3SP dbá na dodržování standardu kvality těchto služeb a podporuje koncept rovného přístupu ke vzdělávání. Chceme, aby se univerzita stala přístupným místem pro všechny, kteří splňují podmínky pro studium bez ohledu na zdravotní postižení.

V současné době poskytuje Centrum bezplatné speciálně-pedagogické, psychologické a kariérové poradenství formou individuální konzultace. Zároveň mají studenti nárok na servisní a podpůrná opatření od okamžiku projevení zájmu o studium, přes přijímací řízení, po celou dobu studia až po jeho ukončení. Metodická podpora míří také k vyučujícím.

Obr. 1 Budova U18 – sídlo Centra

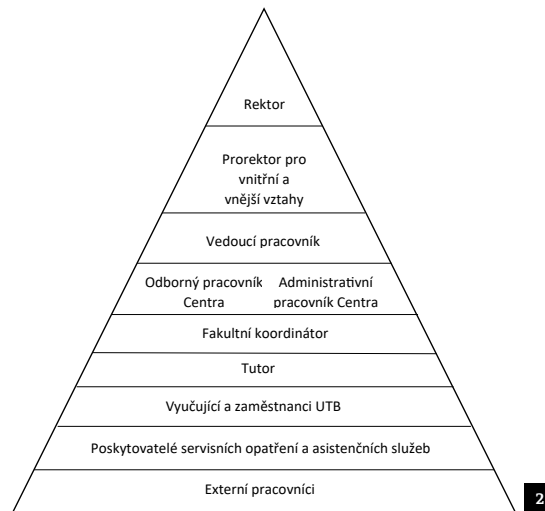
2.1.1 Legislativa

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně přistupuje k uchazečům o studium a studentům se specifickými potřebami v souladu s platnou legislativou České republiky a mezinárodními dokumenty. Centrum poskytuje podporu studentům na podkladu Směrnice rektora UTB ve Zlíně *Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně*. Ve směrnici se můžeš dočíst o kategoriích studentů se specifickými potřebami, servisních opatřeních, o personálním a organizačním zajištění podpory studentům. Také zde najdeš informace o diagnostice a posouzení míry Tvých specifických potřeb, o možnosti modifikace přijímacího řízení, údaje ohledně zápisu do studia, úpravy podmínek v průběhu studia, sdělení o ubytování či stravování na UTB. Celé znění směrnice nalezneš na konci této metodiky (Příloha č. 1) nebo na webových stránkách UTB v sekci Student se specifickými potřebami <https://www.utb.cz/ssp/>.

Další dokumenty, které jsou na našich webových stránkách zveřejněny a jsou pro Tebe a chod Centra důležité:

- Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů,

- Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob,
- Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb,
- European Disability Strategy 2010–2020,
- Studijní a zkušební řád Univerzity Tomáše Bati,
- Harmonogram akademického roku 2019/2020 a harmonogram zapisování předmětů do informačního systému STAG v příslušném aktuálním znění.
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění (zákon o vysokých školách), v návaznosti na Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami, který je součástí Pravidel pro poskytování příspěvků a dotací veřejným vysokým školám MŠMT.

Obr. 2 Personální zajištění

2.2 Personální zajištění Centra

V současné době se podílí na poskytování služeb studentům kmenoví zaměstnanci Centra – vedoucí pracovník, odborní pracovníci a administrativní pracovník. Zaměstnanci zajišťují podporu studentům se specifickými potřebami na celouniverzitní úrovni.

Další pracovníci, kteří úzce spolupracují s Centrem, jsou fakultní koordinátoři a tutoři. Poskytují studentům servisní opatření na jednotlivých fakultách. V rámci osobní asistence, studijní asistence či zapisovatelského servisu zaměstnává Centrum poskytovatele servisních a asistenčních služeb, většinou se jedná o studenty UTB. V současné době se podpoře studentů věnuje cca 40 pracovníků.

Kdo je vedoucí pracovník?

V Centru se můžeš setkat s vedoucím pracovníkem, který zodpovídá za komplexní zajištění chodu Centra a koordinaci všech služeb, zejména:

- poradenské a konzultační služby pro studenty – speciálněpedagogické, psychologické a kariérové,
- komunikace s uchazeči o studium,
- zajištění modifikace a průběhu přijímacího řízení podle funkční diagnostiky a doporučení, včetně poradenství, přístupnosti materiálů a prostor,
- evidence studentů do Centra,
- doporučení pro studium v informačním systému STAG, které je určeno vyučujícím studenta,
- komunikace a spolupráce s kontaktními osobami na fakultách/pracovištích UTB,

- spolupráce s externími subjekty a lektory pro zajištění osvětových akcí pro studenty a zaměstnance UTB,
- zajišťování asistenčních služeb pro studenty,
- organizace a realizace vzdělávacích akcí pro studenty a zaměstnance, příp. širokou veřejnost,
- interní lektorská činnost – pravidelné vzdělávání a proškolení zaměstnanců UTB a spolupracovníků Centra,
- metodická podpora pro akademické a neakademické pracovníky,
- publikační činnost,
- správa finančních záležitostí Centra a zodpovědnost za efektivní hospodaření,
- webové stránky – sekce Student se specifickými potřebami,
- zodpovědnost za plnění pracovních činností všech zaměstnanců Centra.

Kdo je odborný pracovník?

Pokud se rozhodneš aktivně využívat služeb Centra, bude Ti k dispozici také odborný pracovník, který se podílí na zajišťování podpůrných opatření pro studenty:

- zajištění asistenčních služeb – osobní asistence, přepisovatelský a zapisovatelský servis, studijní asistence, konzultační činnost,
- proškolení poskytovatelů asistenčních služeb,
- koordinace a organizace vzdělávacích akcí (semináře, workshopy, přednášky, besedy, výstavy),
- propagace služeb Centra,
- koordinace a organizace mobility studentů (výjezdy studentů UTB a příjezdy zahraničních studentů),
- zajišťování odborné praxe studentů, komunikace s firmami a organizacemi,
- evidence a aktualizace počtu studentů.

Kdo je administrativní pracovník?

Administrativní pracovník provádí činnosti spojené s ekonomikou a managementem:

- personální úsek (Dohoda o provedení práce, Dohoda o provedení činnosti, výkazy práce atd.),
- podklady pro ekonomické záležitosti Centra,
- kontrola inventarizace majetku,
- nákup, prodej, poptávkové a výběrové řízení,
- administrace objednávek, faktur a dodávky zboží či služeb,
- smlouvy o dlouhodobých výpůjčkách,
- cestovní příkazy,
- spisová služba, evidence a archivace dokumentace studentů s SP,
- pomoc s propagací Centra.

Kdo je fakultní koordinátor?

Pokud budeš řešit problém například s přístupem vyučujících, nerespektováním vyrovnání podmínek studia vzhledem k Tvému postižení, je Ti k dispozici fakultní koordinátor.

Police je zřízena na každé fakultě a zpravidla se jedná o proděkana pro pedagogickou činnost. Koordinátor zaujímá supervizní funkci při realizaci podpory studentů se specifickými potřebami, je pravidelně proškolen v problematice studentů se specifickými potřebami a je pověřen řešením problémových situací při praktické realizaci podpory studentů na úrovni svého pracoviště.

Kdo je tutor?

Pokud potřebuješ pomoci se studijními záležitostmi, organizací studia či řešením konkrétního problému přímo na Tvé fakultě, můžeš se obrátit na tutora. Tutor je zodpovědný za předávání informací o servisních opatřeních a specifických potřebách studenta na úrovni vlastního pracoviště.

Aktivně spolupracuje s pracovníky Centra a je pravidelně proškolen v oblasti speciální pedagogiky.

Kdo jsou poskytovatelé servisních a asistenčních služeb?

Budeš-li potřebovat například asistenta, který Ti bude pomáhat s prepisováním studijních textů, s osobními nebo studijními záležitostmi, budeš využívat poskytovatele servisních a asistenčních služeb. Zpravidla se jedná o studenty UTB nebo dobrovolníky, kteří jsou prostřednictvím edukačních nástrojů Centra proškoleni v problematice studentů se specifickými potřebami. Za vykonané služby jsou finančně odměňováni.

Akademičtí a neakademičtí pracovníci UTB

Jedná se o vyučující a další zaměstnance Univerzity, kteří realizují výuku studijního předmětu nebo se jinak podílí na plnění studijních povinností studentů. Učitelé se řídí doporučením pro studium, které má student se specifickými potřebami zapsáno v informačním systému STAG a aktivně spolupracují s Centrem.

Obr. 3 Zaměstnanci Centra

Externí spolupracovníci

Odborníci ze specializovaných pracovišť, kteří se zabývají speciálně pedagogickou, psychologickou nebo sociální problematikou a spolupracují s Centrem. Pracovníci pedagogicko-psychologických poraden, speciálně pedagogických center, sociálních služeb či neziskových organizací se podílejí na osvětové činnosti týkající se osob se specifickými potřebami (workshopy, semináře, přednášky, besedy, mapování bezbariérovosti budov apod.).

Další spolupracovníci

Velmi těsně s Centrem spolupracuje kariérový poradce, který Ti poskytne služby týkající se Tvého profesního zaměření, najdeš ho v Job Centru. K dispozici Ti jsou také psychologové, kteří sídlí v psychologické poradně. Více se dočteš v kapitole s názvem Psychologická poradna a Job Centrum.

2.3 Jsem uchazeč o studium se specifickými potřebami

Na šesti fakultách poskytuje Univerzita Tomáše Bati kvalitní vzdělávání v širokém spektru oborů – technických a technologických, ekonomických, uměleckých, inforatických, humanitních i zdravotnických. Záleží pouze na tom, kterým směrem se chceš vydat na Tvé cestě za vysněným povoláním. Centrum Ti pomůže odpovědět na Tvé otázky spjaté se studiem.

2.3.1 Kde všude se můžeš o Centru dozvědět?

Potřebné informace o studiu Ti budou k dispozici na Dni otevřených dveří, které pořádají všechny fakulty UTB, na Seznamovákú UTB či při zápisu do studia.

Den otevřených dveří

Pokud se vydáš na Den otevřených dveří UTB, abys lépe poznal svoji budoucí Alma mater, dozvíš se zde vše potřebné i o Centru. Budou zde přítomni pracovníci Centra, jež Ti spolu s tutorem předají prvotní informace o možných servisních opatřeních při Tvém studiu. Odneseš si letáček se všemi základními údaji o Centru a kontakty na důležité osoby.

Na **Fakultě technologické (FT)** navštívíš stanoviště fakultních ústavů, které mají přichystanou ochutnávku vlastních výzkumů přímo na chodbách budovy. V jednotlivých posluchárnách probíhají pravidelné přednášky o studiu, kde Ti poví všechno, co by Tě mohlo zajímat. Jestliže se chceš do problematiky ponořit hlouběji, můžeš zavítat na prohlídku útrobu budovy, laboratoří a specializovaných učeben.

Na **Fakultě multimediálních komunikací (FMK)** na Tebe čekají prezentace studijních programů, které probíhají v příslušných časech. Máš možnost vyzkoušet si kreativní testy a poznat práci Ústavu marketingových komunikací. Abys zažil atmosféru života fakulty online, můžeš mluvit se samotnými studenty a nahlédnout do výuky.

Obr. 4 Den otevřených dveří

Fakulta aplikované informatiky (FAI) Ti vše, co Tě zajímá, sdělí v přednáškovém sále v předem určený čas. Zúčastníš se prohlídky celé budovy, k dispozici Ti jsou laboratoře a výukové prostory, kde máš možnost se tázat přímo studentů či pedagogů.

Na **Fakultě humanitních studií (FHS)** zjistíš, zdali dáš přednost studiu cizích jazyků, učitelské či neučitelské pedagogice nebo Tě přiláká studium zdravotních oborů. Dozvíš se vše potřebné o studiu, nahlédneš do výuky a zažiješ atmosféru na fakultě.

Fakulta logistiky a krizového řízení (FLKŘ), která sídlí v Uherském Hradišti, Ti otevře dveře do všech svých zákoutí. Podíváš se do laboratoří, na výuku nebo třeba na koleje.

Fakulta managementu a ekonomiky (FaME) si na Den otevřených dveří každoročně připravuje atraktivní program, v jehož rámci Tě nechají nahlédnout pod pokličku studia jednotlivých oborů.

Více informací a přesný harmonogram Dnů otevřených dveří zvolené fakulty hledej na webových stránkách, kde nalezneš také kontakty na Centrum.

Zápis do studia

U zápisu do studia budeš seznámen s tím:

- co si máš představit pod názvem Centrum pro studenty se specifickými potřebami,
- jakým způsobem se do Centra můžeš registrovat,
- ve které budově a místnosti se Centrum nachází,
- jaká servisní opatření a služby Ti Centrum nabízí,
- kde najdeš kontakty na pracovníky Centra.

Obr. 5a Seznamovák I

Seznamovák UTB

Seznamovák UTB je jedinečná akce, která propojuje studenty všech fakult Univerzity Tomáše Bati. Kromě nekonečné zábavy a nabitého programu, který pro Tebe připravili instruktoři ze Studentské unie a Unie studentů v Uherském Hradišti, se taktéž dozvíš mnoho užitečných informací přímo od studentů a pedagogů a setkáš se zde i se zaměstnanci Centra. Využij proto této příležitosti a zeptej se na vše, co Tě zajímá.

2.3.2 Přijímací řízení

Proces přijímacího řízení se může na jednotlivých fakultách do jisté míry lišit. Na všech fakultách se můžeš přihlásit do bakalářského, magisterského i doktorského studia. Výjimkou je pouze Fakulta logistiky a krizového řízení (FLKŘ), kde se můžeš přihlásit pouze do bakalářského a magisterského studia.

Obr. 5b Seznamovák II

Společné kroky do bakalářského a magisterského studia

Podání přihlášky

- Celý postup, jak přihlášku podat, najdeš uvedený v Příloze č. 5.
- **Uchazeč se specifickými potřebami** při vyplňování přihlášky vybere v sekci osobní údaje – **zohlednění zdravotních specifík**, kde vybere typ postižení: zrakové, sluchové, pohybové postižení, specifické poruchy učení, poruchy autistického spektra, jiné obtíže (psychické, somatické onemocnění, logopedické obtíže).
- Úhrada administrativního poplatku (tento poplatek je nevratný v jakékoliv fázi přijímacího řízení). Údaje pro platbu:
  - název banky: Komerční banka Zlín,
  - číslo účtu: 27-1925270277/0100,
  - variabilní symbol: 2903602990,
  - specifický symbol: oborové číslo, které je přiděleno po vyplnění e-přihlášky,

→ Centrum pro studenty se specifickými potřebami na UTB

- IBAN pro platbu ze zahraničí: CZ 75010000002719 2527 0277.

Více informací nalezneš na <https://www.scio.cz/nsz/hendi-kepovani.asp>.

Sledování potvrzení platby v režimu pořizování e-příhlášky

Pokud se potvrzení o přijetí platby v e-příhlášce do 10 dnů od provedení platby neobjeví, písemně se obrať pro pomoc na e-mail:

- Fakulta technologická – studium@ft.utb.cz,
- Fakulta managementu a ekonomiky – studium@fame.utb.cz,
- Fakulta aplikované informatiky – studium@fai.cz,
- Fakulta humanitních studií – studium@fhs.cz,
- Fakulta logistiky a krizového řízení – studium@flickr.cz,
- Fakulta multimediálních komunikací – studium@fmk.cz.

Zápis do studia

U zápisu do studia jsou k dispozici letáčky s kontakty na Centrum.

V případě, že se hlásíš na fakultu, která organizuje přijímací zkoušky ve spolupráci se společností SCIO, postup následovně:

- V přihlášce na oficiálních webových stránkách SCIO si zatrheš, že jsi uchazečem se specifickými potřebami.
- Pokud budeš žádat o **úpravu podmínek** při konání Národních srovnávacích zkoušek (dále jen „NSZ“) zašli na adresu scio@scio.cz odborný doklad potvrzující Tvé postižení.
- Přijde Ti pozvánka, kde bude uvedeno místo konání zkoušky, termín a čas a veškeré informace potřebné pro její vykonání.

V případě, že se budeš hlásit na Fakultu multimediálních komunikací (FMK), postupuj následovně:

- V eprihlaska.utb.cz si zaklikneš, že jsi uchazečem se specifickými potřebami.
- V termínu zašli požadované dokumenty (žádost o úpravu přijímacího řízení a doklad o zdravotním stavu) na adresu Centra pro studenty se specifickými potřebami.

Společné kroky do doktorského studia

Podání přihlášky

Stejný postup podání přihlášky jako výše, včetně uchazeče se specifickými potřebami a úhrady administrativního poplatku.

V přihlášce zadej téma dizertační práce a školitele

Téma si předem dobře promysli a osobně zkontaktuj se školitelem.

- Vytiskni přihlášku spolu s přílohami:³
  - zkrácená verze přihlášky,
  - doklad o zaplacení nevratného administrativního poplatku,
  - kopie vysokoškolského diplomu,
  - životopis,
  - soupis publikovaných i nepublikovaných prací a ostatních výsledků odborné činnosti,
  - případný doklad o jazykových znalostech.

3 Přílohy se u jednotlivých fakult mohou lišit. Více informací si můžeš nastudovat: FT – <https://ft.utb.cz/studium/prijimaci-rizeni/doktorske-studium/>
FAI – <https://fai.utb.cz/studium/prijimaci-rizeni/doktorske-studium/>
FHS – <https://fhs.utb.cz/veda-a-vyzkum/ph-d-studium/>
FMK – <https://fmk.utb.cz/studium/prijimaci-rizeni/doktorske-studium/>
FaME – <https://fame.utb.cz/studium/prijimaci-rizeni/doktorske-studium/>

Přijímací zkouška

Přihlášeni uchazeči jsou písemně vyzváni k účasti na přijímacím řízení, nejpozději 14 dnů před jeho termínem. Kromě své touhy dále studovat musíš prokázat i jistou úroveň anglického jazyka. Zkouška se skládá z ústní a písemné části a týká se Tvého zaměření v rámci oboru, tématu dizertační práce a Tvé dosavadní odborné a vědecké činnosti. Písemný test ověří Tvé znalosti anglického jazyka.

Předpokládané téma Tvé dizertační práce, které budeš u ústní zkoušky obhajovat, by sis měl předem dobře promyslet a ideálně probrat se školitelem z řad Tvoji fakulty, který na Tvou práci bude po dobu Tvého doktorského studia dohlížet. Název tématu je součástí přihlášky, proto bys měl být se školitelem domluven na tématu již předem.

Fakulta technologická (FT)

Bakalářské studium

Pro přijetí Ti bude stačit, když si podáš přihlášku se všemi náležitostmi. Fakulta přijímá studenty postupně, až dokud nezaplňují všechna volná místa. Co to pro Tebe znamená? Čím dřív si přihlášku podáš, tím máš větší šanci, že se vydáš na cestu vědce.

Můžeš se hlásit do následujících studijních programů.

- Materiály a technologie (prezenční i kombinovaná forma)
  - Materiálové inženýrství (pouze prezenční forma)
  - Ochrana životního prostředí
  - Polymerní materiály a technologie
  - Biomateriály a kosmetika
- Technologie a hodnocení potravin (prezenční i kombinovaná forma)
  - Technologie potravin

- Gastronomické technologie
- Chemie a analýza potravin
- Potravinářské biotechnologie a aplikovaná mikrobiologie
- Chemie a technologie potravin (kombinovaná forma)
  - Chemie a technologie potravin se specializací Technologie mléka a mléčných výrobků
- Procesní inženýrství (prezenční i kombinovaná forma)
  - Technologická zařízení

V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@ft.utb.cz,
- **+420 576 031 319**.

Magisterské studium

Podobně jako u bakalářského studia Ti pro přijetí bude stačit podat e-přihlášku (viz výše) a splnit všechny náležitosti. Studenti jsou přijímáni postupně, dokud se nezaplňují všechna volná místa. Významným faktorem rozhodujícím o Tvém přijetí je i příbuznost Tvého předchozího vysokoškolského studia. Čím dřív tedy přihlášku pošleš, tím větší bude šance, že z Tebe jednou bude inženýr.

Přihlášku si můžeš podat do těchto programů a specializací oborů.

- Inženýrství polymerů
- Environmentální inženýrství
- Chemie a technologie materiálů: Materiálové inženýrství (pouze prezenční forma studia)
- Biomateriály a kosmetika
- Technologie potravin
- Chemie potravin a bioaktivních látek (pouze prezenční forma studia)
- Procesní inženýrství: Konstrukce technologických zařízení (pouze prezenční forma studia)
- Procesní inženýrství: Řízení jakosti

- Výrobní inženýrství: Stroje a nástroje pro zpracování polymerů

Doktorské studium

Všechna témata včetně školitelů jsou vypsána na webových stránkách FT v sekci Doktorské studium, v případě nejasností můžeš kontaktovat Oddělení pro vědu a výzkum FT.

Více o přijímacím řízení se dozvíš na webových stránkách: <https://ft.utb.cz/studium/prijimaci-rizeni/bakalarske-studium/>.

Fakulta managementu a ekonomiky (FaME)

Bakalářské studium

Pro přijetí do bakalářského studia Ti bude stačit, když si podáš přihlášku a splníš všechny náležitosti. K podání přihlášky na FaME potřebuješ splnit dvě podmínky:

- Mít řádně ukončenou střední školu.
- Úspěšně absolvovat NSZ nebo Národné porovnávacie skúšky (NPS), a to konkrétně test Obecných studijních předpokladů (OSP) nebo v rámci NPS test Všeobecné studijné predpoklady (VŠP).

Přihlášku můžeš podat do prezenční a kombinované formy studia těchto bakalářských studijních programů.

- Ekonomika a management – spec. Ekonomika a management podniku – prezenční studium
- Ekonomika a management – spec. Ekonomika a management podniku – kombinované studium
- Ekonomika a management – spec. Ekonomika a management veřejné správy a regionálního rozvoje – prezenční studium

- Ekonomika a management – spec. Ekonomika a management veřejné správy a regionálního rozvoje – kombinované studium
- Finance a finanční technologie – prezenční studium
- Finance a finanční technologie – kombinované studium
- Průmyslové inženýrství – prezenční studium
- Průmyslové inženýrství – kombinované studium
- Účetnictví a daně – prezenční studium
- Účetnictví a daně – kombinované studium

Přijímací zkoušky (SCIO)

Zkoušky organizuje společnost SCIO v několika termínech během roku a je třeba je alespoň jednou v rámci Národních srovnávacích zkoušek absolvovat. Sám se přihlášíš k NSZ nebo NPS na individuálně vybraný termín (v dostatečném předstihu) přímo u společnosti SCIO na webové adrese <http://www.scio.cz/nsz>, případně na telefonu + 420 234 705 555. Po přihlášení obdržíš od společnosti SCIO pozvánku ke zkoušce. Účast na zkouškách SCIO si hradí každý uchazeč sám. Při podávání přihlášky k NSZ nebo NPS je nutno, abys poskytl souhlas s předáním výsledků FaME.

V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@fame.utb.cz,
- **+420 576 032 352.**

Navazující magisterské studium

Přihlášku můžeš podat do prezenční a kombinované formy studia těchto magisterských studijních programů, které navazují na bakalářské studium.

- Finance – prezenční studium
- Finance – kombinované studium
- Finance – spec. Finanční kontrola – prezenční studium

- Finance – spec. Finanční kontrola – kombinované studium
- Management a marketing – spec. Marketing management – prezenční studium
- Management a marketing – spec. Marketing management – kombinované studium
- Management a marketing – spec. Design management – prezenční studium
- Management a marketing – spec. Design management – kombinované studium
- Management a marketing – spec. Management veřejné správy a regionálního rozvoje – prezenční studium
- Management a marketing – spec. Management veřejné správy a regionálního rozvoje – kombinované studium
- Management ve zdravotnictví – kombinované studium
- Ekonomika podniku a podnikání – spec. Podnikání a ekonomika podniku – prezenční studium
- Ekonomika podniku a podnikání – spec. Podnikání a ekonomika podniku – kombinované studium
- Ekonomika podniku a podnikání – spec. Podnikání ve službách cestovního ruchu – prezenční studium
- Ekonomika podniku a podnikání – spec. Podnikání ve službách cestovního ruchu – kombinované studium
- Průmyslové inženýrství – prezenční studium
- Průmyslové inženýrství – kombinované studium

V případě, že bude naplněna kapacita některého oboru, může děkan FaME zrušit pro tento obor druhé kolo přijímacího řízení. Případné informace o tom budou zveřejněny ve veřejné části internetových stránek FaME.

Přijímací zkouška se koná v červnu (1. kolo) nebo v srpnu (2. kolo), kterou organizuje FaME a to z oblastí:

- Mikroekonomie,
- Makroekonomie.

Pro studijní program N6208 Ekonomika a management, obor Management ve zdravotnictví v kombinované formě studia je třeba vykonat v měsíci červnu (1. kolo) nebo v měsíci srpnu (2. kolo) přijímací zkoušku, kterou organizuje FaME a to z oblastí:

- Ekonomie,
- Manažerská psychologie,
- Management,
- Zdravotnictví,
- Ošetřovatelství.

FaME promíjí vykonání přijímací zkoušky do prezenční a kombinované formy studia absolventům bakalářského studia na FaME. Lze ji také prominout úspěšným absolventům bakalářského studijního programu European Business na Huddersfield University Business School ve Velké Británii na základě Agreement of Cooperation between Tomas Bata University in Zlín, Faculty of Management and Economics and Huddersfield University Business School a úspěšným absolventům Celoživotního vzdělávání (dále jen „ČŽV“) v rámci akreditovaných magisterských studijních programů na základě podmínek uvedených v Rozhodnutí děkana zveřejněném do konce března daného roku.

Doktorské studium

Příhlášku se všemi přílohami do doktorských studijních programů musíš podat do konce června daného akademického roku na Referát výzkumu kvalifikačních řízení FaME.

Přihlásíš se pomocí webové adresy: <https://fame.utb.cz/veda-a-vyzkum/ph-d-studium/prihlasky-do-ph-d-programu/>.

Pokud budeš potřebovat podrobnější informace:

- studium-phd@fame.utb.cz,
- + 420 576 032 229.

Více o přijímacím řízení se dozvíš na webových stránkách FaME: <https://fame.utb.cz/studium/prijimaci-rizeni/bakalarske-studium/>.

Fakulta aplikované informatiky (FAI)

V současné době jsou přijímací zkoušky pro bakalářské a magisterské studium prominuty.

Bakalářské studium

Na adresu studijního oddělení FAI zašli úředně ověřenou kopii maturitního vysvědčení (kopie maturitního vysvědčení musí být ověřena na matrice nebo na úřadě určeném k ověřování podpisů, nikoliv na příslušné střední škole). Pokud budeš maturovat v září, nebudeš moci být přijat v 1. kole přijímacího řízení.

Přehled studijních programů, do kterých se přijímá od akademického roku 2020/21 v českém jazyce:

- Softwarové inženýrství – v prezenční i kombinované formě,
- Aplikovaná informatika v průmyslové automatizaci se specializacemi:
  - Inteligentní systémy s roboty – v prezenční i kombinované formě,
  - Průmyslová automatizace – v prezenční i kombinované formě,
- Bezpečnostní technologie, systémy a management – v prezenční, kombinované formě ve Zlíně a kombinované formě v Praze,
- Informační technologie v administrativě – v prezenční formě.

Přehled studijních programů v anglickém jazyce:

- Applied Informatics in Industrial Automation se zaměřením Intelligent Systems with Robots – v prezenční formě,

- Software Engineering – v prezenční formě.

V rámci dobíhající akreditace je na fakultě realizován také studijní program Inženýrská informatika se studijním oborem Informační a řídicí technologie. Tento obor běží pouze na dostudování, noví studenti do něj nebudou přijímáni.

Zájemci ze zahraničí (s výjimkou občanů Slovenské republiky) přikládají ještě:

- osvědčení o vykonání zkoušky z českého jazyka minimálně úrovně B2 (podrobněji ve směrnici děkana [SD/04/18](#), článek 1, odstavec 5)).

Zájemci ze zahraničních škol (s výjimkou slovenských) přikládají ještě:

- doklady o ukončeném středoškolském vzdělání, jež bude nostrifikované, úředně ověřené a přeložené do českého nebo anglického jazyka (podrobněji ve směrnici děkana [SD/04/18](#)).

V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@fai.utb.cz,
- + 420 576 035 052.

Magisterské studium

Přehled studijních programů, do kterých se přijímá od akademického roku 2020/21 v českém jazyce:

- Automatické řízení a informatika v průmyslu 4.0 – v prezenční i kombinované formě,
- Bezpečnostní technologie, systémy a management – se specializacemi:
  - Bezpečnostní management – v prezenční i kombinované formě,
  - Bezpečnostní technologie – v prezenční i kombinované formě,
- Informační technologie – se specializacemi:

- Softwarové inženýrství – v prezenční i kombinované formě,
- Kybernetická bezpečnost – v prezenční i kombinované formě.

A dále dobíhající akreditace studijního programu Inženýrská informatika se studijními obory:

- Integrované systémy v budovách,*
- Počítačové a komunikační systémy – prezenční a kombinovaná,
- Učitelství informatiky pro střední školy.*
-

Přehled studijních programů v angličtině:

- Automatic Control and Informatics in Industry 4.0 *
- Security Technologies, Systems and Management – se specializacemi:
  - Security Management *
  - Security Technologies *
- Information Technologies – se specializacemi:
  - Software Engineering *
  - Cyber Security *

Dále studijní program Engineering Informatics se studijním oborem Integrated Systems in Buildings*.

* Obor lze studovat pouze v prezenční formě.

Pro přijetí Ti stačí, když si podáš přihlášku a doložíš následující dokumenty:

- úředně ověřenou kopii diplomu,
- kopii dodatku diplomu,
- doklad o vykonaných zkouškách s uvedením váženého průměru za celé studium v bakalářském (magisterském) studijním programu (bez započítání předmětů státní závěrečné zkoušky) včetně potvrzení o správnosti údajů vydané příslušnou vysokou školou,

- doklad o zaplacení poplatku u těch uchazečů, kteří nejsou od tohoto poplatku osvobozeni (článek 3, odst. (10), směrnice SD/05/18): Uchazeči z FAI UTB, kteří ukončí nebo ukončili své bakalářské studium na této fakultě v roce 2019, neplatí poplatek a nepřikládají doklad o vykonaných zkouškách. V případě, že podávají více přihlášek, osvobození od poplatku platí jen pro první přihlášku.

V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@fai.utb.cz,
- + 420 576 035 051.

Doktorské studium

Aktuálně Fakulta aplikované informatiky nabízí studium v doktorském studijním programu „Inženýrská informatika“, který se dělí na dva čtyřleté studijní obory:

- Inženýrská informatika (II),
- Automatické řízení a informatika (AŘI).

Kontaktní údaje: studium-phd@fai.utb.cz.

Více o přijímacím řízení se dozvíš na webových stránkách FAI: <https://fai.utb.cz/studium/prijimaci-řízení/bakalarske-studium/>.

Fakulta humanitních studií (FHS)

Bakalářské studium

Pro přijetí do bakalářského studia Ti bude stačit, když si podáš přihlášku a splníš všechny náležitosti. K podání přihlášky u některých oborů na FHS potřebuješ splnit dvě podmínky:

- Mít řádně ukončenou střední školu.
- Úspěšně absolvovat Národní srovnávací zkoušky nebo Národní porovnávací skúšky (NPS), a to konkrétně

test Obecných studijních předpokladů (OSP) nebo v rámci NPS test Všeobecné studijné předpoklady (VŠP).

Přijímací zkoušky (SCIO)

Zkoušky organizuje společnost SCIO v několika termínech během roku a je třeba je alespoň jednou v rámci Národních srovnávacích zkoušek (NSZ) absolvovat. Sám se přihlásíš k NSZ nebo NPS individuálně na vybraný termín v dostatečném předstihu přímo u společnosti SCIO na webové adrese <http://www.scio.cz/nsz>, případně na telefonu +420 234 705 555. Po přihlášení obdržíš od společnosti SCIO pozvánku ke zkoušce. Účast na zkouškách SCIO si hradí každý uchazeč sám. Při podávání přihlášky k NSZ nebo NPS je nutno, abys poskytl souhlas s předáním výsledků FHS.

Zájemci ze zahraničí (s výjimkou občanů Slovenské republiky) a zájemci ze zahraničních škol (s výjimkou slovenských) přikládají ještě:

- osvědčení o vykonání zkoušky z českého jazyka minimálně úrovně B1 (podrobněji ve směrnici k přijímacímu řízení),
- doklady o ukončeném středoškolském vzdělání, jež budou nostrifikované, úředně ověřené a přeložené do českého nebo anglického jazyka (podrobněji ve směrnici k přijímacímu řízení).

V případě nejasností nás kontaktuj:

Telefon pro níže uvedené obory **+420 576 038 008**:

- Anglický jazyk pro manažerskou praxi,
- Německý jazyk pro manažerskou praxi,
- Všeobecná sestra,
- Porodní asistentka,
- Zdravotně sociální pracovník.

Telefon pro níže uvedené obory **+420 576 032 025**:

- Sociální pedagogika,
- Učitelství pro mateřské školy,
- Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře.

Magisterské studium

Stejně jako v bakalářském studiu si stačí podat přihlášku a splnit všechny podmínky přijímacího řízení. Studenty budeme přijímat, dokud nezaplníme všechna volná místa. Můžeš se přihlásit do následujících magisterských studijních programů:

- Pedagogika, studijní obor Sociální pedagogika (prezenční forma),
- Specializace v pedagogice, studijní obor Pedagogika předškolního věku (prezenční forma),
- Specializace v pedagogice, studijní obor Pedagogika předškolního věku (kombinovaná forma),
- Specializace v pedagogice, studijní obor Sociální pedagogika (kombinovaná forma).

Můžeš se přihlásit do následujícího magisterského studijního programu: (pětileté)

- Učitelství pro základní školy, studijní obor Učitelství pro 1. stupeň základní školy (prezenční forma).

V případě nejasností nás kontaktuj:

- studium@fhs.utb.cz,
- **+ 420 576 032 025 – magisterské studium pětileté,**
- **+ 420 576 032 024 – magisterské studium navazující.**

Doktorské studium

Trochu jinak než v předcházejících případech je to u doktorského studia. Doktorskému studiu se věnují jen opravdoví nadšenci, kteří chtějí v oboru něco dokázat, chtějí si rozšířit odborné vědomosti a zapojit se do výzkumu. Máš možnost získat další vzdělání umožňující kariérní postup, případně zlepšení jazykové úrovně angličtiny. Studium je honorováno měsíčním stipendiem a další přístup k financím lze dosáhnout zapojením se do výzkumných projektů. Studium standardně trvá 4 roky a po jeho zdárném dokončení, které spočívá ve složení státní doktorské zkoušky a úspěšné obhajobě disertační práce, získáš titul Ph.D.

Aktuálně Fakulta humanitních studií nabízí studium v doktorském studijním programu (prezenční a kombinovaná forma):

- Pedagogika, studijní obor Pedagogika.

Příhlášku si podej do června, nejdříve si však přečti podmínky pro přijetí zde: <https://fhs.utb.cz/mdocs-posts/smer-nice-k-verejne-vyhlasenemu-prijimacimu-rizeni-dsp-po-schvaleni-as-fh/>.

V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@fhs.utb.cz,
- + 420 576 032 023.

Další podmínky ke studiu na FHS:

Všeobecná sestra, Porodní asistentka, Zdravotně sociální pracovník – je nutný lékařský posudek o zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, potvrzující zdravotní způsobilost ke studiu a výkonu praxe. U kombinované formy studijního oboru Všeobecná sestra je nutné doložit potvrzení o výkonu povolání v přímé ošetrovatelské péči minimálně půl roku.

Učitelství pro mateřské školy – je nutný lékařský posudek o zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, vydaný praktickým lékařem na základě odborného foniatrického nebo logopedického vyšetření.

U uchazečů o kombinovanou formu studijního oboru Učitelství pro mateřské školy se požaduje potvrzení o zaměstnání dokládající působení uchazeče na pozici učitele mateřské školy nebo zaměstnance v zařízení, které pracuje s dětmi předškolního věku, nebo zaměstnance dětské skupiny, a to po dobu minimálně půl roku, nebo absolvování střední pedagogické školy (oboru zaměřeného na předškolní pedagogiku).

Učitelství pro 1. stupeň základní školy – magisterské – u uchazečů se předpokládají základní komunikační, rétorické a prezentační schopnosti a dovednosti. Dále se požaduje znalost českého jazyka na úrovni C2 a znalost anglického jazyka minimálně na úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Pedagogika předškolního věku, Pedagogika a Sociální pedagogika – navazující magisterské – uchazeč o studium magisterského studijního oboru Sociální pedagogika musí být studentem nebo absolventem bakalářského studijního programu v oboru Sociální pedagogika nebo oboru příbuzného. Uchazeč o studium magisterského studijního oboru Pedagogika předškolního věku musí být studentem nebo absolventem bakalářského studijního oboru Učitelství pro mateřské školy nebo příbuzného učitelského oboru.

Uchazeč o studium oboru Pedagogika předškolního věku kombinovanou formou musí mít minimálně půlroční odbornou praxi v mateřské škole nebo ve specializovaných předškolních zařízeních (zájmová a jiná zařízení pro děti předškolního věku), případně v institucích státní správy se zaměřením na agendu dětí předškolního věku.

Více o přijímacím řízení se dozvíš na webových stránkách FHS: <https://fhs.utb.cz/studium/prijimaci-řízení/>.

Fakulta logistiky a krizového řízení (FLKŘ)

Bakalářské studium

U studijních programů Aplikovaná logistika a Procesní inženýrství jsou přijímací zkoušky prominuty. Stačí si podat přihlášku s danými náležitostmi.

U studijního programu Bezpečnost společnosti si fakulta musí ověřit, jaká je Tvá úroveň anglického jazyka. Jakmile vyplníš a odešleš přihlášku se všemi náležitostmi, budeš pozván k vyplnění krátkého testu Tvých znalostí. Ale věř, že se není opravdu čeho bát. Test je jednoduchý a stačí ho zvládnout na 50 %. Přijímací zkoušky Ti budou prominuty, pokud z anglického jazyka odmaturuješ výborně či chvalitebně nebo pokud se pyšníš některým z certifikátů na úrovni min. B2. Odešli tyto doklady do stanoveného termínu, který najdeš ve směrnici děkanky.

Zájemci ze zahraničí (s výjimkou občanů Slovenské republiky) přikládají ještě:

- osvědčení o vykonání zkoušky z českého jazyka minimálně úrovně B2,
- doklady o ukončeném středoškolském vzdělání, jež budou nostrifikované, úředně ověřené a přeložené do českého jazyka.

Nabízené studijní programy:

- Ochrana obyvatelstva,
  - Ochrana obyvatelstva,
- Procesní inženýrství,
  - Ovládání rizik,
  - Ovládání rizik – Profilace: Řízení výrobních a logistických systémů,

- Bezpečnost společnosti,
  - Řízení environmentálních rizik, *
- Aplikovaná logistika,
  - Aplikovaná logistika. *

*Obor lze studovat pouze v prezenční formě.

V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@flkr.utb.cz,
- + 420 576 038 075.

Magisterské studium

Nabízené studijní programy:

- Bezpečnost společnosti,
  - Bezpečnost společnosti – Specializace: Environmentální bezpečnost, *
  - Bezpečnost společnosti – Specializace: Rizikové inženýrství, *
  - Bezpečnost společnosti – Specializace: Rizika výrobních a logistických procesů, *
  - Bezpečnost společnosti – Specializace: Ochrana obyvatelstva. *

* Obor lze studovat v prezenční i kombinované formě.

Více o přijímacím řízení se dozvíš na webových stránkách FLKŘ: <https://flkr.utb.cz/studium/prijimaci-řízení/bakalarske-studium/>.

Fakulta multimediálních komunikací (FMK)

Bakalářské studium

Co se týká bakalářského studia, před podáním přihlášky si nejdříve prostuduj směrnici k přijímacímu řízení, kde najdeš všechny důležité informace a termíny k přijímacímu řízení (příslušnou směrnici najdeš na Úřední desce FMK v sekci Směrnice děkana). Pokud ses již dříve hlásil na UTB,

Tvé osobní údaje máš uloženy, pečlivě je však zkontroluj a v případě změny aktualizuj.
Termíny přijímacích zkoušek pro jednotlivé obory budou zveřejněny na webu fakulty.

U studijního oboru Multimédia a design si zvol jeden konkrétní ateliér:

- Design obuvi,
- Design oděvu,
- Design skla,
- Digitální design,
- Grafický design,
- Produktový design,
- Prostorová tvorba,
- Průmyslový design,
- Reklamní fotografie.

Pokud máš zájem o studijní program Mediální a komunikační studia, nabízí se zde obor Marketingové komunikace.

Magisterské studium

Pokud máš zájem o studijní programy Výtvarná umění a Teorie a praxe audiovizuální tvorby, můžeš podat přihlášku pouze do jednoho z uvedených studijních oborů:

- Multimédia a design,
- Animovaná tvorba,
- Audiovizuální tvorba,
- Produkce.

U studijního oboru Multimédia a design si zvol jeden konkrétní ateliér:

- Design obuvi,
- Design oděvu,
- Design skla,
- Digitální design,
- Grafický design,
- Produktový design,

- Prostorová tvorba,
- Průmyslový design,
- Reklamní fotografie.

U studijního oboru Audiovizuální tvorba si zvol jednu specializaci:

- Kamera,
- Režie a scenáristika,
- Strihová skladba,
- Vizualní efekty,
- Zvuková skladba.

Pokud máš zájem o studijní program Mediální a komunikační studia, nabízí se zde obor Marketingové komunikace. V případě jakýchkoliv nejasností nás kontaktuj:

- studium@fmk.utb.cz,
- **+ 420 576 034 208 (Výtvarná umění a Teorie a praxe audiovizuální tvorby – bakalářské i navazující magisterské studium),**
- **+ 420 576 034 214 (Mediální a komunikační studia – bakalářské studium),**
- **+ 420 576 034 210 (Mediální a komunikační studia – navazující magisterské studium).**

Doktorské studium

Pro přijetí do doktorského studia musíš řádně odevzdat přihlášku se všemi náležitostmi a úspěšně absolvovat přijímací zkoušky.

V případě otázek se můžeš obrátit na:

- tvurci@fmk.utb.cz,
- **+ 420 576 034 209.**

Více o přijímacím řízení se dozvíš na webových stránkách FMK: <https://fmk.utb.cz/studium/prijimaci-řízení/bakalarske-studium/>.

Modifikace přijímacího řízení

Pokud jsi uchazeč se specifickými potřebami, je třeba uvést tuto skutečnost při vyplňování přihlášky. Zohlednění specifických potřeb při přijímacím řízení je poskytováno uchazečům, kteří o to požádají v elektronické přihlášce – v sekci osobní údaje (formulář naleznete na webových stránkách UTB). Součástí přihlášky je *Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB*. Zde uveďte údaje o Tvých specifických potřebách, upřesniš typ poruchy, povahu a rozsah potřeb na úpravu přijímacího řízení a dodáš potvrzení o Tvém zdravotním postižení.

Žádost o úpravu přijímacího řízení je nutné zaslat písemnou formou (spolu se všemi požadovanými doklady) nejpozději do stejného data jako je termín odevzdání přihlášek na adresu Centra. Můžeš požádat o odbornou konzultaci v Centru, na základě které Ti bude vypracována funkční diagnostika a písemné doporučení k modifikaci přijímacího řízení.

Adresa pro odeslání žádosti o úpravu přijímacího řízení:
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Centrum pro studenty se specifickými potřebami
Štefánikova 5670
760 01 Zlín

Mezi standardní oblasti úpravy podmínek přijímacího řízení patří zajištění:

- zpřístupnění informací a materiálů souvisejících s přijímacím řízením,
- bezbariérovosti příslušné budovy a konkrétní učebny,
- individuální místnosti pro zkoušku,
- realizace zkoušky v menší skupině uchazečů v oddělené (odhlučněné) místnosti,
- navýšení časové dotace pro zpracování písemné, ústní nebo talentové zkoušky,
- asistenčních služeb (zapisovatel, osobní asistent, doprovod),

- přístupného komunikačního kódu (např. transformace mluveného projevu do psané podoby, tlumočení do českého znakového jazyka, transformace písemného zadání do přístupného formátu),
- vhodného formátu zadání (zvětšené nebo barevně adaptované písmo, elektronická forma, elektronická forma s hlasovým výstupem, Braillovo písmo, grafická úprava textu),
- speciálních pomůcek nebo adaptivních technologií (optické nebo elektronické lupy, PC s hlasovým či hmatovým výstupem, braillský řádek).

Dohled u přijímacích zkoušek probíhá stejně jako v případě intaktních studentů. Po přijetí uchazeče ke studiu se předpokládá, že bude uzavřena *Dohoda o poskytovaných službách studentům se SP na UTB pro účely financování zvýšených nákladů spojených se zajištěním studia* (Příloha č. 3).

2.4 Jsem student se specifickými potřebami

Po zápisu do studia se oficiálně stáváš studentem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Podpora studentů se specifickými potřebami je realizována na základě spolupráce studenta, vyučujících a zaměstnanců Centra. Na začátku semestru Ti přijde e-mail do Tvé studentské schránky s informací o možnosti sjednat si individuální konzultaci se speciálním pedagogem v Centru.

2.4.1 Evidence do Centra

Při první schůzce v Centru Ti budou sděleny všechny potřebné informace o službách, o samotné evidenci, o servisních opatřeních a Tvém doporučení ke studiu. Doporučení k způsobení podmínek studia, konání zkoušek a zápočtů naleznu vyučující jednotlivých předmětů u Tvého jména, a to přímo v seznamu studentů informačního systému STAG. Konkrétní servisní opatření vyplývají z funkční

diagnostiky a v součinnosti s Tebou je zpracovává speciální pedagog.

Důležité jsou doklady o Tvém postižení či znevýhodnění:

- doklad o invaliditě libovolného stupně ve smyslu § 39 Zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nebo
- doklad o zdravotním postižení ve smyslu § 67 Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, nebo
- průkaz osoby se zdravotním postižením libovolného stupně ve smyslu § 34 Zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, nebo
- doklad o specifické poruše učení zjištěné na základě výsledků získaných obecně dohodnutou diagnostikou specifických poruch učení, nebo
- lékařská zpráva o výsledcích odborného lékařského vyšetření, pokud se nemůže prokázat doklady uvedenými výše v písm. a) až d), nebo
- Rozhodnutí Asociace poskytovatelů služeb studentům se specifickými potřebami na VŠ (AP3SP) v těch případech, kdy se z objektivních důvodů nemůže osoba uvedená v čl. 1 dočasně prokázat doklady uvedenými výše v písm. a) až c), nebo pokud nebyla uznána způsobilou pro získání těchto dokladů, přitom však AP3SP potvrdí, že dopad jejího postižení na finanční náročnost studia odpovídá vznášenému požadavku.

Abyš byl do Centra řádně zaregistrován, je nutné vyhotovit *Dohodu o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami UTB (dále jen „Dohoda“)*. Pracovník Centra Ti vysvětlí, co je náplní Dohody, včetně jejího účelu, povinností UTB či povinností studenta. Dohoda je zhotovena ve dvou originálech (podepsána Tebou a rektorem UTB), jeden je založen a archivován v Centru a druhý bude patřit Tobě. Při konzultaci se dozvíš také o psychologickém a kariérovém poradenství, profesní diagnostice, digitalizaci knih, možnosti výjezdu do zahraničí, dostaneš kontakt na tutora, který Ti bude nápomocný při řešení studijních záležitostí na Tvé fakultě a v knihovně.

Centrum eviduje studenty zpravidla na začátku akademického roku, v odůvodněných případech v průběhu semestru. Student, u kterého se projeví specifické potřeby během studia, deklaruje tuto skutečnost a vznáší nárok na zohlednění svých specifických potřeb nejpozději před začátkem zkouškového období. Upravený průběh ústních a písemných zkoušek/zápočtů je realizován pouze u studentů, kteří jsou evidováni již před začátkem konkrétního zkouškového období.

Nutná dokumentace, jejíž součástí jsou osobní údaje a citlivé osobní údaje, je pořizována z důvodu zajištění podpory studentů při přijímacím řízení a v průběhu studia. Veškerá evidence a zpracování osobních údajů studentů probíhá v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a z příslušných národních právních předpisů a vnitřních norem UTB.

Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami

Aby mohla vysoká škola uspokojovat nároky vznášené studenty, klade na Tebe také vlastní požadavky. Pracovní postupy, jimiž budeš v co největší možné míře kompenzovat své pohybové, smyslové či kognitivní postižení, se nazývají minimální kompetence studenta. Jedná se o Tvé dovednosti a znalosti, které jejího nezbytné k zajištění inkluzivního vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu.

Obecnou minimální kompetencí všech studentů je technická gramotnost umožňující využití specifických adaptivních technologií, jež zajišťují maximální nezávislost na individuální asistenci.

Studenti se zrakovým postižením

uživatel zraku

- vizuální přizpůsobení vizuálních dokumentů tištěných i elektronických,
- přizpůsobení aplikačního prostředí pro práci s dokumenty,
- přizpůsobení systémového prostředí pro práci s aplikacemi,
- schopnost samostatné editace dokumentů (textových, symetrických tabulkových) určených pro vizuální tisk,
- po úvodním seznámení a osvojení tras po univerzitě je student schopen samostatného pohybu a orientace v prostoru (pokud tomu nebrání přidružené pohybové nebo jiné postižení).

uživatel hmatu

- znalost normy bodového písma, včetně specifické oborové normy a normy platné pro zápis jazyka, který je předmětem studia,
- schopnost efektivní práce s hmatovými dokumenty vč. hmatové grafiky,
- znalost práce s odečítačem obrazovky, hmatovým displejem a hlasovým syntetizérem včetně syntézy jazyka, který je předmětem studia,
- student je schopen samostatné editace dokumentů textových i symetrických dokumentů tabulkových, určených pro vizuální tisk i dokumentů určených pro hmatový tisk,
- student je na základě úvodního seznámení s prostorem schopen samostatného pohybu a orientace (pokud tomu nebrání přidružené pohybové nebo jiné postižení) za pomoci bílé hole, případně vodícího psa.

Studenti se sluchovým postižením

- schopnost efektivní práce s psaným textem – jeho překladem, strukturováním, kontrolou jazykové správnosti apod., včetně elektronických textových komunikačních nástrojů (chat),

- schopnost písemně se vyjadřovat v českém jazyce,
- schopnost efektivně využívat nejméně jeden komunikační systém uvedený v Zákoně 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění Zákona č. 384/2008 Sb. o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony.

uživatel znakového jazyka

- odborné vyjadřování ve znakovém jazyce (používání odborné terminologie včetně terminologie v jiných znakových jazycích, práce se slovníky, stylistická diferenciací),
- znalost práce s elektronickými video-komunikačními nástroji (záznam, editace a sledování videodokumentů).

Studenti s pohybovým postižením

postižení dolních končetin

- schopnost samostatného pohybu v prostoru upraveném podle vyhlášky 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu, pokud specifčnost postižení nebo kombinace postižení objektivně samostatný pohyb neznemožňuje.

postižení horních končetin

- znalost práce s výpočetní, případně jinou kompenzační technikou umožňující manipulovat s dokumenty a fyzickými předměty.

Studenti se specifickou poruchou učení

- znalost strategií pro práci s textem (efektivita čtení, orientace v dokumentech různého typu a různé délky a struktury),

- znalost práce s výpočetní technikou umožňující kontrolu strukturní, typografické a ortografické správnosti textu.

Studenti s poruchou autistického spektra a studenti s jinými obtížemi

- znalost strategií pro efektivní využití času prostudium,
- rozvržení studijních povinností,
- zvládání sociálních dovedností.

2.4.2 Funkční diagnostika

Kategorie studentů se specifickými potřebami, které vznikly v interakci zdravotního postižení studenta a studijního prostředí, vycházejí výhradně z aspektů relevantních pro studium na vysoké škole a zohledňují jejich finanční dopad.

A. Student se zrakovým postižením

A1. Lehké zrakové postižení – uživatel zraku

A2. Těžké zrakové postižení – uživatel hmatu/hlasu

B. Student se sluchovým postižením

B1. Nedoslýchavý – uživatel verbálního jazyka

B2. Neslyšící – uživatel znakového jazyka

C. Student s pohybovým postižením

C1. S postižením dolních končetin

C2. S postižením horních končetin

D. Student se specifickou poruchou učení

E. Student s poruchou autistického spektra

F. Student s jinými obtížemi (psychickou poruchou, neurotickými neurovývojovými poruchami nebo s chronickým somatickým onemocněním).

Rozhodujícím aspektem pro zařazení do některé z výše uvedených kategorií je tzv. **funkční princip**. Jedná se o takový přístup, při němž není rozhodující samotná lékařská diagnóza, ale její praktický dopad na činnost související se studiem konkrétního oboru/programu a je předmětem

procesu **funkční diagnostiky**. Je pochopitelné, že každá funkční diagnostika má svá specifika s ohledem na příslušný typ zdravotního postižení studenta. Proto se jí budeme podrobněji věnovat v následujících kapitolách, které se již konkrétně zaměří na charakteristiku studentů s jednotlivými typy zdravotního postižení.

V rámci funkční diagnostiky obvykle dojde ke zhodnocení funkčních dopadů Tvého postižení na komunikaci, manipulaci s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami v rámci zvoleného studijního oboru, a to vzhledem k možnostem poskytování příslušných servisních opatření. Její součástí je ověření Tvých minimálních kompetencí⁴ a výsledkem je stanovení komunikačních, pracovních a organizačních postupů, které je nutné během Tvého studia volit.

Funkční diagnostika:

- předchází zahájení výuky v 1. semestru studia (pokud ke vzniku specifických potřeb nedojde u studenta dříve v průběhu studia),
- přirozeními účastníky jsou student a speciální pedagog Centra, případně psycholog. Při diagnostice proběhne zhodnocení funkčních dopadů postižení studenta na komunikaci, manipulaci s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami v rámci zvoleného studijního oboru, a to vzhledem k možnostem poskytování příslušných servisních opatření,
- součástí je ověření Tvých minimálních kompetencí, výsledkem je stanovení komunikačních, pracovních a organizačních postupů, které je nutné během studia volit,
- pro potřeby přijímacího řízení se provádí obdobně a v míře přiměřené situaci.

4 Podle Přílohy č. 1 „Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami“ se jedná o takové dovednosti a znalosti studentů se specifickými potřebami, které překračují dovednosti a znalosti studentů v hlavním vzdělávacím proudu a jsou nezbytné k zajištění inkluzivního vzdělávání. Aby mohla vysoká škola uspokojovat nároky, vzánesené studenty se specifickými potřebami, vznášá sama na studenta nárok, aby si osvojl pracovní postupy, jimiž bude pak v co největší možné míře kompenzovat své pohybové, smyslové či kognitivní postižení.

Funkční diagnostiku zpracuje **speciální pedagog** Centra na základě uznatelného dokladu vydaného odborníkem:

- lékař – specialista daného oboru v případě posouzení konkrétního zdravotního postižení,
- klinický logoped – specialista v případě posouzení narušené komunikační schopnosti,
- psychiatr (případně klinický psycholog) – specialista v případě posouzení psychické poruchy,
- psycholog – specialista v případě posouzení specifických poruch učení nebo podezření na psychickou poruchu (diagnostiku určuje psycholog v Akademické poradně UTB nebo v Pedagogicko-psychologické poradně nebo ve Speciálně pedagogickém centru),
- speciální pedagog – specialista v případě posouzení specifických poruch učení (diagnostiku určuje speciální pedagog v Centru nebo v Pedagogicko-psychologické poradně nebo ve Speciálně pedagogickém centru).

Doporučení z funkční diagnostiky jsou podkladem pro úpravu podmínek při přijímacích zkouškách a při následném studiu. Student je povinen při její realizaci spolupracovat, v opačném případě nebude možné nastavit optimální podmínky pro podporu Tvého studia na UTB.

2.4.3 Úprava podmínek v průběhu studia

Jedná se o specializované podpůrné služby, které jsou koordinovány celouniverzitním pracovištěm – Centrem, a jsou poskytovány studentům se specifickými potřebami. Pro činnosti, u nichž není UTB schopna garantovat personální, technické nebo organizační zázemí či servis, zprostředkovává potřebné služby třetí strana. Mezi servisní opatření Centra patří:

Časová kompenzace

Student se zrakovým postižením

- časové navýšení při práci se strukturovaným textem (nikoli jeho prosté psaní), symbolikou a grafikou.

Student se sluchovým postižením

- časové navýšení pro práci s psaným textem nebo pro práci s videodokumenty ve znakovém jazyce.

Student s pohybovým postižením

- časové navýšení při práci s textem, symbolikou a grafikou, příp. při manipulaci s předměty, přístrojovou technikou apod.

Student se specifickou poruchou učení

- časové navýšení pro kontrolu strukturní, typografické a ortografické správnosti textu, k opakovanému čtení pro kontrolu správného pochopení nebo z důvodu ztráty koncentrace,
- v případě studentů s dyskalkulií o časové navýšení pro kontrolu numerických operací.

Student s poruchou autistického spektra a student s jinými obtížemi

- časové navýšení při práci s texty.

Organizační opatření

Souhrn opatření, která se vztahují k místu konání (např. fyzická přístupnost učebny), času (např. alternativní termíny pro test nebo zkoušku) a způsobu (např. změna velikosti či skladby studijních skupin) plnění studijních povinností.

Prostorová orientace

Intervence, jejímž účelem a výsledkem je zajištění bezpečné fyzické orientace studenta a pokud možno jeho samostatný efektivní pohyb v prostorách, kde se odehrává jeho studium, příp. prostorách, které se studiem bezprostředně souvisejí.

Režijní opatření

Jedná se například o organizační jednání se studenty a s akademickými i neakademickými pracovníky školy. Může se jednat o studijní poradenství (návrhy individuálních studijních plánů, návrhy technických a studijních strategií, související jednání s akademickými i neakademickými pracovníky školy atd.).

Zpracování studijní literatury

Zpracování neboli adaptace studijní literatury představuje souhrn technických opatření a postupů, jejichž výsledkem je studijní text v přístupném formátu, který zohledňuje standardní pracovní metody, technické a smyslové možnosti studentů.

Službu zpřístupnění studijní literatury zprostředkovává studentům Centrum ve spolupráci s Knihovnou UTB. Zpracování provádí zaměstnanci UTB, kteří jsou odborně proškoleni v rámci speciálních kurzů akreditovaných MŠMT. S ohledem na druh specifických potřeb studenta jsou zpracovávány následující formáty výstupů:

Studenti se zrakovým postižením

- digitalizovaný dokument (editovatelný elektronický dokument, needitovatelný elektronický dokument, hmatový dokument nebo elektronický audiální dokument).

Studenti se sluchovým postižením

- videodokument nebo elektronický editovatelný dokument, v němž je zpřehledněna a případně zvýrazněna struktura dokumentu.

Studenti s pohybovým postižením

- elektronický editovatelný dokument, příp. elektronický needitovatelný dokument.

Studenti se specifickými poruchami učení

- elektronický editovatelný dokument, v němž je zpřehledněna a případně zvýrazněna struktura dokumentu, případně do něj takové zásahy může provádět student.

Individuální výuka

Individuální výuku lze chápat jako intervenční opatření, jímž se v odůvodněných případech zajišťuje studentům smyslová nebo fyzická přístupnost přímé výuky. Individuální výuka není určena ke kompenzaci nedostatečné připravenosti z nižších stupňů vzdělávání, ani k nahrazování klasické formy výuky. Slouží pouze jako doplněk běžného studijního režimu, jehož účelem je vyrovnání studijních podmínek. Individuální výuka je poskytována samostatně, tedy jedinému studentovi.

Nácvik studijních a pracovních strategií

Služba určená studentům v případě edukačních problémů navazuje na základní specifické dovednosti studenta, které jsou definované jako minimální kompetence.

Podmínky technického a technologického zázemí

Bezbariérové prostory

Zejména technická opatření, která umožňují překonávat fyzické bariéry bez improvizovaných jednorázových řešení (např. šikmá rampa, výtah potřebných rozměrů, orientační prvky, blízkost bezbariérových toalet).

Technické a technologické vybavení (např. kompenzační pomůcky, informační technologie)

Pro zabezpečení standardních služeb garantovaných VŠ (zejména pro zpracování studijní literatury např. skenery, OCR technologie neboli optické rozpoznávání znaků pro digitalizaci textů, tiskárny).

Centrum Ti nabízí některé technické či kompenzační pomůcky, které je možné si zapůjčit:

- notebook,
- diktafon,
- claroread,
- sluchátka,
- Newton dictate.

Speciální programové vybavení, které Ti ulehčí práci se studijními materiály, najdeš také v individuální studovně, která se nachází v knihovně UTB.

2.4.4 Asistenční služby

V širším smyslu se asistenční službou rozumí koordinovaný komplex prováděných aktivit, jejichž cílem je zpřístupnit vysokoškolské studium všem studentům. Asistenční služby jsou poskytovány v případě, že není možné využít adaptivních technologií, které by umožnily samostatnou participaci studenta v daném studijním předmětu. Asistent poskytuje pouze nezbytně nutnou míru podpory a musí respektovat zásady rovného přístupu ke studiu.

Osobní asistence

Opatření kompenzující fyzické omezení studenta při sebeobsluze a dalších fyzických aktivitách souvisejících se studiem nebo s činnostmi, které jsou součástí vzdělávacího programu, včetně ubytování a stravování v zařízeních, jejichž zřizovatelem je UTB nebo je student fakticky nucen využít při akcích organizovaných mimo sídlo univerzity.

Studijní asistence

Opatření kompenzující omezení studenta během výuky, při práci se studijními materiály nebo při výzkumu a při práci s technologiemi nutnými k plnění studijních úkolů.

Zapisovatelský servis

Opatření kompenzující fyzická omezení při písemném záznamu mluveného projevu v případě studentů s pohybovým postižením, smyslová omezení v případě studentů se sluchovým postižením, případně jiná omezení u studentů se specifickými poruchami učení. Výstupem zapisovatelského servisu je obsahový zápis (jako forma studijních poznámek).

Přepisovatelský servis

Opatření kompenzující smyslová omezení studentů se sluchovým postižením, zejména uživatelů mluveného jazyka. Jeho podstatou je simultánní přepis (jako způsob vizualizace mluveného projevu) zprostředkující komunikaci mezi slyšícími uživateli mluveného jazyka a sluchově postiženými uživateli mluveného jazyka.

Tlumočnický servis

Tlumočnický servis zprostředkovává komunikaci mezi mluvcími znakového a mluvcími mluveného jazyka prostřednictvím tlumočnicka znakového jazyka.

2.4.5 Další služby

Další služby, které Centrum bezplatně nabízí:

Podpora v oblasti cizích jazyků

Je pro Tebe problematický cizí jazyk? Pokud potřebuješ zlepšit gramatiku, poslech, skladbu vět či komunikaci v cizím jazyce, Centrum Ti zprostředkuje individuální doučování, které cílí na Tvé vlastní potřeby v rámci studia, dále je možnost konzultací s vyučujícím, pomoc s vypracováním odborné práce apod.

Podpora akademického psaní

Prostřednictvím Centra si můžeš nechat zdarma zkontrolovat Tvou seminární, bakalářskou či diplomovou práci. Korektor textů se zaměří na gramatické chyby, formální stránku textu, upozorní Tě na možné chyby v úpravě apod.

Podpora při zajištění odborné praxe

Obrat se na nás, když budeš chtít pomoci se zprostředkováním Tvé studijní praxe. Snažíme se vyhledávat bezbariérové prostory, zařídit asistenci nebo vstřícný přístup pracovníků zařízení vzhledem k Tvému postižení.

Podpora studentských mobilit

Máš strach, že bys sám nezvládl výjezd do zahraničí? Láká tě výjezd v rámci programu Erasmus+? Centrum Ti ve spolupráci s Mezinárodním oddělením UTB pomůže se zajištěním všech nezbytností, které jsou potřebné pro získání studijního pobytu na zahraniční univerzitě. Vysvětlí Ti všechno, co se týká formy finanční podpory, možnosti využití asistenta či bezbariérového ubytování.

2.4.6 Školení asistentů

V rámci servisních opatření Ti Centrum nabízí zapisovatel-ský/přepisovatel-ský/tlumočnický servis, osobní a studijní asistenci. S vykonáváním asistence je spojeno školení příslušných zaměstnanců Centra, kteří jsou nazýváni **poskytovatelé servisních a asistenčních služeb**. Aby Ti Tvůj asistent dokázal správně pomáhat, své služby plnil svědomitě a kvalitně, musí projít odborným školením. Nejčastěji se jedná o asistenty z řad studentů, proto neměj obavy z neznámého člověka.

Vzdělávání asistentů probíhá individuálně, popřípadě v malé skupině osob a týká se získání teoretických a praktických znalostí daného typu postižení, s nímž přijde asistent do styku. Asistent se dozví o tom, jak se studentem komunikovat a spolupracovat, jaké služby má poskytovat a jaké jsou jeho kompetence.

Asistenční služby jsou vykonávány za úplaty na základě platné dohody. Školení realizuje odborný pracovník Centra v areálu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Zájemci, kteří by se chtěli stát asistenty, se mohou hlásit přímo v Centru

(po předchozí telefonické či e-mailové domluvě).

Osobní asistence

Osobní asistent je proškolen tak, aby zvládal:

- doprovodit studenta na neznámá nebo těžko dostupná místa, příp. na akce příležitostného rázu pořádané školou,
- přiměřenou asistenci v neznámém nebo fyzicky, psychicky či orientačně náročném a nevstřícném prostředí,
- manipulaci s předměty osobní potřeby a sebeobsluhu,
- asistenci při přímé účasti ve výuce (nikoli v domácím prostředí, v ubytovacím zařízení pouze v případě, že jde o činnost prokazatelně související se studiem),
- pomáhat při práci s písemnými materiály, jejichž povaha a také časový rámec činnosti neumožňují při jejich zpřístupnění využít standardních technických opatření, příp. by standardní zpřístupnění materiálů (např. digitalizací) bylo neefektivní.

Asistent je proškolen pro případ:

- kdy objektivně není možné využít technologii, která by učinila osobu se specifickými potřebami na této asistenci nezávislou,
- vzhledem k povaze činnosti a povaze prostředí není ani možné dosáhnout této nezávislosti nácvikem specifických dovedností. Což zahrnuje zprostředkování skutečností přístupných během výuky výhradně zrakem (pro studenty se zrakovým postižením),
- pomoc při orientaci v neznámém dokumentu s netri-viální strukturou (pro studenty se zrakovým a sluchovým postižením a SPU v jazykové oblasti),
- pomoc při fyzické manipulaci se stroji, přístroji a laboratorními vzorky (pro studenty se zrakovým postižením a pohybovým postižením),
- asistence při sportovních aktivitách v rámci výuky (pro studenty se zrakovým, sluchovým a pohybovým postižením) a nácvik specifických dovedností.

Přepisovatelský a zapisovatelský servis

V případě, že pro Tebe bude obtížné zapisovat/přepisovat všechny informace z přednášek a seminářů, můžeš využít službu v podobě přepisovatelského či zapisovatelského servisu. **Student (příjemce služby)** je osoba se sluchovým, zrakovým a tělesným postižením a se závažnými specifickými poruchami učení. Služba je realizována na základě ústní či písemné komunikace mezi studentem a **Centrem pro studenty se specifickými potřebami (poskytovatel služby)**. Součástí smluvené objednávky je:

- kontakt na studenta (jméno a příjmení, osobní číslo, telefonní číslo),
- sdělení účelu zakázky (o jakou práci se jedná),
- konkrétní zadání (identifikace přednášky, semináře, kontakt na vyučujícího z důvodu zajištění autorizace).

Přepisovatel či zapisovatel (zprostředkovatel služby) je vyškolený pracovník Centra pro studenty se specifickými potřebami, který za úplatu zprostředkovává přepisovatelský či zapisovatelský servis, většinou na základě Dohody o provedení práce nebo Dohody o provedení činnosti. Přepisovatel/zapisovatel vytváří elektronický dokument v hodinách (přednášky, seminář atd.). Veškeré přepsované dokumenty jsou archivovány v Centru. Student, který využívá tyto služby, musí být přítomen ve výuce. Po realizaci služby přepisovatel/zapisovatel upraví dokument do konečné podoby.

Zásady pro přepisovatele/zapisovatele:

- měl by ses nejlépe orientovat v dané problematice, oboru, v němž pořizuješ pro svého spolužáka s postižením poznámky (není to ale podmínkou),
- měl bys být dostatečně znalý komunikačních technik, které preferuje Tvůj spolužák či student, kterému je služba poskytována,
- studijní poznámky zpracováváš dle požadavků, na nichž se dohodnete s daným studentem, aby byly pro něj srozumitelné,

- rukopis musí být čitelný (nejlepší zpracování je na PC – předpokladem je rychlý záznam psaní na PC),
- přepisovatel/zapisovatel se nesnaží být aktivním účastníkem komunikace při poskytování služeb,
- při přepisu/zápisu nesmí psát v první osobě, za sebe, nesmí vyjadřovat svůj názor,
- nese plnou zodpovědnost za kvalitu své práce,
- přepisovatel/zapisovatel je vázán mlčenlivostí, která se týká všeho, co se dozví během přepisu neveřejných jednání, nebo co se týká soukromí studenta,
- přepisovatel/zapisovatel je přítomen cca 5 minut před zahájením výuky,
- přepisovatel/zapisovatel sedí vedle studenta, kterému zapisuje. V případě, že je třeba využít zapojení notebooku do zásuvky, je přepisovatel/zapisovatel povinen požádat o uvolnění místa poblíž připojení,
- přepisovatel/zapisovatel nezdovídá za studenta, kterému zapisuje a za jeho chování (kde se student nachází, zda je připraven na výuku, vyrušuje apod.),
- poupravený text je nutné zaslat studentovi v ten samý den, kdy proběhla výuka, popřípadě hned po úpravě (nejpozději do druhého dne konání výuky),
- v případě, že přepisovatel/zapisovatel nebude moci do výuky dojít, ozve se minimálně tři dny před zahájením výuky příslušnému pracovníkovi Centra.

Obsah zápisu:

- výklad přednášejícího,
- referáty, prezentace, oznámení spolužáků,
- diskuze,
- organizační záležitosti (přehled literatury, nabídka mimostudijních aktivit apod.),
- zadání domácí práce.

Popis práce přepisovatele:

- kromě úvodního oslovení přepisovatel zapisuje vše, co vyučující přednáší a to ve zjednodušené a srozumitelné podobě bez pravopisných chyb,

- přepisovatel provádí následnou úpravu textu – důkladná kontrola gramatických a pravopisných chyb a překlepů, kontrola správného zapsání cizích slov, formální úprava textu – zvýraznění kapitol, podnadpisů, dodržování odstavců, řádkování 1,5, písmovelikosti 12,
- psaný text je souvislý, při výčtu lze použít odrážky,
- je možné využívat zkratky, ale první výskyt slova napsat celý (např. centrální nervová soustava – CNS aj.).

Popis práce zapisovatele:

- kromě úvodního oslovení zapisovatel zapisuje vše, co vyučující přednáší. Ve formě poznámek bez pravopisných chyb,
- ostatní body jsou stejné jako u popisu práce přepisovatele viz výše.

Každý dokument musí obsahovat záhlaví, ve kterém je umístěno jméno studenta, jméno přepisovatele/zapisovatele, předmět, datum a čas. Výsledný dokument se může skládat z více částí (příloh), avšak primární je samostatný dokument s přepisem/zápisem. Přílohy mohou obsahovat prezentace, naskenované části, ručně psaný text, tabulky, vzorce, výpočty apod. Tyto přílohy nesmí tvořit většinu výsledného dokumentu.

Student s postižením by měl mít po dobu semestru či akademického roku co nejméně střídajících se zapisovatelů z důvodu jednotného nastavení podmínek a úpravy textu, protože každý zapisovatel pracuje jinak, tudíž aby byly výstupy jednotné.

Častým řešením se jeví zapisování poznámek od spolužáků. Ovšem i tady se objevuje úskalí. Spolužák musí, byť i své poznámky, upravit do podoby vyhovující studentovi se sluchovým postižením. Pořizování kopií těchto poznámek je činí nečitelnými a nekvalitními, přičemž po čase to spolužák již nevnímá jako profesionální službu, ale spíše kolegiální výpomoc.

Vyučující, u něž je zapisovatel přítomen, by měl být informován buď zapisovatelem, nebo samotným studentem. Stejně jako by měl být informován, že z dlouhodobého hlediska se budou v docházce střídát konkrétní zapisovatelé, tedy že budou přítomny osoby, které vyučující nezná. Stejně jako tlumočník, ani zapisovatel se žádným způsobem nezapojuje do výuky, neodpovídá na dotazy, plní pouze svou funkci zapisovatele. Důležitost zapisovatele i přepisovatele je stěžejní, neboť student tak může plně vnímat a soustředit se zrakem na přednášejícího a vnímat tak celý obsah.

Více informací např. o zásadách průvodcovství či tlumočnictví naleznete v jednotlivých kapitolách podle typu postižení.

2.4.7 Příběhy asistentů

V následujících příbězích Ti chceme přiblížit práci asistentů, kteří pomáhají studentům se specifickými potřebami na UTB.

Příběh asistenta studentovi se sluchovým postižením – FT

Spolužačce jsem začala asistovat od začátku roku 2017. O této službě (někomu pomáhat), jsem se dozvěděla přímo od své spolužačky z ročníku, která mě o to požádala. A já souhlasila. Bez ní bych ani netušila, že nějaké Centrum pro studenty se specifickými potřebami na naší univerzitě existuje a že můžu někomu pomoci. Spolužačka je limitována sluchem. Je nedoslýchavá. Společně jsme se domluvily, že jí budu nápomocná, aby mohla vše zvládat bez problémů. Obsahem mé práce byly především přepisy učiva, kdy jsme se během měsíce setkaly (asi 5× nebo 6×) a domluvily se na všem potřebném. Za pozitivum této služby beru pocit, že jsem pro někoho užitečná a navíc jako bonus jsem za to ještě od univerzity finančně ohodnocena. Veškerá asistence probíhala bez jakýchkoliv problémů, a to jak ze strany vyučujících, tak i ze strany spolužáků. Ráda bych pochovalila

pracovnice z Centra pro studenty se specifickými potřebami za jejich ochotu, komunikaci a vstřícnou spolupráci.

Příběh asistenta studentovi s SPU a zrakovým postižením – FAI

O poskytování služeb ve smyslu asistence jsem se dozvěděl díky svému bratrovi, jelikož tyto služby potřebuje. Asistuji mu už víc než 6 let, tedy probíhala již na střední škole, kde jsme oba studovali. Můj bratr má zrakové postižení a také specifické poruchy učení. Obsahem poskytované asistence jsou zápisy, které si nejdříve zpracuji k sobě do sešitu, a potom si je doma přepíšu do elektronické podoby. Za jeden den mi to zabere cca 3 hodiny práce. Z těchto poznámek se pak tedy můj bratr učí. Navíc mu poskytuji osobní asistenci, např. při vysvětlování učiva, hledání informací a zvěřšování textů. Jako pozitivní vnímám, že se o chvilku déle věnuju studiu probírané látky právě díky zmiňovaným zápisům učiva. Jednou se bratr dostal do problému s vyučujícími. Bylo to na zkoušce z matematiky, kdy měl méně času, než na který má nárok. Stalo se to tak, že vyučující matematiky se ke zkoušce nedostavil a následně za sebe poslal jiného vyučujícího. Všechn čas, který uběhl mezitím, než se dostavil vyučující, mu nebyl nahrazen. Můj bratr měl potom obtíže s vysvětlováním a dokončením tohoto předmětu.

Příběh asistenta studentovi s SPU – FHS

Asistenci poskytuju spolužačce již druhý semestr. Rozhodla jsem se asistovat z důvodu pomoci a tím usnadnit studium mé kamarádce, která trpí dyslexií a ještě navíc má zhoršenou soustředěnost. Obsahem asistence byly hlavně zápisy z přednášek a seminářů. Frekvence poskytování byla skoro každý den či obden. Tuto práci vnímám kladně, protože mi dělá radost, když můžu někomu pomoci. V průběhu naší spolupráce jsem se prozatím se žádnými úskalími neseškala. Zažila jsem situaci, když jsem si sama nestihla látku zapsat na přednášce, tak jsem si ji vyfotila a dopisovala to večer doma.

Příběh asistenta studentovi se sluchovým postižením – FT

Nejprve jsem byl kontaktován pracovníky z Centra pro studenty se specifickými potřebami a poté jsem se již individuálně domlouval se studentem na konkrétních podmínkách a službách. Po zaškolení pracovníky z Centra poskytují pravidelný zapisovatelský servis a také osobně asistují. Studentovi pomáhám jak s organizací studia, tak i s orientací v prostorách univerzity, upozorňuji ho na změny termínů, učeben či vyučujících. Také mu připomínám důležitá data, tisknu mu materiály a další potřebné dokumenty do výuky. Se studentem, kterému asistuji, se znám již ze střední školy, kam jsme chodili společně do tříd. Jako pozitivum vidím to, že si při zpracování textů pro spolužáka opakuji sám látku a tím se připravuju na další výuku, zápočty a zkoušky.

Příběh asistenta studentovi se zrakovým a pohybovým postižením – FHS

Aktivně studentce asistuji tři roky. Nejdříve měla jinou asistentku, ale to nějak neklapalo, tak jsme se na této službě domluvily spolu. Měla jsem ji původně vozit pouze do školy a ze školy, ale přišlo mi to zbytečné, čekat na ni celý den v prostorách univerzity. Tak jsem začala studentce poskytovat pravidelnou osobní asistenci a doprovod, včetně zapisovatelského servisu. Studentka má dětskou mozkovou obrnu, zrakové a také pohybové postižení. Obsahem asistence tedy byla i nějaká administrativa, domácí příprava, převoz studentky do školy apod. Začátky byly těžší, ale postupně jsme se do toho nějak dostaly. Co se týče budov, tak to také bylo náročnější, výuka dříve probíhala ve 4. patře bez výtahu, tudíž nebylo možné se tam dostat. Někdy neprobíhaly přednášky pouze na jedné budově, musely jsme přejíždět a stěhovat se. Od té doby, co je nová budova FHS, tak je to pro nás snazší. Po dobu asistence jsem se dozvěděla spoustu nových informací, které mi obohatily můj vlastní život.

2.5

Psychologická poradna

Psychologická poradna je součástí Akademické poradny. Pokud Ti někdy bude připadat, že ztrácíš pevnou půdu pod nohama a hromadí se problémy ve škole či v soukromém životě, můžeš kontaktovat naše psychology.

Psychologická poradna Ti poskytuje bezplatně odborné poradenství při řešení problémů a závažných rozhodnutí. Nabízí Ti pomoc v krizových situacích, podporu při hledání sebe sama, objevování Tvé vnitřní síly a hodnoty. Psychologové Ti mohou pomoci i v případě, když budeš cítit obavy ze selhání, nejistoty ve výběru vhodného studijního oboru, při napjatých mezilidských vztazích, nedorozumění s blízkými osobami a podobně. V psychologické poradně můžeš o svých problémech hovořit svobodně, diskrétně, spontánně a otevřeně. V případě jakékoliv nejistoty nebo obavy z osobní konfrontace je možné využít také internetovou poradnu, kde zůstaneš v anonymitě.

V poradně působí tři psychologové, náplní jejich práce je:

- psychologické a pedagogicko-psychologické poradenství a diagnostika,
- diagnostika příčin školních potíží a individuální psychologické poradenství,
- profesní diagnostika, která je vhodná pro studenty všech ročníků,
- Counselling in English (pro zahraniční studenty).

Psychologická poradna se řídí určitými pravidly:

- Psychologické poradenství je určeno všem studentům a zaměstnancům UTB, případně i jejich rodinným příslušníkům.
- Všechny služby poradny jsou poskytovány kvalifikovanými odborníky a jsou bezplatné.
- Do psychologické poradny přicházíš dobrovolně. Poradce je odborník, který vyslovuje svůj odborný názor.

Ty sám zvažuješ, zda a do jaké míry se tímto názorem budeš řídit.

- Poradce vždy v dané věci respektuje Tvé svobodné rozhodnutí.
- Máš možnost vystupovat v kontaktu s poradnou anonymně. V takovém případě se však vystavuješ jistým omezením, která z anonymity plynou.
- Termín konzultace si můžeš domluvit prostřednictvím e-mailu poradnat@utb.cz, poradnak@utb.cz nebo telefonicky +420 576 032 019 (v průběhu konzultačních hodin).
- Svou přítomností v poradně uzavíráš s poradcem ústní dohodu o poradenské nebo terapeutické pomoci. V průběhu spolupráce máš právo tuto dohodu změnit.
- Délku spolupráce stanoví poradce po dohodě s Tebou a dle závažnosti Tvého problému.
- Je od Tebe očekáván aktivní přístup a vlastní podíl na řešení svých problémů.
- Standardní délka individuální konzultace je 45–60 minut.
- Poradce může odmítnout nebo ukončit vaši spolupráci, pokud Ti není schopen v dané problematice pomoci. Doporučí Ti jiného odborníka nebo instituci.
- Pokud se nemůžeš dostavit a předem smlouvenou schůzku, omluv se prostřednictvím e-mailu.
- Pokud se 2× po sobě bez omluvy nedostavíš na domluvený termín konzultace, poradce může další spolupráci ukončit.
- O průběhu Tvého kontaktu s poradnou je vedena dokumentace. Dokumentaci tvoří záznamový arch, který obsahuje základní osobní údaje (jméno a příjmení, kontaktní údaje – telefon, e-mail, fakulta UTB) a data jednotlivých konzultací. Zápis každé konzultace pak obsahuje stručný průběh a další doporučení. Do záznamů konzultací má klient právo nahlédnout. Pro potřeby poradenského nebo terapeutického procesu si poradce může vést své poznámky, do nichž nenahlížíš.

- Dokumentace je chráněna před přístupem neoprávněných osob a je uchovávána po dobu jednoho roku v listinné podobě v uzamykatelné skříni, k níž má přístup pouze konkrétní psycholog.
- Poradci jsou ze zákona povinni respektovat občanská práva na ochranu osobnosti svých klientů. To znamená, že ctí Tvou anonymitu a bez Tvého písemného souhlasu o něm nesmí poskytnout žádnou informaci třetí osobě. Pouze pro potřeby soudů, policie a orgánů sociálně právní ochrany dětí za splnění zákonných podmínek tento souhlas nutný není.
- Spolupráci můžeš kdykoliv ukončit bez udání důvodu (stačí e-mailové sdělení).

Profesní diagnostika

Potřebuješ se rozhodnout, jak pokračovat ve svém profesním rozvoji, ujasnit si své cíle a priority nebo se dozvědět více o svém potenciálu a možnostech jeho využití? Profesní diagnostiku provádí odborník s 30-ti letou psychologickou praxí, který se dlouhodobě věnuje také komunikačnímu koučování a má zkušenosti jako strategický poradce pro firmy.

V rámci profesní diagnostiky:

- odpovíš na otázky v dotazníku, což trvá přibližně 2–3 hodiny,
- psycholog Tvé odpovědi zpracuje a vyhodnotí,
- absolvuješ individuální konzultaci (cca 2 hodiny), kde proberete vše důležité pro Tvůj kariérový rozvoj, dozvíš se, jaké jsou Tvé silné a slabé stránky, kam bys měl ve svém životě směřovat apod.

Kontakt:

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
budova U11/Univerzitní institut
místnost č. 418/4. patro
Nad Ovčírnou 3685
760 01 Zlín
tel.: 576 032 019 (pouze v době konzultačních hodin)

→ Centrum pro studenty se specifickými potřebami na UTB

e-mail: poradnat@utb.cz
poradnak@utb.cz
profeska@utb.cz

Obr. 6 Budova U11 – sídlo Psychologické poradny

2.6 Job Centrum

Pro studenty a absolventy UTB bylo v dubnu 2012 otevřeno Job Centrum. Zprostředkuje Ti bezplatné kariéerní poradenství, systémově spolupracuje se zaměstnavateli Zlínského kraje a firmami z celé České republiky.

Co Ti může Job Centrum nabídnout?

- poradenství v oblasti profesního směřování,
- poradenství v oblasti personalistiky,
- pomocpřisestavováníživotopisůamotivačníchdopisů,
- vyhledávání a zprostředkování vhodných pracovních míst motivovaným studentům a absolventům,
- pomoc při samotném výběru zaměstnání,
- dokonalý přehled zdrojů s nabídkami zaměstnání,
- individuální pomoc při vyhledávání vhodných zaměstnavatelů,

- pomoc při kontaktování potenciálních zaměstnavatelů i head-huntingových firem – přípravy na vstupní pohovor,
- workshopy pro studenty, absolventy a zaměstnance UTB,
- každoroční veletrh pracovních příležitostí – Business Day,
- absolventské stáže, praxe a pomoc při zprostředkování vedení Tvé bakalářské či diplomové práce.

Kontaktní údaje:

Budova U13/rektorát/místnost 157 v přízemí

Tel.: 576 032 021

E-mail: jobcentrum@utb.cz

2.7 Knihovna

Knihovna UTB je největší odbornou knihovnou ve Zlínském kraji. Sídlí v budově Univerzitního centra a má celkem tři patra, přes 200 počítačů, 6 studoven (v každém patře jsou dvě), relaxační místnosti, obývací, prodejnu skript či dětský koutek. Knihovna provozuje rovněž areálovou studovnu v Uherském Hradišti.

Obr. 7 Budova U13 – sídlo Job Centra a Knihovny UTB

Obsluhuje téměř 6 tisíc uživatelů, z nichž většinu tvoří studenti a zaměstnanci univerzity, zhruba 700 čtenářů pochází z řad odborné veřejnosti. Snaží se být moderní univerzitní knihovnou, která vychází vstříc nejen běžným uživatelům, ale také těm, kteří se potýkají s nějakým druhem omezení. Cílem naší knihovny je, abychom byli otevřeni pro všechny lidi bez rozdílu.

Ve fondu knihovny se nachází zhruba 137 tisíc knih, více než 200 titulů tištěných novin a časopisů a veškerá produkce elektronických kvalifikačních prací studentů univerzity. Knihovna zpřístupňuje také téměř stovku vědeckých databází, jejichž obsah tvoří statisíce článků z prestižních vědeckých časopisů a bohaté portfolio e-knih. Součástí knihovny je také univerzitní nakladatelství, které kromě vydávání odborných publikací nabízí prodej a tisk studijních materiálů a také služby spojené s tiskem a vazbou závěrečných (bakalářských, diplomových a dizertačních) prací.

Knihovna má otevřeno 6 dní v týdnu a v roce 2018 zaznamenala více než 128 tisíc návštěv.

2.7.1 Individuální studovna

Pro studenty se specifickými potřebami připravila knihovna ve spolupráci s Centrem speciální studovnu vybavenou kompenzačními pomůckami a speciálním programovým vybavením, které Ti ulehčí práci se studijními materiály. Student se specifickými potřebami využívá studovnu zdarma, termín a čas si rezervuj na webu: <https://www.utb.cz/univerzita/studium/studenti-se-specifickymi-potrebami/centrum-pro-studenty-se-specifickymi-potrebami/studovna/>.

Obr. 8a Individuální studovna I.

Obr. 8b Individuální studovna II.

2.7.2 Digitalizace knih

Digitalizace knih je proces, při kterém se tištěné knihy skenují a dále zpracovávají tak, aby byly dále dostupné v elektronické podobě. Tuto službu nabízí knihovna pro studenty se specifickými potřebami. Aby knihovna jednala v souladu s autorským zákonem č. 121/2000 Sb., nemůže knihy zpřístupnit všem, ale jen těm, kterým tento zákon umožňuje zhotovit rozmnoženinu díla.

Pokud máš o digitalizaci zájem, učiň první krok, kterým je výběr studijní literatury nebo odborné knihy. Tu si v rámci katalogu, který je na webové adrese <http://katalog.k.utb.cz>, vyhledáš a tyto údaje předáš koordinátorovi pro zajištění podpory studentů se specifickými potřebami v knihovně na e-mailu koordinator@k.utb.cz nebo spcentrum@utb.cz.

Pracovníci knihovny ověří, zda je kniha k digitalizaci vhodná. Poté dochází ke skenování, nejčastěji pomocí knižního skeneru. Ten je šetrnější k vazbě knih díky tomu, že stránky snímá pomocí horního snímače a není nutné knihy otáčet hřbetem vzhůru. Výstupem skenování je dokument ve formátu PDF nebo sada obrázků.

Důležité pro plnohodnotné prohledávání dokumentů nebo pro použití asistivních technologií je vypočítání naskenovaných stran do prostého textu metodou OCR (OCR – optical character reading). Pro tento převod se používá program ABBYY Fine Reader. Zde se po spuštění programu naimportují oskenované dokumenty, zvolí se jazyky, které mají být použity pro rozpoznávání, projdou se strany a vyberou se oblasti, které mají být převedeny. Program se na začátku pokusí o vlastní detekci oblastí, ale ne vždy je to v pořádku, a proto je potřeba provést výběr. Kromě prostého textu se snaží převést i další objekty jako tabulky, obrázky nebo obrázky na pozadí. Po rozpoznání textu se neuloží jako prostý text, ale jako formát PDF s možností vyhledávání, kdy je text vložen pod obrazovou vrstvu stránky.

Při úpravě a formátování textu knihovna vychází z *Metodiky k úpravám elektronických textů pro zrakově postižené čtenáře vytvořené na Masarykově univerzitě v Brně ve Středisku pro pomoc studentům se specifickými nároky Teiresias*. Text se snaží zpracovat tak, aby byl vhodný jak pro zcela nevidomé čtenáře, tak i pro čtenáře slabozraké. Knihy se nepřevádí včetně původního rozložení textu nebo sazby, ale z dokumentu se zachovávají prvky, které pomohou slabozrakému čtenáři s orientací v dokumentu např. řezu písem (tučný, kurzíva). Ty zároveň nevadí nevidomým při čtení např. pomocí braillského řádku. Grafické přílohy se snaží interpretovat textově a vytvořit na ně v dokumentu hypertextové odkazy (např. obrázky z knihy jsou pak zkomprimované spolu s převedenou knihou).

Při digitalizaci knihy volně plynoucí text formátuje např. pomocí nadpisů vytvořených pomocí stylů, poznámek pod čarou nebo automatického obsahu. U obsahu se zachová jen rozdělení knihy na různé kapitoly a podkapitoly, ale protože se v dokumentu nezachová rozložení a číslování stran, musí být obsah znovu vygenerován. V obsahu se nezobrazuje ani číslo stránky, jen pomocí hypertextového odkazu umožňuje čtenáři, aby mohl rychle přejít na požadovanou kapitolu. Pro zlepšenou orientaci se text doplňuje speciálními navigačními znaky (např. pro označování nadpisů je používán znak #, který je vložen před text nadpisu).

Výsledný dokument se odesílá do Knihovny digitálních dokumentů, kterou spravuje organizace SONS ČR (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky): <https://www.kdd.cz>. Díky tomuto systému jsou zpřístupněny knihy, časopisy a texty pro potřeby zrakově postižených. Ke knihám mají přístup registrovaní uživatelé v souladu s autorským zákonem (přístup má člověk starší 15-ti let, který je držitelem průkazu ZTP/P a ZTP vydaného z důvodů těžkého zrakového postižení).

Kontakt:

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Knihovna

nám. T. G. Masaryka 5555
760 01 Zlín, Česká republika
E-mail: knihovna@utb.cz
Tel: +420 576 038 130

Studovna Uherské Hradiště

Studentské nám. 1532
686 01 Uherské Hradiště
E-mail: studovnaUH@k.utb.cz
Tel: +420 576 038 071

<https://knihovna.utb.cz/>

2.8

Ubytování a stravování

Ubytování na vysokoškolských kolejích je podmíněno podáním elektronické žádosti, kde máš možnost uvést požadavek na přidělení bezbariérového bytu nebo jednolůžkového pokoje. Pokud prokážeš výše popsanými doklady (viz kapitola Evidence do Centra), že je individuální ubytování nutné, bude Ti přiděleno.

Obr. 9 Univerzitní koleje

Stravování v bezbariérových objektech je zajištěno v restauraci U13 (Rektorát), menze U5 (FAI) a bufetu U2 (FaME).

Více informací najdeš na: <https://kmz.utb.cz/>.

Pokud se při vyplňování Tvé žádosti o koleje vyskytnou komplikace, neváhej se obrátit na pracovníky Centra.

2.9

Přehled kontaktů

Máš zájem o konzultaci v Centru?

e-mail: spcentrum@utb.cz
telefon: +420 576 032 262
mobil: +420 730 553 347

Kde nás najdeš?

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Centrum pro studenty se specifickými potřebami
Budova U18/Fakulta humanitních studií, místnost č.117/121
Štefánikova 5670
760 01 Zlín

Máš zájem o konzultaci na fakultě/knihovně?

Fakulta technologická	telefon: +420 576 031 336	e-mail: tutor@ft.utb.cz
Fakulta humanitních studií	telefon: +420 576 032 024	e-mail: tutor@fhs.utb.cz
Fakulta aplikované informatiky	telefon: +420 576 035 051	e-mail: tutor@fai.utb.cz
Fakulta managementu a ekonomiky	telefon: +420 576 032 314	e-mail: tutor@fame.utb.cz
Fakulta multimediálních komunikací	telefon: +420 576 034 258	e-mail: tutor@fmk.utb.cz
Fakulta logistiky a krizového řízení	telefon: +420 576 032 087	e-mail: tutor@fkr.utb.cz
Knihovna UTB	telefon: +420 576 034 818	e-mail: koordinator@k.utb.cz
Jazykové vzdělávání	telefon: +420 576 038 158	e-mail: koordinator-jazyky@utb.cz

více na www.utb.cz/ssp

Máš zájem o konzultaci s psychologem?

e-mail: poradnat@utb.cz
poradnak@utb.cz

telefon: +420 576 032 019 (pouze v době konzultačních hodin)

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
budova U11/Univerzitní institut
místnost č. 418/4. patro
Nad Ovčírnou 3685
760 01 Zlín

Máš zájem o konzultaci s kariérovým poradcem?

e-mail: jobcentrum@utb.cz
telefon: +420 576 032 021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Budova U13/místnost 157
nám. T. G. Masaryka 5555
760 01 Zlín

Koleje a menza

telefon: +420 576 036 161

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Štefánikova 150
760 01 Zlín

3/ Vysokoškoláci se zrakovým postižením aneb zaostřeno na studium na UTB

„Víte, co je horší než být slepý? Mít v pořádku zrak a nevidět.“

___Helen Kellerová

O ČEM BUDE V TĚTO KAPITOLE ŘEČ:

- O tom, kdo je vysokoškolákem se zrakovým postižením a s jakými vadami a poruchami se může nejméně potýkat.
- O osobnostních rysech tohoto studenta a sociální dimenzi zrakového postižení.
- O specifických orientace a pohybu studenta se zrakovým postižením ve vysokoškolském prostředí.
- O zásadách komunikace se studenty se zrakovým postižením.
- O zásadách průvodcovství nevidomých studentů.
- O překonávání bariér a přístupnosti budov.

Patrně každý z nás si vybaví situaci, kdy se u lékaře pokoušel přečíst poslední řádek tabulky s písmeny. Toto vyšetření mělo jasný cíl – zjistit míru tzv. **vizu**, čili zrakové ostrosti, která, jak Ti vysvětlíme dále, sehrává důležitou roli při diagnostice nejrůznějších zrakových vad a poruch. Ty se totiž postupně stávají globálním problémem, neboť se jejich výskyt v populaci neustále navyšuje. Jen pro zajímavost dodejme, že podle údajů Světové zdravotnické organizace (WHO) bylo v roce 2013 na světě celkem 285 milionů lidí se

zrakovým postižením (Šrámková, 2013).

Asi Tě proto nepřekvapí, že také na naší univerzitě se můžeš setkat se studentem s narušenou zrakovou percepcí. Nemusí se přitom nutně jednat pouze o jedince, který se kvůli naprosté ztrátě zraku pohybuje s bílou holí, či je jeho omezení naopak lehčího charakteru a dá se zkorigovat brýlemi. O zrakových vadách a poruchách se totiž dá hovořit třeba i tehdy, když nerozezná barevné spektrum anebo se hůře přizpůsobuje různým hladinám osvětlení.

Problematika zrakového postižení je tedy velmi rozsáhlá, v důsledku čehož je zapotřebí se zamyslet nad tím, s jakými úskalími se v důsledku takových vad anebo poruch můžeš potýkat během studia. Tak kupříkladu: Zvládnou si přečíst skriptu? Uvidím na malé písmena v testu? A dohlédnu vůbec na plátno, na němž je během přednášky vyučujícím promítána probíraná látka?

V kontextu těchto úvah je vhodné mít přehled o tom, jakou formu podpory si můžeš během vzdělávání na UTB nárokovat. Jelikož se snažíme nabídku služeb, podpůrných opatření, ale i osvětlových workshopů v této oblasti neustále rozšiřovat, v této kapitole Tě s nimi podrobněji seznámíme.

3.1 Student se zrakovým postižením aneb Co je pro něj typické

Podíváme-li se na tematiku zrakového postižení nejprve v obecnější rovině, pak můžeme říci, že otázkami spjatými s výchovou a vzděláváním těchto osob se zabývá obor zvaný **tyflopédie** (z řeckého *tyflos* = slepý a *paidea* = výchova), který může být ve starší odborné literatuře synonymně označován taktéž jako oftalmopedie. Jestliže budeme vycházet z poznatků z daného oboru, pak můžeme říci, že **osobou se zrakovým postižením** je jedinec, který i po optimální

korekci medikamentózní, chirurgické, brýlové aj. má v běžném životě problém se získáváním a zpracováním informací zrakovou cestou (Vitásková, Ludíková, Souralová, 2003).

Kdo je vysokoškolák se zrakovým postižením?

Student se zrakovým postižením se v různé míře potýká s tzv. **zrakovou deprivací**, v rámci níž u něj dochází k menšímu přívodu podnětů, informací, ale i zkušeností vizuálního charakteru (Vágnerová, 1999). Jak asi tušíš, tyto obtíže se mohou promítat do jeho schopnosti si během vysokoškolského studia osvojit a v návaznosti na to i v paměti zařadit nové poznatky, ale třeba i plnit zadané úkoly (seminární práce, projekty, výkresy atd.), které jsou mnohdy součástí hodnocení daného předmětu. Možných limitů spojených se ztrátou zrakové percepcie a jejich dopadů na edukační proces daného jedince si je vědomo i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019), které vymezuje, že **vysokoškolákem se zrakovým postižením (A)** je:

- **uživatel zraku (A1)**, jehož zraková vada stále umožňuje práci zrakem (a to i s textem), s běžnými formáty dokumentů, včetně vizuálních. Úprava obrazu spočívá ve zvětšování nebo jiných změnách haptického charakteru, není třeba využívat odečítače obrazovky,
- **uživatel hmatu/hlasu (A2)**, který pracuje buď s hmatově tištěnými dokumenty, nebo s odečítači obrazovky (v kombinaci s hmatovým displejem nebo hlasovým výstupem), a tedy vyžaduje editovatelný formát textového dokumentu, příp. dokument obsahově i formálně adaptovaný.

Jaká jsou nejčastější zraková postižení u vysokoškoláků?

Zmíněná podpůrná opatření, která mohou být tomuto studentovi poskytována, se primárně odvíjí od charakteru jeho zrakového postižení. Jinou podporu si může nárokovat

student potýkající se se slabozrakostí, nevidomostí, astigmatismem nebo amblyopií. Z toho důvodu je vhodné mít přehled o tom, co je pro příslušnou zrakovou vadu anebo poruchu typické. Jelikož se ale v literatuře můžeš setkat s celou řadou klasifikačních systémů, v následujícím textu Ti stručně představíme nejčastější vady a poruchy zraku.

V návaznosti na **postižení zrakových funkcí** lze podle Slowíka (2007) hovořit o:

- **studentech se sníženou zrakovou ostrostí**, pro něž je typická snížená přesnost zrakové diferenciace na blízko či dálku,
- **studentech s omezením zorného pole**, které určuje, v jakém rozsahu je člověk schopen zrakově vnímat,
- **studentech s poruchou barvocitu (daltonismem)**, u kterých může chybět schopnost barevného vidění, ale stejně tak se může jednat o poruchu vidění červené, zelené nebo modré barvy,
- **studentech s poruchami akomodace (refrakčními vadami)**, jenž se mohou potýkat s krátkozrakostí, dalekozrakostí anebo astigmatismem,
- **studentech s poruchou zrakové adaptace** na různé hladiny osvětlení, zejména pak světlo a tmou,
- **studentech s poruchou okohybné aktivity**,
- **studentech s poruchou hloubkového (tj. 3D) vidění**.

Dalším klasifikačním kritériem může být **stupeň zrakového postižení**, který byl u daného studenta diagnostikován. V tomto ohledu můžeme podle Novákové (2006) rozeznávat:

- **studenty nevidomé**, u kterých dochází k úplnému nevyvinutí zrakového analyzátoru, což způsobuje absenci zrakového vnímání. Může se přitom jednat o praktickou anebo totální nevidomost,
- **studenty se zbytky zraku**, u nichž je ještě zachována hrubá orientace v osvětleném prostoru. Umí proto číst jak pomocí Braillova písma, tak i zvětšeného černotisku (Růžičková, 2007),

Obr. 10 Piktogram osob se zrakovým postižením

- **studenty slabozraké**, kteří mohou mít obtíže s vnímáním tvarů, barev a percepce detailů (Finková, Ludíková, Růžičková, 2007),
- **studenty s binokulárními poruchami**, mezi něž můžeme zařadit šilhavost (strabismus) a tupozrakost (amblyopii).

LITERÁRNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

O problematice zrakového postižení by se dalo napsat ještě mnohé. Jelikož ale není cílem této metodiky „zahltit“ Tě přemírou teoretických informací, ale naopak Tě seznámit s tím nejdůležitějším z praktického hlediska, pokud by ses chtěl o zrakovém postižení dozvědět více, doporučujeme Ti sáhnout po následujících publikacích:

Beneš, P. (2019). *Zraková postižení: behaviorální přístupy při edukaci s pomůckami*. Praha: Grada.

Hamadová, P. (2015). *Edukace osob se zrakovým postižením v osobnostním pojetí*. Brno: Masarykova univerzita.

Kimplová, T. & Kolaříková, M. (2014). *Jak žít s těžkým zrakovým postižením? Souhrn (nejen) psychologické problematiky*. Praha: Triton.

Ludíková, L. (2012). *Pohledy na kvalitu života osob se sensorickým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Jak studenti se zrakovým postižením kompenzují absencí vizuálních podnětů?

Je pochopitelné, že absence zrakových podnětů nejenom že tomuto studentovi v různé míře ztěžuje poznávání okolního světa a osvojování nových studijních poznatků, ale

rovněž může negativně ovlivnit jeho orientaci a samostatný pohyb v prostředí naší univerzity. Z toho důvodu v jeho životě a tedy i při samotném studiu sehrává důležitou roli **hmatové vnímání**, na něž spoléhají nejen vysokoškoláci nevidomí, ale také částečně vidící studenti. Tito se mohou při poznávání okolního světa anebo dění v prostorách univerzity podle Litvaka (1979) opřít o:

- *pasivní hmat*, skrze něž získávají zprávy o jednotlivých vlastnostech předmětu, např. pomůcek, s nimiž pracují na seminářích a cvičeních anebo při práci v laboratoři,
- *aktivní hmat*, kdy díky aktivním ohmatávacím pohybům rukou vzniká komplexní vjemový obraz daného předmětu,
- *zprostředkovaný hmat*, kdy dochází k užití nástroje, aby daní studenti mohli získat informace o objektu.

Při pohybu tohoto studenta na půdě naší univerzity je pro něj důležitý i tzv. **haptický prostor**, jenž představuje prostor, který lze z určité pozice hmatově poznávat a současně jej ohraničit dosahem obou rukou.

Zejména pro studenty nevidomé je důležité také **sluchové vnímání**, které jim pomáhá nejen při orientaci a pohybu ve větším či neznámém prostoru, ale i při sociální orientaci, aktivizaci a udržení bdělosti při delších blocích přednášek anebo seminářů (Vágnerová, 1999; Nováková, 2006). Stejně tak je pro ně důležitá sluchová paměť, protože získávání informací pro ně bývá obtížnější, než jejich uchování (Růžičková, 2007).

Jak zrakové postižení ovlivňuje pohyb a orientaci tohoto studenta v univerzitních budovách?

Zrak je beze sporu nejdůležitějším orientačním a koordinačním orgánem při pohybu taktó postiženého studenta v prostředí naší univerzity. Je to totiž právě periferní vidění,

11a

Obr. 11a Kontrastně vyznačená hrana terénního zlomu – schodiště

11b

Obr. 11b Taktální značky pro osoby se zrakovým postižením

kteří člověku umožňuje vnímat prostor a orientovat se v něm. Jeho absence tak má za následek, že především prostorová orientace a samostatný pohyb jsou hlavními problémy studentů se zrakovým postižením.

Co však činí studentům se zrakovým postižením největší obtíž? Na možná jejich úskalí v oblasti lokomoce a orientace upozorňuje například Tyflonet (2012), který uvádí, že u studentů slabozrakých se jako problematické jeví prosklené plochy, stěny pokryté zrcadly, prostředí bez barevného kontrastu či kontrastně nevyznačené hrany terénních zlomů (schodiště).

Studenti nevidomí pak jako problematické mohou vnímat překážky ve výši hlavy (otevřená dvířka nábytku), volně ležící či visící kabely, překážky u vodící linie (židle podél zdi) a vratké předměty na povrchu stolů, které lze shodit rukama.

11c

Obr. 11c Tlačítko na přechodu určené pro nevidomé chodce – včetně stigmatizujícího označení jejich osoby

11d

Obr. 11d Taktální vodící linie pro nevidomé

11e

Obr. 11e Označení konce nástupiště pro nevidomé

12a

12b

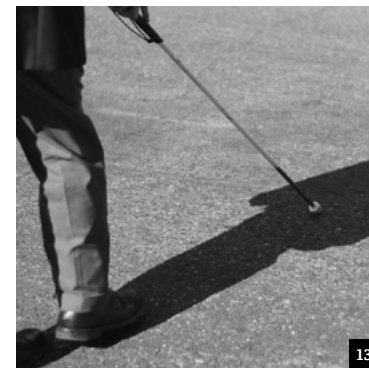
Obr. 12a–b Terén ztěžující orientaci a pohyb osob s postižením zraku ve venkovním prostředí

Z toho důvodu, jak se můžeš dočíst kupříkladu v publikaci Květoňové-Švecové (2000), je nutno u nich rozvíjet odhad vzdálenosti a úhlů, vnímání sklonu dráhy, rozvoj sluchové orientace, rozvíjení smyslu pro překážky a chůzi po schodišti. Vedle toho je důležité, aby tento student absolvoval **výcvik techniky dlouhé hole**. V rámci něj se nejprve učí bílou hůl ovládat oběma rukama, posléze si osvojuje základní postoj, základní a tužkové držení, stejně jako různé techniky chůze s bílou holí. Podrobněji si o této tematice můžeš přečíst v naší první metodické příručce od autorek Hankové a Kasáčkové (2018).

Jak zrakové postižení ovlivňuje osobnost a sociální vztahy studenta ve vysokoškolském prostředí?

Absence vizuálních podnětů podmiňuje u tohoto studenta vznik **senzorické a informační deprivace**, jež může mít dopady nejen na jeho osobnost, ale také sociální vztahy. Faktem však je, že ať už vrozené anebo získané zrakové postižení pro daného studenta představuje nemalou psychickou zátěž. Proto je pro jeho osobnostní rozvoj důležité, aby přijal (akceptoval) své zrakové postižení, včetně životních možností a omezení, které mu do života přináší. V této souvislosti mějte podle Vítkové (2004) na paměti, že:

- důležité je, aby tento student dospěl k **primární akceptaci**, v rámci níž bere svou situaci věcně a bez emocí,
- samotná **akceptace zrakové vady studentem se zrakovým postižením** je velmi důležitá také z hlediska akceptace sebe sama, vytváření vlastní identity, ale i motivace daného vysokoškoláka řešit různé životní situace (Hamadová, Květoňová, Nováková, 2007),
- neméně důležitá je ale i **akceptace ze strany prostředí, v němž student se zrakovým postižením žije**, včetně respektujícího přístupu ze strany jeho rodiny, vrstevníků (spolužáky nevyjímaje), ale i dalšího sociálního okolí (v kontextu vysokoškolského prostředí máme na mysli kupříkladu pracovníky Centra, akademické

13

Obr. 13 Bílá slepecká hůl

Jaká pravidla bys tedy měl dodržovat při komunikaci se spolužákem se zrakovým postižením?

Základním pravidlem je, že strategie a zásady komunikace se mohou lišit v závislosti na rozsahu zrakové ztráty. Obecně se však doporučuje těmto studentům v průběhu komunikace popisovat či představovat scény, situace a děje odehrávající se v bezprostředním okolí, díky čemuž si rozšíří obzor svých představ a doplní vlastní vjemy získané ostatními smysly (Slowík, 2010). Mezi nejčastější specifické potřeby sami studenti se zrakovým postižením uvádí špatnou dostupnost studijních materiálů v elektronickém formátu, což způsobuje komplikace při studiu a může to ovlivnit další výsledky, neboť studenti jsou pak odkázáni na jiné dostupné zdroje. Další problém představuje zpracování jakýchkoli písemných úkolů např. seminárních a závěrečných aj., což se často neobejde bez pomoci asistenta.

V následujících řádcích jsme si pro Tebe připravili souhrnná pravidla, jak z hlediska komunikačního přistupovat ke spolužákům s různými zrakovými vadami a poruchami. Vycházet přitom budeme nejenom z našich zkušeností z praxe, ale také z publikace Slowíka (2010).

Jak správně komunikovat s nevidomým spolužákem?

- Při setkání s tímto studentem by měla být prvotní iniciativa – oslovení – v rukou toho, kdo vidí z komunikační dvojice lépe, tedy Tebe.
- Při oslovení nebo pozdravu by mělo následovat lehké upozornění dotykem (nikdy tak nečin v opačném směru – hrozí silné polekání nevidomého spolužáka!).
- Pokud dotyčného spolužáka již znáš z přednášek, seminářů nebo cvičení, je vhodné jej oslovit jménem a případně připomenout i své jméno – urychlí se tím Tvá identifikace jako komunikačního partnera.
- Při komunikaci ve skupině platí taktáť zásada – před dotážením spolužáka se zrakovým postižením jej nej-

prve oslov jménem a teprve poté mu předej slovo. Díky tomu Tě ve skupině spolužáků snáze identifikuje.

- Jelikož jsme Tě nabádali ohledně etikety, nemusíš se bát podat tomuto spolužákovi na uvítanou nebo rozloučenou ruku, avšak je vhodné jej o tomto gestu informovat.
- Při odchodu je vhodné upozornit nevidomého studenta na to, že se vzdaluješ a ukončuješ tím komunikaci.
- Při samotném rozhovoru Ti doporučujeme stát k nevidomému spolužákovi čelem – má totiž zpravidla velmi dobře vycvičený sluch a pozná, když se při rozhovoru otáčíš jinam, případně je schopen identifikovat doprovodné nonverbální projevy jako například úsměv, nervozitu či nezáměr.
- Při komunikaci je vhodné okolní nebo důležité objekty popisovat co nejpřesněji a snížit hluk v okolním prostředí na minimum. Během přednášek je možno využít různých pomůcek zprostředkávajících mluvené slovo (diktafon, elektronický zápisník, audiozáznam apod.) či pomoc s převodem a opisem vizuálně přenášeného (např. formou digitalizace).
- Je vhodné, aby student/Tvůj spolužák měl k dispozici přímé odkazy např. na konkrétní zdroje, z nichž má při studiu čerpat, aby se předešlo zbytečnému čtení nadbytečných informací.
- U výkladu (během přednášky, workshopu, semináře apod.) je důležité používat konkrétní pojmenování, strukturovat informace, užívat kontrolní otázky (z důvodu, zdali Ti Tvůj spolužák porozuměl) a zároveň je vhodné užívat názorné pomůcky např. hmatové modely, reálné předměty, reliéfní vyobrazení.
- U informací předčítaných není vhodné bez vědomí Tvého spolužáka informace zkracovat, neboť by mohlo dojít k vynechání něčeho, co je pro něj stěžejní. Při předčítání postupuj systematicky, nejprve mu přečti nadpisy, aby spolužák znal osnovu, nebo obsah knihy/prezentace/čteného obsahu a následně mu přečti celý text (dle jeho výběru). Nedoplníš text žádnými svými

postřehy ani komentáři navíc, mohlo by to být pro Tvého spolužáka rušivé. Postupuj vždy dle vzájemné domluvy.

- V případě asistence nevidomému spolužákovi není Tvou úlohou jej zastupovat anebo za něj hovořit – opět platí, že nejsi jeho tiskový mluvčí.

Jak správně komunikovat se slabozrakým spolužákem?

I v tomto případě platí, že by komunikace měla být zcela přirozená. V porovnání se studenty nevidomými je však třeba mít na paměti, že tento jedinec může v interpersonální komunikaci využívat svůj zrak alespoň z části stejným způsobem jako osoby vidící. Je tomu tak zejména díky užití brýlí, čtecí lupy či jiných kompenzačních pomůcek, byť tyto samozřejmě nejsou zárukou toho, že dokáže vizuálně zachytit všechny podněty. Proto se při komunikaci s tímto spolužákem pokus respektovat následující doporučení:

- spolužákovi se silnější slabozrakostí detailněji popisuj vzdálenější předměty, které jsou pro něj hůře registrovatelné nebo můžeš užít názorných ukázek či modelů u hůře zpracovatelných vizuálních materiálů, mezi něž řadíme např. powerpointové prezentace,
- pokud bude prezentován obrazový materiál, je vhodné mít jasný, velký, kontrastní obrázek, který si může Tvůj spolužák doprohlédnout např. lupou,
- při samotném setkání je opět vhodné na sebe při pozdravu upozornit lehkým dotekem – nejlépe na předloktí – aby dotyčnému jedinci bylo zřejmé, že hovoříš právě s ním a současně byl schopen lokalizovat Tvou pozici,
- je vhodné, aby při komunikaci na Tvou tvář dopadalo světlo, protože slabozraký člověk tak může lépe sledovat Tvůj výraz a mimiku. Zároveň on sám nebude oslňován přímým světlem. Doporučujeme také vyvarovat se při komunikaci se slabozrakým spolužákem odleskům a nerovnoměrnému rozptýlení světla,

- i při pracovních-studijních záležitostech využij vhodnou místnost, kde může mít tvůj spolužák dostatečně osvětlenou pracovní plochu. Světlo by se mělo co nejvíce blížit dennímu světlu, ale jednotlivé požadavky na osvětlení se liší dle různých typů zrakového postižení a je nutné je akceptovat vždy po konzultaci s daným spolužákem,
- při písemné komunikaci ideálně využívej silných kontrastů (pro tyto účely je vhodný např. tmavý fix se silnou stopou na bílém papíru) a piš velkými tiskacími písmeny.

Jaké zásady dodržovat při elektronické/písemné komunikaci?

Ke komunikaci jsou užívány různé typy technologických pomůcek. Jak uvádí mnoho autorů, včetně Bubeníčkové, Karáská, Pavlíčka (2012), zpřístupnění výpočetní techniky lze bez nadsázky považovat za významný milník v gramotnosti uživatelů s těžkým postižením zraku. Právě výpočetní technika je stěžejní v procesu edukace studentů se zrakovým postižením, skrze ni mohou totiž studenti informace nejen pasivně přijímat (číst nebo poslouchat), ale současně je jednoduše vytvářet a editovat. Nespornou výhodou technologií je možnost zapojení dalších smyslů (hmatu, sluchu) ke kompenzaci zrakového postižení a jejich multifunkčnost.

U studentů nevidomých se můžeš setkat se záznamem na Pichtově psacím stroji (Braillovo písmo). V současné době je však již možné v Braillovi tisknout i díky speciálním tiskárnám. Častěji studenti ale zaznamenávají skrze notebook/PC opatřený výstupem tzv. Braillovkým řádkem, na němž skrze hmat může student informace číst. Elektronický záznam vyžaduje speciální vybavení PC, které umožňuje pracovat s písemnými informacemi. Student tak může užít pro zobrazení i zvětšené či barevně adaptované písmo na PC (např. u studenta s praktickou nevidomostí). Dále může užít hlasový výstup, či audiozáznam (např. využitím diktafonu).

Studentům jsou k dispozici i další nahrávací zařízení se softwarem pro odečítání textu hlasem či elektronický zápisník. Vždy je doporučováno kombinovat vícero pomůcek.

U studentů slabozrakých jsou v rámci kompenzačních pomůcek užívány nejčastěji optické pomůcky, kam patří zejména lupy. Mezi nejefektivnější patří digitální či kamerové lupy, které jsou schopny i převádět text do datových souborů. Vždy je vhodnější poskytnout studentovi poznámky, aby se mohl lépe orientovat. Studenti také využívají různé typy stojánků, filtrů či speciálního osvětlení.

Dokumenty a studijní materiály jsou převáděny do elektronické podoby i tzv. digitalizací, tu mají většinou na starost knihovny nebo centra jednotlivých VŠ v rámci celé ČR a na základě speciálního přístupu jsou tyto dokumenty studentům poskytnuty. Pokud takový dokument student nenajde, Knihovna UTB mu jej následně převede (blíže v kap. 2). Problematický formát představují dotazníky a formuláře, které jsou často pro speciální software nečitelné.

Mezi hlavní zásady elektronické komunikace se studentem se zrakovým postižením řadíme:

- nutnost strukturovat text,
- obrazový či jiný grafický materiál nahradit či doplnit výstižným a jasným slovním popisem (ať už se jedná o grafy, tabulky, fotografie, malby apod.),
- podklady posílat vždy v textových souborech,
- u studentů slabozrakých se domluvit, jaký typ dokumentu je pro ně čitelný a v takovém formátu text strukturovat. Doporučujeme zvětšený text, který je zarovnan vlevo, omezit užitý počet typů písma v textu, strukturovat, zvětšit řádkování, upravit případné přítomné grafické prvky (obrázky, grafy apod.) s doplněným písemným komentářem,
- v případě, že budeme chtít, aby student pracoval s webovým rozhraním, je potřeba ověřit, zda-li je scho-

pen s vlastním softwarem přečíst takové stránky, neboť ty jsou často tak graficky náročné, že student získá pouze částečnou informaci o tom, na jakých stránkách se nachází. Zásady správného webového rozhraní jsou popsány v odkazu <http://blindfriendly.cz/>, „Přístupný web nejen pro zrakově postižené“.

3.3 Architektonické bariéry v univerzitním prostředí aneb Jak je překonat a být dobrým průvodcem

Student se zrakovým postižením se může dostat do situace, kdy např. nemá vyznačenou cestu, neví, kde se přesně nachází, na budovách není akustické značení, učebny nejsou označeny Braillovým písmem. A právě z toho důvodu se stává závislým na pomoci druhé osoby. Tyto specifické situace vyžadují zvýšenou míru komunikace a jsou spojeny s poskytováním **průvodcovství studentovi se zrakovým postižením**. Průvodcem se v této souvislosti rozumí člověk, který je pro studenta se zrakovým postižením oporou, jistotou a zdrojem informací. Zejména, když se jedná o přesun z místa A (např. koleje, univerzitní budovy) do místa B (knihovna, menza, studijní oddělení atd.). V počátcích studia, kdy nově nastupující student nemá přehled o struktuře budov a jejich rozmístění ani o vnitřním interiéru, je vhodné mu právě k orientaci poskytnout průvodce. Ten si se studentem může popsat jednotlivé trasy, může mu ukázat učebny apod. Vše lze převést do audiozáznamu, na jehož základě se pak student může lépe orientovat a zapamatovat si vše potřebné.

V současné době Centrum pracuje na úpravě architektonických bariér pro lepší prostorovou orientaci v budovách UTB. Pro osoby se zrakovým postižením je důležitý akustický orientační majáček, jenž slouží k navigaci ke vstupním dveřím a zároveň obsahuje informace o budově (např. jaké jsou zde orientační prvky apod.). V interiéru by měla být reliéfně označena poschodí, výtah, místnosti (včetně toalet). Vhod-

14a

14b

14c

15

Obr. 14a–c Zásady správného průvodcovství: Ukázka na židli, **Obr. 15** Zásady nesprávného průvodcovství: Tlačení nevidomého studenta na židli, o níž neví, kde se nachází

né je i umístění hmatových plánů o rozložení budovy s popisem učeben a kanceláří pro jasnější představu a orientaci studenta. Vhodné jsou také popisy pro orientaci po budově a následně značení přístupových tras k samotné budově. Důležité je také značení prosklených ploch, dveří, či schodů.

Jak správně doprovázet studenta se zrakovým postižením?

O obecných zásadách, které je třeba v rámci průvodcovství studenta se zrakovým postižením dodržovat, se můžeš dočíst jak na webových stránkách okamzik.cz, tak i v naší první metodice (Hanková, Kasáčková, 2018). Proto si nyní na ilustračních fotografiích budeme demonstrovat pouze takové situace, v nichž by ses se studentem se zrakovým postižením mohl na půdě naší univerzity reálně ocitnout, a považujeme tudíž za vhodné Tě obeznámit s tím, jak se v nich zachovat.

Ukázání na židli

Jako průvodce bys měl ukázat na daný předmět, tedy židli, a položit svou ruku, za níž vedeš studenta se zrakovým postižením, na předmět. Nevidomý student si poté sjeď svou volnou rukou po Tvé paži přes ruku až na předmět a až to uzná za vhodné, pusť se Tě.

Otevírání dveří

V tomto případě obvykle platí, že průvodce tuto aktivitu vykonává sám. Zdůrazňujeme však, že pokud se dveře otvírají směrem k Tobě a studentovi se zrakovým postižením, daný vysokoškolák si je případně může otevřít i sám, avšak opět za Tvé drobnější dopomoci. Platí, že spolužák se zrakovým postižením musí jít na straně, kde jsou panty, přičemž Ty jako průvodce následně chytneš za kliku, student se zrakovým postižením si opět sjede volnou rukou přes paži až na kliku, kterou pak otvírá, a to za soustavného držení se Tě. Pokud se otvírají dveře směrem ven, je bezpečnější, pokud tento úkon provedeš přímo Ty.

Obr. 16a–d Zásady průvodcovství: Otevírání dveří a průchod ven, **Obr. 17** Zásady nesprávného průvodcovství: Špatný úchop, průvodce je v pozadí za nevidomým studentem, neupozorňuje jej na překážky

Obr. 18a–b Zásady průvodcovství: Chůze do schodů, **Obr. 19** Zásady nesprávného průvodcovství: Průvodce není soustředěný, špatný úchop, student netuší, kam je směřován

Chůze do schodů a ze schodů

Průvodce jde vždy jako první, a to jeden schod před jedincem se zrakovým postižením. Před začátkem schodiště tomuto spolužákovi poskytni informaci, jestli se jedná o schod nahoru či dolů. Na prvním schodu jej upozorni, že na něm právě stojíte, aby si daný jedinec mohl vytvořit představu o výšce schodu, případně ho informuj o celkovém počtu schodů. Jakmile bude zbývat poslední schod, tuto informaci předej nevidomému studentovi, aby věděl, že po sešlápnutí bude na ploše. V neposlední řadě je vhodné jej upozornit na zábradlí či jinou oporu, jež se v blízkosti schodiště nachází. Pokud ale nevidomý člověk zábradlí nepotřebuje, primárně jej k němu nenaváděj.

S čím se potýká student se zrakovým postižením, jak využívá následující služby během svého studia a jaké jsou jeho další studijní plány, popisuje následující příběh.

Příběh studentky se zrakovým postižením

Na střední škole jsem absolvovala obor Sociální činnost a byla jsem tam spokojená. Dále jsem se chtěla orientovat na práci s mládeží, a proto jsem si vybrala Sociální pedagogiku na UTB. Vzhledem ke svému postižení je pro mne důležitá vzdálenost univerzity od mého bydliště. Do školy dojíždím denně, asistuje mi maminka. Kvůli zrakovému postižení musím mít všechny studijní texty zvětšené, a to i na zkoušky. Využívám osobní asistenci a přepisovatelský servis, protože jinak bych si nestihala zapsat poznámky z přednášek. Učitelé jsou vstřícní, zpočátku jsme si nastavili pravidla a podle těch jsme se poté řídili. Některé předměty jsou pro mě obtížnější, ale většinou mne všechno baví. Mým snem je vyjet na Erasmus+ a získat nové zkušenosti, podívat se do zahraničí. Obavy mám z angličtiny, spíš si věřím v němčině. Jsem moc ráda, že mi s mnoha záležitostmi pomáhá Centrum. Pomohli mi domluvit si a vykonávat praxi v bezbariérové organizaci blízko mého domova. V současné době využívám individuální studovnu v knihovně UTB, kde mám

k dispozici speciální počítače a zařízení, které mi zvětšují text, jak potřebuji, odečítají z obrazovky nebo je zde speciální skener. Také jsem si nechala převést knihy do digitální podoby.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Bubeníčková, H., Karásek, P. & Pavlíček, R. (2012). *Kompenzační pomůcky pro uživatele se zrakovým postižením*. Brno: TyfloCentrum Brno.
- Čálek, O., Holubář, Z. & Cerha, J. (1991). *Vývoj osobnosti zrakově těžce postižených*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Finková, D., Ludíková, L. & Růžičková, V. (2007). *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hamadová, P., Květoňová, L. & Nováková, Z. (2007). *Oftalmopedie: Texty k distančnímu vzdělávání*. 2. vydání. Brno: Paido.
- Hanková, M. & Kasáčková, J. (2018). *Metodická příručka pro studenty UTB aneb Máme spolužáka se specifickými potřebami*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Květoňová-Švecová, L. (2000). *Oftalmopedie*. Brno: Paido.
- Lechta, V. (1991). *Symptomatické poruchy řeči u dětí*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Litvak, A. G. (1979). *Nástin psychologie nevidomých a slabozrakých*. Praha: SPN.
- Ludíková, L. a kol. (2006). *Kombinované vady*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Č. j.: . j. MSMT-2019/2019-2.
- Nováková, Z. (2006). *Oftalmopedie*. In: Pipeková, J. (Ed.). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2., rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido.
- Růžičková, V. (2007). *Integrace zrakově a kombinovaně postižených žáků*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Slowík, J. (2007). *Základy speciální pedagogiky*. Praha: Grada.
- Slowík, J. (2010). *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál.
- Šrámková, T. (2013). *Poruchy sexuality u somaticky nemocných a jejich léčba*. Praha: Grada.
- Úpravy interiéru pro nevidomé a slabozraké. *Tyflonet: informační portál pro zrakově postižené*. [online]. 2012 [cit. 2017-12-05]. Dostupné také z: <https://www.tyflo-servis.cz/nase-publicace.php>.
- Vágnerová, M. (1999). *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vitásková, K., Ludíková, L. & Souralová, E. (2003). *Zefektivnění studia a profesního uplatnění handicapovaných studentů na vysokých školách*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Vítková, M. (2004). *Integrativní speciální pedagogika: Integrace školní a sociální*. Brno: Paido.

20a

20b

Obr. 20a–b Zásady průvodcovství: Chůze ze schodů

4/ Vysokoškoláci se sluchovým postižením na UTB aneb když schází decibely

Neslyšící muž se dívá se svým slyšícím přítelem na letící hejno divokých hus.

Ten neslyšící znakuje slyšícímu muži: „Ty husy říkají, že za týden budou na jihu.“

„Jak je můžeš slyšet, vždyť je neslyším ani já,“ diví se slyšící kamarád.

„Nezapomeň, že já na rozdíl od tebe umím odezírat.“

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- O tom, kdo je vysokoškolák se sluchovým postižením na UTB a s jakými vadami a poruchami se může nejčastěji potýkat.
- O tom, jak sluchové postižení ovlivňuje kognitivní vývoj studenta se sluchovým postižením.
- O tom, jak sluchové postižení ovlivňuje osobnost a sociální vztahy tohoto studenta ve vysokoškolském prostředí.
- O zásadách, které je třeba dodržovat při odezíráni a tlumočení studentovi se sluchovým postižením.
- O tom, jakou formu podpory Centrum nabízí těmto studentům.

Sluchové postižení patří k jednomu z nejrozšířenějších somaticko-funkčních postižení, a proto se jím zabývá samostatná speciálně-pedagogická disciplína zvaná **surdopedie**

(z latinského *surdus* – hluchý a řeckého *paideia* – výchova). Přesto neexistují aktuální číselné údaje, které by doložily zastoupení těchto osob v populaci. Budeme se tedy muset spokojit se statistikami, které říkají, že v roce 2005 bylo u 278 milionů lidí diagnostikováno středně těžké až těžké sluchové postižení. Podle údajů uváděných jedním z předních výrobců sluchadel značky Widex má dokonce více než 500 milionů osob nějakou poruchu sluchu (Horáková, 2012). Co se týče zastoupení těchto osob v naší zemi, je shodně uváděno, že se jedná zhruba o 500 000 obyvatel (Vítková, 2004; Novák, 2017). Pro zajímavost si doplníme, že 15 000 osob se se sluchovým postižením již narodilo nebo jejich vada vznikla v dětství, a 7 300 osob se hlásí k aktivnímu užívání znakového jazyka (Novák, 2017).

Vzhledem k těmto poměrně vysokým číselným údajům Tě tedy asi nepřekvapí, že počet těchto jedinců postupně vzrůstá i ve vysokoškolském prostředí, přičemž jinak je tomu i na naší univerzitě. Mnohdy však o tom nemusíš mít ani potuchy, protože pokud ke kompenzaci sluchové ztráty nevyužívá sluchadlo (nikoliv „*naslouchátko*“, jak se mnohdy laicky uvádí) anebo Kochleární implantát, které mohou být alespoň z části viditelné, toto postižení nelze u člověka pouhým okem identifikovat. Vlivem toho má laická populace velmi často zkreslené představy o tom, s jakými obtížemi se tito jedinci v běžném životě, a tedy i během samotného studia, mohou potýkat.

Na dalších stranách jsme si proto pro Tebe připravili souhrnný přehled o sluchovém postižení. Ten následně doplníme o praktické informace, které budou vázány na možná specifika Tvého vzdělávání, zásady komunikace a možnosti podpory, které se Ti během studia na naší univerzitě může dostat.

4.1 Student se sluchovým postižením aneb Co je pro něj typické

To, že slyšíme, mnozí z nás považují za přirozenou součást našeho života. Sluch, skrze nějž přijímáme až 60 % veškerých informací, totiž slouží nejenom k přenosu informací, ale plní také funkci orientační a bezpečnostní. Právě sluchové postižení, které je obvykle následkem organické nebo funkční vady v kterékoliv části sluchového analyzátoru, sluchové dráhy a sluchových korových center (Slowík, 2007), má totiž za následek, že takto postižený jedinec není schopen vnímat a vyhodnocovat sluchové podněty. V tomto ohledu je přitom nutné rozlišit, zdali se potýkáš s **poruchou sluchu**, jejímž hlavním příznakem je nedoslýchavost různého stupně, která se dá napravit, nebo naopak s **vadou sluchu**, která je trvalá a může dosahovat stupňů praktické či úplné hluchoty (Hampl, 2013). V obou případech však platí, že jde o závažný smyslový handicap s dopadem na socializaci a komunikaci jedince (Nováková, 2011).

Kdo je vysokoškolák se sluchovým postižením?

Z předchozích řádků jsi už určitě správně odvodil, že osoby se sluchovým postižením představují velmi heterogenní skupinu, což je dáno nejen tím, že sluchové vady a poruchy mohou vzniknout v různých životních obdobích, ale i strukturou a hloubkou sluchové vady, která samozřejmě výraznou měrou ovlivňuje osobnost a celkovou kvalitu jedincova života (Souralová, Langer, 2005).

Ačkoliv žádnou z výše uvedených skutečností nelze žádným způsobem rozporovat, jistě se shodneme na tom, že jde spíše o přístup medicínský, s nímž bychom si ve vysokoškolském prostředí docela jistě nevystačili. Opět proto budeme vycházet z vymezení, které nabízí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019) a podle nějž je **studentem se sluchovým postižením (B)**:

- **uživatel mluveného jazyka (B1)**, tedy student se sluchovým postižením, který v interpersonální komunikaci preferuje mluvený jazyk (tzn. nejčastěji češtinu) v mluvené nebo psané podobě,
- **uživatel znakového jazyka (B2)**, čili student se sluchovým postižením, který v interpersonální komunikaci preferuje znakový jazyk (tzn. nejčastěji český znakový jazyk).

Jaká jsou nejčastější sluchová postižení u vysokoškoláků?

Obecně se má za to, že každá funkční porucha sluchového analyzátoru se klasifikuje jako sluchové postižení, přičemž důležitou roli sehrává jak kvalita, tak i kvantita sluchového vjemu (Pipeková, 2006). Ke vzniku sluchových vad a poruch obvykle přispívá celá řada faktorů, přičemž pro Tebe patrně nebude překvapivé, že svůj podíl na tom může mít pobyt v hlučném prostředí, poslech hlasité hudby přes sluchátka anebo zánět středního ucha, který pravděpodobně v dětství potrápil nejednoho z nás.

Pokud bychom se ale nyní podívali na to, s jakými konkrétními sluchovými obtížemi se daný vysokoškolák může potýkat, v závislosti na **době, kdy daná vada anebo porucha vznikla**, můžeme hovořit o:

- **studentech s vrozeným sluchovým postižením**, kteří se s vadami a poruchami sluchu potýkají od narození,
- **studentech se získaným sluchovým postižením**, u nichž je podle Pipekové (2006) třeba rozlišit, jednalo-li se o prelingvální sluchovou ztrátu (student se s ní narodí anebo se u něj objeví před vývojem řeči, tj. do 6. roku života), perilingvální sluchovou ztrátu (objevuje se do 14 let věku) anebo postlingvální sluchovou ztrátu (vzniká po 6. roce života anebo v dospělosti).

Obr. 21 Piktogram osoby se sluchovým postižením

V návaznosti na to, **kde daná vada anebo porucha** u vysokoškoláků **vznikla**, se může jednat o:

- **studenty s periferními poruchami**, kteří se můžou potýkat s převodními vadami, percepčními vadami anebo smíšenými vadami sluchu (Klimentová, 2019),
- **studenty s centrálními poruchami**, kteří mají značné komplikace v porozumění řeči (Barvíková a kol., 2015).

Poslední klasifikační kritérium sluchových vad a poruch zohledňuje **stupeň sluchové ztráty**, jež je vyjádřena v **decibelech (dB)**. Při normálním sluchu činí sluchová ztráta podle Šedivé (2006) 0–25 dB. Pokud však překročí tuto hranici, může se dle Slowíka (2007) jednat o:

- **studenty nedoslýchavé**, kteří mají sníženou schopnost vnímat zvuk, a to buď lehce (ztráta sluchu je 26–40 dB), středně (41–55 dB), středně těžce (56–70 dB) anebo těžce (71–91 dB),
- **studenty neslyšící**, kteří neslyší od narození nebo ztratili sluch před rozvojem řeči,
- **studenty ohluchlé**, u nichž došlo ke ztrátě schopnosti sluchu po ukončení vývoje řeči.

INFORMAČNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Není Neslyšící jako neslyšící. Nevěříš? Pak pozorně čti. Když se napiše **neslyšící (s malým „n“)**, máme tím na mysli, jak jsme Ti už vysvětlili před chvílí, osoby, které neslyší již od narození anebo mají prelingvální sluchovou ztrátu. Konkrétně je uváděno, že jejich sluchová ztráta nabývá hodnot 120 dB a výše (Hrubý, 2010). Je však zajímavé, že až 95 % neslyšících rodičů má slyšící děti. Pro ně vznikly organizace KODA (Kids of Deaf Adults) a CODA (Children of Deaf Adults), které sdružují slyšící děti do 18 let a dospělé slyšící děti neslyšících rodičů. V České republice funguje CODA – slyšící potomci neslyšících rodičů, o. s. od roku 2008.

Neslyšící (s velkým „N“) si vytvořili společenství s charakteristikami typickými pro kulturní menšinu a usilují o přijetí a uznání jejich historie a užívání jejich jazyka – znakového jazyka jako primárního prostředku komunikace. Pro Neslyšící je typické, že si utvořili vlastní folklór, písně, poezii, divadelní hry, vtipy či komiksy. Jejich ukázky můžeš nalézt na webových stránkách www.ruce.cz, záložka „znakový jazyk“. Stejně tak pořádají atletické soutěže a kulturní akce, včetně Miss Neslyšících. Tou se v rámci Evropy v roce 2019 stala Chorvatka Petra Jakopovic.

Jak sluchové postižení ovlivňuje kognitivní vývoj tohoto studenta?

Absence sluchových podnětů u takto postižených studentů vytváří situaci **podnětové deprivace**. Z toho důvodu u nich může dojít k pomalejšímu rozvoji logických operací, obtížnějšímu rozvoji verbální inteligence či k selektivě pozornosti. Uvádí se, že se tito lidé většinou soustředí na výrazné vizuální podněty a současně se markantněji zaměřují na detaily nežli na celek. Nadměrné soustředění se na všechny podněty, které je obklopují, může mít za následek, že tento vysokoškolák často působí při výuce unaveně anebo utlumeně.

Dále je třeba reflektovat, že paměť tohoto studenta funguje spíše mechanicky (Skákalová, 2011), nevěnuje dostatečnou pozornost vzájemným souvislostem a vztahům mezi dílčími poznatky, případně ulpívá na konkrétním kontextu, což je však dáno jeho obtížemi při usuzování, abstrakci a zobecňování. Zejména Bolognini et al. (2010) pak poukazují na to, že se u těchto studentů může objevit rovněž problematické chápání časových pojmů, jenž slouží k určení délky nebo časové lokalizaci. Z toho důvodu může být pro daného jedince složitější plánování budoucnosti a bilancování, což se může negativně projevit například při plánování termínů zkoušek či zápočtů.

Jak sluchové postižení ovlivňuje osobnost a sociální vztahy studenta ve vysokoškolském prostředí?

Pokud bychom se podívali na to, co je podle odborné literatury pro tyto vysokoškoláky charakteristické, pak je to určitě příměr, že žijí „ve vězení ticha“. V důsledku toho jsou informačně ochuzeni, stejně jako jsou často vystaveni tzv. **hospitalismu** kvůli pobytům v nemocnici. Všechny tyto jejich životní zkušenosti, jak upozorňuje například Požár (1999), mají za následek, že působí nejistě, tvrdohlavě, nedůvěřivě a mají nízké sebevědomí. Stejně tak mohou mít pocity méněcennosti a frustrace, strach či tendence se vzdávat. Hroboň, Jedlička, Hořejší (1998) doplňují, že zejména nedoslýchaví vysokoškoláci hledají vinu mimo své tělo, a proto se u nich může objevovat zloba na nedostačující ozvučení, tiché mluvení či nadměrnou hlučnou zvukovou kulisu zkrslující porozumění.

Co se týče sociálních dopadů sluchového postižení, je třeba u těchto studentů brát v potaz zejména nedostatek informací o světě a nedostatečnou slovní zásobou, což u nich může způsobovat komunikační problémy (Hádková, 2007). Může se také stát, že nedokáží odhadnout následky svého chování, rozlišit nahodilost a spontánnost od úmyslnosti. Dále mohou disponovat sníženou mírou altruismu a empatie, stejně jako mohou mít obtíže s regulací vlastního chování (Požár, 1999; Hádková, 2007). Jak tedy shrnuje Vágnerová (2004), u studentů se sluchovým postižením lze zaznamenat absenci pocitů studu, viny či odpovědnosti za své chování, což může ztěžovat jejich sociální začlenění do vysokoškolského prostředí.

4.2 Zásady komunikace studentů se sluchovým postižením aneb Naslouchejme očima

Omezené vnímání zvukových podnětů a možnosti chápat jejich význam se u studentů se sluchovým postižením obvykle projevují potížemi v oblasti jazyka a řeči, ale i narušením komunikace jako takové (Vágnerová, 2014). Langer (2008) dokonce v této souvislosti upozorňuje na tzv. **komunikační deprivaci**, což již samo o sobě naznačuje, že právě komunikace se řadí mezi jednu z nejproblematičtějších oblastí života Tvých spolužáků se sluchovým postižením. Způsoby komunikace s nimi mohou být opravdu různorodé, jak ses ostatně mohl podrobněji dočíst už v naší první metodice (Hanková, Kasáčková, 2018). V souvislosti s tím definuji i sami studenti se sluchovým postižením nejčastější specifické potřeby jako je sledování výuky, zaznamenávání přednášek či problémy spojené se samostudiem odborných textů, problémy v komunikaci a následné socializaci, nebo také problémy spojené s časoprostorovou orientací. Všechny situace mohou vyvolávat stresové reakce či jiné obtíže odrážející se v psychosomatice.

Nyní se proto zaměříme na osvětlení zásad, které bys měl dodržovat při tlumočení a odezírání, které patří k nejrozšířenějším způsobům komunikace se studenty se sluchovým postižením. Při poskytování daných služeb se setkáš jako zprostředkovatel se dvěma komunikačními systémy, přičemž minimálně jeden z nich musíš mít osvojen, abys mohl svému spolužákovi tlumočit. Jedná se o znakový jazyk a znakovanou češtinu.

Znakový jazyk je přirozený a plnohodnotný komunikační systém tvořený specifickými vizuálně-pohybovými prostředky, tj. tvary rukou, jejich postavením a pohyby, mimikou, pozicemi hlavy a horní části trupu. V našem prostředí se jedná konkrétně o český znakový jazyk, který však není

vázán na mluvený jazyk, tedy češtinu. Do současné doby sloužil pouze jako vyučovací jazyk a jazyk určený pro danou komunitu, tedy osoby neslyšící, nedoslýchavé, pro tlumočníky, rodinné příslušníky apod. Znakový jazyk se nejenže liší v krajových specifikách, ale liší se i užitím v jednotlivých zemích, přestože platí, že setkají-li se dva uživatelé znakového jazyka z různých zemí, domluví se snáze než dva uživatelé mluveného jazyka těchto dvou zemí. Jak již bylo ale zmíněno, platí, že čeština je pro osoby neslyšící jazykem cizím a dle toho musíme i ke komunikaci s těmito osobami tak přistupovat.

Znakovaný jazyk, ač by se na první pohled mohlo zdát, že jde o stejný systém, není tomu tak. V tomto případě hovoříme o tzv. **znakované češtině** a jedná se o uměle vytvořený jazykový systém, který svou skladbou odpovídá mluvené češtině, akceptuje gramatické prostředky a je artikulován současně se znaky českého znakového jazyka. Vymysleli si jej slyšící, aby se snáze domluvili s neslyšícími. Osoby neslyšící však tomuto systému často nerozumí, neboť neovládají gramatiku mluveného jazyka. Znakovaná čeština je využívána k vyučování češtiny u neslyšících osob a k tlumočení lidem neslyšícím.

Co je to tlumočení a jaké jsou jeho druhy?

Tlumočení je pojímáno jako převod sdělení z jednoho jazyka do druhého při projevu nebo rozhovoru. V souvislosti s tím se setkáváme s pojmy **transliterace**, což je převod informací z nebo do znakované češtiny či jiných znakových jazyků a **artikulační tlumočení**, což je vizualizace mluvené češtiny.

Existuje několik **druhů tlumočení**, které se liší formou i časovou náročností (Langer, 2014):

- **simultánní** – projev/systém, který využívá většinového jazyka (mluveného národního jazyka) dané oblasti,

státu a paralelně s ním i nejrůznější další doplňující komunikační formy (Krahulcová, 2014). Má funkci zpřesnit výpověď a vizualizovat ji (Hádková, 2007). Tlumočení tedy probíhá okamžitě a souběžně, je zde minimální časová prodleva a účastník vnímá informaci ve stejnou dobu jako ostatní účastníci. Důraz je kladen na potřebu dorozumění se mezi slyšícími a neslyšícími jedinci. Jedná se tedy o překlad a převod mluveného jazyka do znakového jazyka nebo obráceně při komunikaci ve formálním projevu. Setkáváme se s ním zejména na konferencích, odborných workshopech apod. Méně častý je na přednáškách v rámci akademického roku, zde je spíše využívána forma zapisování poznámek (viz služba zapisovatele). Simultánní přepis je určen zejména studentům nedoslýchavým či ohluhlým, tedy spíše těm, u nichž je zachována dostatečná jazyková kompetence v českém jazyce.

Co je pro realizaci tohoto přepisu nutné?

- zajistit technické vybavení (PC, notebook, data-projektor apod., vše se odvíjí od závislosti počtu přítomných, jimž je text přepisován),
- barevnost pozadí obrazovky – modré s bílým bezpatkovým písmem, velikost písma individuální,
- z důvodu zajištění kvality přepisu je vhodné, aby přepisovatel měl text přednášky předem, případně byl seznámen s odbornými termíny (především chybám či časovým prodlevám),
- řečník by měl v průběhu kontrolovat, zda přepisovatel tempu stačí (mluvená řeč je rychlejší nežli její převod do psané podoby),
- řeč by měla být hlasitá a srozumitelná,
- přepisovatel dodržuje etický kodex, nešíří materiál, neupravuje písemné informace, které byly zapsány apod. Pokud přepis trvá více než hodinu, platí doporučení zajistit vícero přepisovatelů

z důvodu dopadu únavy na přepisovatele a vyhnout se případným chybám. Pokud se během výstupu střídá několikero řečníků, je potřeba z důvodu lepší orientace studenta se sluchovým postižením, aby se vždy nový řečník představil.

- **konsektivní** – střídání tlumočnicka s mluvčím, což znamená, že k tlumočení dochází v pauzách aktuálně přednášeného projevu. Nevýhodou je nutnost dostatečného časového prostoru, vyšší časová náročnost a nutnost zapamatování si delších pasáží, které jsou nutné k přetlumočení.
- **zlistu** – tlumočnick převádí informace, které jsou předtištěny, obsah a smysl je tlumočen přirozeně a plynule, měl by být zachován oční kontakt s příjemcem. Takové tlumočení je časově úsporné, klade však nároky na jistou rozvdvojenost tlumočnicka v oblasti pozornosti.

Výše uvedené je však ovlivněno mnoha faktory na straně samotného tlumočnicka, ať už se jedná o úroveň komunikačních kompetencí v obou jazycích, rychlost porozumění, logické uspořádání a návaznost, znalost kulturního pozadí obou jazyků, zkušenosti s tlumočením. Dále je vše ovlivněno i charakterem, délkou a obsahem tlumočení, stejně jako osobností a náročností příjemce, jeho specifickými potřebami a znalostmi daného tématu.

Jaké zásady bys měl dodržovat při tlumočení?

Při tlumočení je nutné si dávat pozor na určité chyby (tlumočnick musí dodržovat etický kodex tlumočnicka znakového jazyka, který uvádí Česká komora tlumočnicků znakového jazyka na www.cktzj.com). Je nutné dodržovat a respektovat při tlumočení několikero zásad (Langer, 2014), aby se předešlo určitým problémům. Ty dáváme do kontextu s vysokoskolským prostředím:

- tlumočnick přichází na místo určení vždy včas, nejlépe s časovým předstihem a je povinen si předem zjistit,

kde se koná akce, při níž má tlumočit, a jaký je její obsah a cíl. Pokud student, kterému má být tlumočeno do výuky nedorazí a neomluví se, tlumočnickz hodiny odchází,

- tlumočení vyžaduje přípravu, nejen informační, aby měl předem k dispozici potřebné materiály od konkrétních vyučujících (ty dále nesmí šířit, ale slouží pouze pro potřeby tlumočnicka), ale také formální tzn. nejlépe oblečen v jednobarevném oblečení, které umožňuje lepší orientaci,
- nesmí docházet ke zkreslování, či jakékoli úpravě tlumočených informací (ani k jejich zatajování),
- tlumočnick zaujímá vyhrazené místo v učebnách. Je nutné dodržovat prostorové uspořádání, kdy tlumočnick by měl stát co nejbliže slyšícímu účastníkovi (vedle katedry, u tabule, u hrany stolu),
- je nutné dávat pozor na rozestavení studenta – tlumočnicka – komunikačního partnera. Tlumočnick tlumočí zásadně oběma směry i pro neslyšícího i slyšícího,
- je nutné dodržovat hranice, tzn., tlumočnick není osobní asistent,
- je nutné brát v potaz ovlivňující faktory, které mohou mít vliv na kvalitu tlumočení (únava, nemoc tlumočnicka apod.). Nutné je zohlednit také prostředí, v němž se komunikační akt odehrává, tzn. světelnost, studentovi se sluchovým postižením by nemělo svítit do očí (neměl by být proti oknu, proti bílému osvětlenému plátnu), aby dostatečně viděl jak na přednášejícího, tak na tlumočnicka. Sledováním obou osob ve stejné ose je student schopen propojovat nebo se orientovat, že vyučující aktuálně ukazuje např. powerpointovou prezentaci a dokáže si vizuálně propojit tlumočené,
- tlumočení je náročný proces, který je vyčerpávající i pro samotného tlumočnicka (ten zvládne v kuse max. 30 minut při plném výkonu). Je proto nutná dobrá organizace, aby z důvodu únavy tlumočnicka nedocházelo k nepřesnostem tlumočeného. Pokud se jedná o dlouhou přednášku, výstup na konferenci, je vhodné, aby se během doby střídalo několikero tlumočnicků,

- tlumočník je pouze mostem, zprostředkovatelem, není vhodné tedy oslovovat studenta ve 3. osobě „Řekněte mu...“, „Vyřídte mu...“. Tlumočník se neúčastní ani nezapojuje do diskuse tak, že by sám odpovídal. Tlumočník také nikomu neradí,
- tlumočník respektuje komunikační systém, který upřednostňuje daný student. Pokud tlumočí skupině, dohodnou se na jednotném typu,
- tlumočník nezodpovídá za chování neslyšícího studenta (zda je připraven na výuku, vyrušuje apod.),
- tlumočník nezasahuje v případě nepozornosti neslyšících studentů v průběhu tlumočení. Stejně tak tlumočník během výkladu neopakuje ani nezapisuje důležité informace. Je na studentovi, zda věnuje tlumočnickovi pozornost či ne. Tlumočník po celou dobu výuky plynule tlumočí,
- pokud tlumočník čemukoli nerozumí, neslyšel z důvodu hluku apod. a požádá řečníka o zopakování informace, mělo by mu být vyhověno,
- tlumočník je odborník na jazyk a kulturu slyšících a neslyšících členů komunikace. Jeho povinností je využít operativně všech prostředků k tomu, aby byly naplněny záměry komunikace a komunikace plynula co možná nejplynuleji, tedy i maximálně přizpůsobit své tlumočení všem zúčastněným,
- s rozvojem technologií lze využít tlumočnicka i tzv. dálkově, přes spojení Skype, Voice, Messenger a jiné služby, kdy je tedy ušetřen časový prostor, tlumočník se nachází na svém pracovišti a může tak na dálku tlumočit přednášku či cokoli jiného. Tato forma je aktuálně velmi často univerzitami využívána.

Co je to odezírání a jaké jsou jeho podmínky?

Odezírání je někdy mylně označováno jako čtení ze rtů, jedná se však o dovednost jedince vnímat mluvenou řeč zrakem a pochopit tak obsah sdělení nejen podle pohybu úst, ale také dle mimiky obličeje, gest, celkového postoje těla, si-

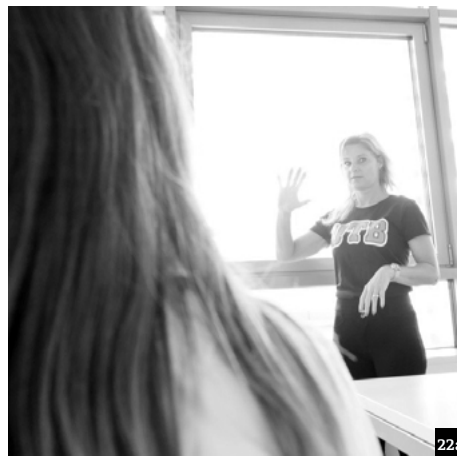
tuačních faktorů a kontextu obsahu sdělovaných informací. Je uváděno, že maximálně 30 % z toho, co říkáme, může být studentem se sluchovým postižením odezíráno. Odezírání ovlivňuje řada podmínek, které můžeme rozdělit na vnější a vnitřní. Jednotlivé zásady v nich si blíže specifikujeme.

Jaké jsou vnější podmínky odezírání?

- udržování zrakového kontaktu,
- intenzita a směr světla – tvář mluvčího musí být dostatečně osvětlena, ovšem světlo by mělo v ideálním případě osvětlovat tvář zepředu, aby se zabránilo vytvoření stínů. Naopak by světlo nemělo oslňovat jedince se sluchovým postižením. *Pamatuj: Dobré osvětlení je základem v porozumění,*
- konverzační vzdálenost – uvádí se ideálně okolo 2 až 4 metrů. Avšak platí podmínka individuálního přístupu, a to dle míry osvětlení, zkušenosti mluvčího i odezírající osoby či kvality zrakové percepce (možný vliv přidružené zrakové vady). *Pamatuj: Dodržujte mezi sebou vzdálenost asi na 1–2 metry, nepohybuj se po učebně a buď vždy otočen ke studentovi,*
- pokud je poukazováno během přednášky na nějaký obrazový materiál, je vhodné, aby měl student čas si jej prohlédnout, a tak mohl být připraven na hodinu a vnímal její obsah. Pokud během přednášky neporozumí, je nutné informace zopakovat nebo sepsat (poskytnutí poznámek, záznamů, materiálů, studijní literatury k přednášce), aby se student orientoval při výkladu. Vhodné jsou také individuální konzultace k danému tématu. *Pamatuj: Porozumění je základem úspěchu v komunikaci se studentem se sluchovým postižením. Ptej se, neotáčeš se zády a buď vstřícný,*
- frontální výšková úroveň. Student si určuje, kde bude sedět a jak je to pro něj vyhovující. Důležitá je také eliminace zvukových jevů (šum) v učebně, kde výuka probíhá. Pokud probíhá diskuse ve skupině, je vhodné kruhové uspořádání v učebně, aby student mohl

sledovat diskusi, a to tak, že na toho, kdo chce mluvit, pedagog poukáže a student se na něj může soustředit tím, že jej vidí. Pokud jsou k dispozici pomůcky pro zesílení zvuku, mělo by jich být užito. *Pamatuj: Udržuj oční kontakt se studentem, respektuj přiměřenou vzdálenost příjemnou pro studenta. V případě potřeby využij dostupné kompenzační pomůcky,*

- zvláštnosti artikulačních orgánů – postavení zubů, anomálie čelistí,
- samotná artikulace – měla by být přiměřená a přirozená, protože příliš výrazná či naopak nedostatečná, nebo slabikovaná, odezírání znemožňují. Dobře se odezírají hlásky a-e-i-o-u, v-f, zatímco k-g-h-ch jsou dosti obtížné, b-p-m se pak velmi často zaměňují. *Pamatuj: Využívej i neverbální prostředky (gesta, mimiku – usnadní porozumění), negestikuluj však před ústy, ztěžuje to odezírání,*
- tempo řeči – přizpůsobit schopnostem studenta. *Pamatuj: Tempo by mělo být mírně zpomalené, s postupným zrychlováním,*
- samotná mluva – mluvčí by měl hovořit spisovně, zřetelně, slovník vždy přizpůsobovat možnostem, schopnostem a věku osoby s postižením. Nedoporučuje se také užívat izolovaná slova a neúplné věty. Zdůraznění klíčových slov usnadňuje porozumění sdělovanému. Při přednesu je vhodnější užití jednoduchých vět, jasná a stručná mluva, vynechat tzv. „slovní vycpávky“, „květnatá souvětí“, mluva by měla být jen o něco pomalejší než běžná. V případě čárek, spojek a jiných výrazových prostředků užití pomlku, pronášené sdělení je vhodné doprovázet gesty a mimikou. *Pamatuj: Vyjadřuj se jednoduše, používej jednoduché věty, mluv jasně, stručně, výstižně, výrazněji artikuluj, ovšem nekřič ani artikulaci nepřeháněj. Nepoužívej ironii. Tam, kde je konec věty, udělej krátkou pauzu, udržuj stejný rytmus a důležité informace vždy shrň a zopakuj, příp. napiš,*
- další možné překážky při odezírání – ruce před ústy, žvýkačka, cigareta v ústech mluvčího, sluneční brýle,

22a

22b

22c

22d

Obr. 22a Oslňující zdroj za zády vyučujícího, **Obr. 22b** Neadekvátní komunikační vzdálenost, **Obr. 22c** Současně prováděný výklad s obrazovou prezentací – otočení pedagoga zády, **Obr. 22d** Správná pozice při komunikaci se studentem se sluchovým postižením

jídlo v ústech, vousy, u žen je to i vyšší hlas aj. *Pamatuj: Nemluv s plnými ústy, ať s jídlem, bonbónem, či žvýkačkou,*

- porozumění – nepřeskakujeme nečekaně z jednoho tématu na druhé. Každou změnu je potřeba předem oznámit. Znalost tématu je pro odezírajícího člověka první záchytný bod, ze kterého odvodí pravděpodobný okruh dalších použitých slov. Nejvíce záleží na správném odezírání první části věty. Důležité je, zdali student přednesu porozuměl, neptáme se „Porozuměl jste?“, neboť na to student odpoví vždy kladně, ale musíme se ptát „Co jste mi rozuměl?“, „Rozuměl jste tady kapitole o ...?“. V případě neporozumění je vhodné, aby byla informace znovu zopakována pomaleji, opsána jiným způsobem a doplněna např. o detaily. *Pamatuj: Vždy se přesně zeptej, čemu student konkrétně porozuměl.*

Jaké jsou vnitřní podmínky odezírání?

Vnitřní podmínky odezírání nesouvisí primárně s prostředím, ale s fyziologickými, psychickými, verbálními, věkovými specifiky či se zprostředkovanou zkušeností samotných studentů se sluchovým postižením. Můžeme sem zahrnout například:

- dočasný i trvalý stav organismu,
- aktuální psychický stav,
- úroveň vývoje řeči,
- úroveň slovní zásoby, znalost gramatiky a větného kontextu odezíraného jazyka,
- kvalitu pozornosti, postřeh, schopnost provádět myšlenkové operace,
- úroveň krátkodobé i dlouhodobé paměti.

Pamatuj, že odezírání je **velmi obtížné a vyčerpávající**.

4.3 Bariéry univerzitního prostředí aneb S čím mi může Centrum pomoci

V Centru můžeš využít služeb tzv. tlumočnického servisu, který Ti Centrum dokáže zajistit. Co konkrétně to znamená se dozvíš v následujících řádcích.

Co je to tlumočnický servis?

Zprostředkovává komunikaci mezi uživatelem znakového jazyka a mluvcím mluveného jazyka, a to prostřednictvím tlumočnicka znakového jazyka:

- tlumočnick by měl disponovat potřebným vzděláním a dostatečnou praxí. Při tlumočení by měl tlumočnick respektovat odbornou terminologii, v případě neologismů se snaží v rámci terminologického slovníku online a ve spolupráci s dalšími odborníky je rozšiřovat veřejně, může také zajišťovat překlad mezi písemnými dokumenty a dokumenty ve znakovém jazyce,
- pokud jsou obě strany dohodnuty, může být také pořízen videozáznam z tlumočení,
- tlumočnick zná jak Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících, ve znění zákona č. 384/2008 Sb., tak daná pravidla a respektuje je.

Jaké jsou zásady psané/elektronické komunikace?

Student se sluchovým postižením vnímá zejména zrakem, tzn. v případě, že sleduje přednášku, resp. to, co se děje kolem, nemůže si zapisovat (ani u forem kompenzovaných sluchadly), celá pozornost je věnována soustředění zaslechnout přednes a rychlý zápis není možný. Student si většinou udělá poznámky (slovo, věta, číslo), které dokáže zaznamenat i bez zrakové kontroly, avšak u delších přednesů není tato metoda účinná a ani efektivní.

U studentů neslyšících, kteří využívají tlumočnicka, by výklad musel být přeložen do znakového jazyka a následně by si jej student musel přeložit do českého jazyka, aby mohl zaznamenat, co bylo řečeno. Během takového procesu dochází k chybovosti a navíc je vyžadována plná soustředěnost, která u delších přednášek není možná. Český jazyk, stejně jako např. anglický či německý jazyk, jsou pro studenta s prelingválním postižením brány jako cizí jazyky, což způsobuje problémy při porozumění v práci s textem. Opět se nabízí několikero možností – na základě podrobné analýzy textu a vhodnou volbou alternativního způsobu komunikace je možné psát písemné testy, další variantou se jeví ústní zkouška, případně opět využití tlumočnicka (překladatele).

Obtíže se u psaného textu vyskytují zejména při čtení textu, kdy text předpokládá vysoké jazykové kompetence a závisí na správné analýze (problém při textech s výjimkami, „slovíčkaření“, chytáky, které student se sluchovým postižením není schopen rozeznat).

Porozumění textu může ztěžovat:

- chudší slovní zásoba,
- neznalost některých synonym, frazeologie apod.,
- chyby v morfologii slov např. při změně koncovky,
- záměna slov a jejich významů,
- rozdíl v délce samohlásek, např. kolik vs. kolík.

V psaném projevu dochází u studentů se sluchovým postižením ke specifickým chybám, neboť český jazyk mají osvojen pouze vizuálně, tzn., dochází k nepřesné reprodukci jako je:

- vynechání hlásek,
- použití záporu,
- chyby v časování,
- chyby ve skloňování, osobě/čísle/rodu,
- užívání pomocných sloves.

Tyto specifické projevy by měly být vzaty do úvahy zejména při psaném projevu, tzn. při testech, e-mailové koresponden-

ci apod. Je možné využít i tzv. **překladatele**, který přetlumočí a případně okomentuje vše potřebné v českém znakovém jazyce. Při psaných pracích (závěrečných, seminárních apod.) využívají tito studenti často jazykových korektur. Potřebují tak více času na finální zpracování než studenti intaktní, na což je potřeba předem myslet. Z tohoto důvodu je možné využít i tzv. **zapisovatele** (zásady viz kap. 2). V rámci výuky je vhodné, když zapisovatel má podklady k danému tématu předem, aby se mohl připravit (ať už se jedná o prezentace, strukturu tématu apod.). Student může také využít online přepis skrze tablet či mobilní telefon.

Příběh studentky se sluchovým postižením

Zprvu jsem měla problém spíše s přednáškami, protože jsem nerozuměla téměř ničemu. Musím vidět písemnou prezentaci, jinak díky mému sluchovému postižení nevím, o čem je řeč. Ale cvičení nebo ateliér, to nebyl problém, protože to je stálá a malá skupina lidí a stíhám to všechno pozorovat. Po dobu studia jsem využívala služeb zapisovatele. Za podpory Centra jsem vyjela na Erasmus+, kde jsem měla také asistenci. Nemám problém si přečíst prezentaci anglicky, asistentka mi spíše pomáhala komunikovat. Měly jsme to rozdělené, když jsme měli něco napsat, nebo to bylo elektronicky, tak jsem to řešila já. Když bylo něco na živo, tak jsem využila její přítomnosti a pomoci. Většina učitelů je vstřícná, ale s jedním vyučujícím jsem řešila menší potyčku. Nedovedl pochopit, že dobře neslyším a neumím přepnout do angličtiny, když máme např. nějaký výklad říct anglicky. Tyto situace se snažím vyfiltrovat a neřešit je. To je jeho problém, s tím nic neudělám. Podpora Centra je pro mě velmi přínosná. Pamatuju si, že když jsem přišla studovat do Zlína, tak začínalo Centrum teprve fungovat. Byla jsem jedna z prvních, která se zaregistrovala. Hodně lidí mi říkalo, ať jdu studovat raději do Brna, že je tam Centrum lepší, že už funguje delší dobu. Zkusila jsem to tady na UTB a nelituji. Jsem ráda, že jsem se rozhodla zůstat a studovat právě tady.

Příběh studenta se sluchovým postižením

Na střední škole jsem studoval strojírenský obor a mým snem bylo poprat se s osudem a pokračovat ve studiu dále. To znamená navzdory sluchovému postižení zvládnout vysokoškolské nároky. Volba u mne byla jasná, podal jsem si přihlášku na UTB. Co se týče samotného studia, při něm jsem do určité míry limitován nejen sluchovým postižením, ale i přidruženými obtížemi s výslovností. Z toho důvodu mám často problém s porozuměním jak vyučujícím, tak i spolužákům, pokud mluví potichu anebo hůře artikulují. Je pro mě důležité znát strukturu a organizaci výuky. Musím mít vše napsáno a vše vidět, takže oceňuji, že mám k dispozici studijní materiály v předstihu, do kterých si už jen vepisuji poznámky. Jsem také rád, že vyučující v matematice či cizím jazyce respektují mé specifické potřeby, takže nemusím absolvovat poslechy a mohu plnit úkoly jen písemně a nemusím mít ústní projev. Kladně vnímám i navýšenou časovou dotaci při zkoušení, díky čemuž nejsem ve stresu, že nestihnu testy vyplnit. Velká pomoc je pro mne služba asistenta a zapisovatelský servis, bez toho si studium nedokážu představit. Univerzitní budovy jsou z mého pohledu dobře řešeny a bez problému se v nich orientuju. Díky podpoře, kterou při studiu mám, jsem na UTB zatím moc spokojený. V tomto roce jsem navržen na Cenu Wernera von Siemense v kategorii „Ocenění za překonání překážek při studiu“.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Barvíková, J. a kol. (2015). *Katalog podpůrných opatření: Pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sluchového postižení nebo oslabení sluchového vnímání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Bolognini, N. et al. (2010). Auditory Enhancement of Visual Phosphene Perception: The Effect of Temporal and Spatial Factors and of Stimulus Intensity. *Neurosci Lett*, 477(3), 109–114.

- Hádková, K. (2007). Životní situace studentů se sluchovým postižením při studiu na vysoké škole. In: Květoňová, L. *Vysokoškolské studium se zajištěním speciálně-pedagogických potřeb*. Brno: Paido.
- Hampl, I. (2013). *Surdopedie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Hanková, M. & Kasáčková, J. (2018). *Metodická příručka pro studenty UTB aneb Máme spolužáka se specifickými potřebami*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Horáková, R. (2012). *Sluchové postižení: Úvod do surdopedie*. Praha: Portál.
- Hroboň, M., Jedlička, I. & Hořejší, J. (1998). *Nedoslýchavost*. Praha: Makropulos.
- Hrubý, J. (2010). *Úvod do výchovy a vzdělávání sluchově postižených*. Praha: Tiché učení.
- Klimentová, E. (2019). *Osoby se zdravotním postižením v sociologickém výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Krahulcová, B. (2002). *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum.
- Langer, J. (2008). Komunikace s osobami se sluchovým postižením prostřednictvím znakového jazyka. In: Kolektiv autorů. *Specifika komunikace osob se zdravotním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Langer, J. (2014). *Student se sluchovým postižením na vysoké škole*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Č. j.: j. MSMT-2019/2019-2.
- Novák, M. (2017). *Statistiky počtu osob se sluchovým postižením*. [online]. 2017 [cit. 2019-11-05]. Dostupné také z: <https://www.cun.cz/blog/2017/05/17/statistiky-poctu-osob-se-sluchovym-postizenim/>.
- Nováková, I. (2011). *Ošetřovatelství ve vybraných oborech: Dermatovenerologie, oftalmologie, ORL, stomatologie*. Praha: Grada.

- Pipeková, J. (Ed.) (2006). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido.
- Požár, L. K. (1999). K osobnosti dětí a mládeže s těžkým sluchovým postižením. *Speciální pedagogika*, 9(2), 1–11.
- Skákalová, T. (2011). *Uvedení do problematiky sluchového postižení: učební text pro studenty speciální pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Slowík, J. (2007). *Základy speciální pedagogiky*. Praha: Grada.
- Souralová, E. & Langer, J. (2005). *Surdopedie: Studijní opora pro kombinované studium*. Olomouc: Vydavatelství UP v Olomouci.
- Šedivá, Z. (2006). *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi*. Praha: Septima.
- Vágnerová, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2004). *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vítková, M. (2004). *Integrativní speciální pedagogika: Integrate školní a sociální*. Brno: Paido.

5/ Vysokoškoláci s tělesným postižením a chronickým somatickým onemocněním na UTB aneb není to jen o vozíku

Jede vozíčkář po ulici a pán na něj volá: „Pane, vržou vám kolečka.“

Vozíčkář na to: „Cože?“

Pán odpovídá: „...že vám vržou kolečka.“

Vozíčkář reaguje: „Já neslyším, mně vržou kolečka!“

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- O tom, kdo je vysokoškolákem s tělesným postižením a chronickým somatickým onemocněním.
- O tom, se kterými typy tělesného postižení a chronického somatického onemocnění se můžeš u vysokoškoláků nejčastěji setkat a jaké mají dopady na jejich osobnost a sociální život.
- O zásadách správné komunikace se studenty s tělesným postižením.
- O překonávání bariér a přístupnosti budov.

Když se řekne student s tělesným postižením (nikoliv „tělesně postižený student“, jak se často nesprávně používá), pravděpodobně si vybavíš člověka, který se pohybuje pomocí vozíku anebo francouzských holí. A nutno říci, že jde o představu poměrně trefnou. Ostatně, vzhledem k tomu, že počet těchto studentů na naší univerzitě, a zejména pak na FHS UTB, pomalu vzrůstá, dost možná jsi přímo na před-

náškách, seminářích, cvičeních či v rámci přesunů mezi budovami narazil na vozíčkáře či studenty, kteří se pohybují za pomoci francouzských holí anebo chodítek. Nesmíme však v rámci této kapitoly opomenout zmínit ani studenty s chronickým somatickým onemocněním, neboť ani skutečnost, že kupříkladu astma, diabetes anebo epilepsie nejsou na první pohled zjevné, představují poruchu zdraví, která může výrazným způsobem ovlivňovat studium na vysoké škole.

Ať už máš osobní zkušenost s tělesným postižením/chronickým somatickým onemocněním anebo o této problematice slyšíš poprvé, pokusíme se tuto kapitolu teoreticky i prakticky zpracovat tak, aby předložené informace pro Tebe byly přínosné, ať už patříš do kterékoliv ze dvou zmíněných skupin čtenářů. Věříme totiž, že všeobecný přehled o této problematice nikdy není na škodu a v optimálním případě se skrze následující subkapitoly lépe zorientuješ v možnostech optimalizace Tvých studijních podmínek na UTB.

5.1 Student s tělesným postižením aneb Co je pro něj typické

Jak už to tak bývá, v odborné literatuře se můžeš setkat s celou řadou různých definic tělesného postižení. Každý z autorů totiž reflektuje odlišná hlediska, resp. možné dopady tohoto zdravotního postižení na kvalitu života člověka. Zmíněná různorodost je dána i širokým zaměřením somatopedie (označení vychází z latinského *soma* – tělo, *paideia* – výchova), tedy oboru zaměřeného právě na výchovu a vzdělávání osob s **postižením hybnosti**, ale také jedinců **dlouhodobě nemocných a zdravotně oslabených**. Váháš, co si pod touto obecnou definicí představíš? Jasnější a konkrétnější vysvětlení nabízí kupříkladu Slowik (2007), který uvádí, že „pozornost somatopedie si zaslouží ten, komu chybí třeba jenom palec na jedné ruce, stejně jako člověk s přerušenou páteří míchou upoutaný na ortopedický vo-

zík nebo jedinec, u kterého se čas od času objeví epileptický záchvat různého stupně“.

Kdo je vysokoškolák s tělesným postižením?

Platí, že co člověk, to originál, takže i dva vysokoškoláci s totožnou medicínskou diagnózou představují naprosto unikátní jedince, kteří vyžadují, ostatně jako každý z nás, zcela individuální přístup. Společným znakem osob s tělesným postižením je **částečné nebo úplné omezení hybnosti** (Vítková, 2006; Zikl, 2011; Levitt, 2013; Cox, Tice, Long, 2015). Tuto skutečnost ostatně zohledňuje i klasifikace studentů se specifickými potřebami od MŠMT (2019), kde se můžeš dočíst, že za **studenta s pohybovým postižením (C)** lze považovat:

- **studenta s postižením dolních končetin (C1)**, který ke svému samostatnému pohybu nezbytně potřebuje a využívá dalších osobních zařízení, ať už se jedná o opěrné hole, nebo mechanické či elektrické vozíky,
- **studenta s postižením horních končetin (C2)**, který je schopen horními končetinami vykonávat jen v omezené míře nebo za použití speciálních pomůcek či modifikovaných postupů činnosti, které se se studiem běžně spojují. Může se jednat například o pořizování poznámek vlastní rukou, příp. i na klávesnici, manipulaci s předměty a zařízeními nezbytnými pro plnění studijních povinností (fyzické knihy, psací potřeby, přístrojová technika atd.), příp. manipulaci s předměty běžné denní potřeby.

Jaká jsou nejčastější tělesná postižení u vysokoškoláků?

Tato poměrně obecná kategorizace vysokoškoláků s tělesným postižením však mnoho nevypovídá o tom, s jakými konkrétními diagnózami se daní jedinci mohou potýkat. Proto jsme pro Tebe připravili alespoň jejich stručný pře-

hled. Pro tyto účely jsme se inspirovali pracemi od Renotierové, Ludíkové a kol. (2005) a Slowíka (2007, 2016), ale i naši první metodikou (Hanková, Kasáčková, 2018), do níž Ti rovněž doporučujeme nahlédnout. Jedná se o:

- (1) **studenty s vrozeným a raně získaným tělesným postižením**, kteří se obvykle potýkají s centrálními obrnami (nejčastěji dětskou mozkovou obrnou), amputacemi, malformacemi nebo deformacemi,
- (2) **studenty s tělesným postižením po úraze**, kteří mohou mít otřesy mozku, zlomeniny obratlů, úrazová poškození periferních nervů či již zmíněné amputace a paraplegie,
- (3) **studenty s tělesným postižením získaným po nemoci**, kteří se konkrétně mohou potýkat s revmatickými onemocněními, dětskou infekční obrnou, Perthesonovou nemocí či myopatií.

LITERÁRNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Zaujala Tě problematika tělesného postižení a chceš se dozvědět více? To nás velmi těší, a proto přidáváme tipy na několik zdařilých publikací, kde se můžeš dočíst bližší informace o příčinách vzniku, diagnostice, klasifikaci a možnostech rehabilitace tělesných postižení:

Fischer, S. et al. (2014). *Speciální pedagogika: Edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: Učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton.

Hanková, M. & Kasáčková, J. (2018). *Metodická příručka pro studenty UTB aneb Máme spolužáka se specifickými potřebami*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

Slowík, J. (2016). *Speciální pedagogika*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada.

Obr. 23 Piktogram vozíkáře

5 Chronická somatická postižení jsou v tomto dokumentu řazena mezi tzv. jiné obtíže studentů se specifickými potřebami. V příslušné klasifikaci je totiž uvedeno, že se jedná o studenta, kterému jiná psychická porucha či obtíže, včetně neautistických neurovývojových poruch, tj. narušených jazykových, řečových a jiných komunikačních schopností, nebo chronické somatické onemocnění objektivně brání standardním způsobem plnit studijní povinnosti.

Jak tělesné postižení ovlivňuje osobnost a sociální vztahy tohoto studenta ve vysokoškolském prostředí?

Zejména získané tělesné postižení, které u daného studenta vzniklo až v průběhu života, pro něj představuje značnou psychickou zátěž. Jde totiž o náhlou životní změnu, na kterou si musí postupně zvyknout. Je ale potřeba si uvědomit, že zatímco studenti s vrozeným postižením mají obvykle redukováný okruh vnímání mající dopad na oblast jejich vnímání, poznávání a prožívání, vysokoškoláci se získaným tělesným postižením si před zraněním či onemocněním osvojili určité zkušenosti a kompetence, které mohou znova uplatnit (Vágnerová, 1999).

Z hlediska sociálního je pak třeba počítat s tzv. **sekundárními problémy**, které se dotýkají zejména toho, jak k tomuto studentovi druzí lidé (spolužáci, akademičtí a ostatní pracovníci univerzity) přistupují. V každém případě ale platí, že je třeba se v sociální interakci s tímto jedincem vyhnout tzv. **disabilismu**. Jde o přístup, jemuž vlivem předsudků anebo stereotypních představ o těchto jedincích dominuje buď předjímání jejich neschopnosti anebo automaticky zneschopňující přístup (Šámalová, 2016). Je třeba mít ale na paměti, že i když se mohou tyto studenti potýkat s různými obtížemi při plnění studijních povinností (např. při zapisování poznámek, vyplnění testů v časovém limitu či při úkonech vyžadujících prostorovou představivost), neznamená to, že se s nimi nedokáží při poskytnutí adekvátní podpory vypořádat.

Pomoc by jim ovšem měla být **asertivně nabízena**, protože jedině díky tomuto partnerskému přístupu nebudou stavěni do role pasivního člověka, kterému nezbývá nic jiného, nežli souhlasit. Obdobně je to i s **komunikací**, o čemž Ti více povíme v podkapitole 5.3.

5.2 Student s chronickým somatickým postižením aneb Co je pro něj typické

Podobně, jako tomu bylo u tělesných postižení, i v případě chronických somatických onemocnění platí, že se jedná o pojem mnoha významů. Z toho důvodu v literatuře prozatím nenajdeš všeobecně uznávanou a přijímanou definici tohoto onemocnění, a to i přesto, že se jedná o termín, který je běžně užíván jak odbornou, tak i laickou veřejností (Gurková, 2017).

Kdo je vysokoškolák s chronickým somatickým onemocněním?

Daná skutečnost má za následek, že ani Metodika Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (2019) toto onemocnění – na rozdíl od jiných druhů zdravotního postižení – přesně nevymezuje⁵. Pro potřeby této metodiky proto budeme vycházet z obecného vymezení Mandincové (2011), jenž uvádí, že se jedná o studenta, který se potýká s **poruchou zdraví**, jenž obvykle trvá dlouho, někdy až celoživotně, a zpravidla neznáme její začátek ani konec.

Pro chronická somatická onemocnění je konkrétně typické, že mají plíživý začátek, takže tento student ani nemusí subjektivně vnímat, že je nemocný. Perrin et al. (1993) dále doplňují, že trvá nejméně 12 měsíců a obvykle tohoto vysokoškoláka omezuje v oblasti sebeobsluhy, samostatného bydlení a sociálních vztahů, což může ztěžovat jeho osamostatnění při přechodu na vysokou školu, jenž je obvykle spjaté s přestěhováním se na kolej či privat.

Se kterými chronickými somatickými postiženími se vysokoškoláci nejčastěji potýkají?

Opatřilová, Zámečnicková (2007) uvádějí, že v současné době neexistuje jednotná klasifikace chronických somatic-

kých onemocnění. Z toho důvodu se odvoláme na Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) a shrneme, že se na UTB můžeš setkat se:

- **studenty s kardiovaskulárními chorobami**, konkrétněji s ischemickou chorobou srdeční, poruchami srdečního rytmu, mozkovými infarkty či arteriální hypertenzí (Vítek, 2008),
- **studenty s rakovinným onemocněním**, kteří se nejčastěji potýkají s nádory prsu, ledvin a močového měchýře, gynekologickými nádory, leukémií, lymfomy či s nádory štítné žlázy (Česká onkologická společnost České lékařské společnosti J. E. Purkyně; www.linkos.cz, 2019).
- **studenty s chronickými dýchacími onemocněními**, čili se zápallem plic, chronickým zánětem průdušek, chronickou rýmou, astmatem či chronickým kašlem,
- **studenty s epilepsií**, kdy je třeba rozlišit parciální anebo generalizované záchvaty,
- **studenty s diabetem**, nejčastěji 1. anebo 2. typu.

Jak chronické somatické onemocnění ovlivňuje osobnost a sociální vztahy tohoto studenta ve vysokoškolském prostředí?

Chronické somatické onemocnění představuje **trvalé znevýhodnění**, což znamená, že tohoto studenta nelze nikdy zcela vyléčit. Jinými slovy musí onemocnění přijmout jako součást své identity a naučit se s ním žít (Vágnerová, 2014). Je totiž třeba si uvědomit, že dané onemocnění může ovlivňovat míru studentovy samostatnosti v oblasti sebeobsluhy, pohybu anebo hygieny, což se ukazuje jako důležité právě po přestupu na vysokou školu. Mladý dospělý jedinec se v tomto okamžiku separuje od své primární rodiny, začíná žít nezávislý život a musí tedy mnohem víc spoléhat sám na sebe.

Chronické somatické onemocnění tedy podle Vágnerové (2014) zahrnuje nejen aspekt **somatický**, jenž je vázán na tělesné obtíže spjaté s danou chorobou, ale také aspekt **psy-**

chický, který se dotýká emočního prožívání nemoci ze strany samotného studenta, a obvykle je spojen s pocity strachu, úzkosti, smutku, truchlení či depresemi. Jako velmi důležitý se však ukazuje i aspekt **sociální**, tedy to, jak se vlivem onemocnění promění nejen sociální postavení studenta s chronickým somatickým onemocněním, ale také jeho identita. Vzhledem k tomu, že mnohá chronická somatická onemocnění je možno rozpoznat na základě nápadností a deformací zevnějšku, právě to velmi často přispívá ke stereotypním představám o daných studentech. Stejně tak časté hospitalizace a na ně napojená absence na přednáškách či seminářích mohou způsobit určitou izolaci od vrstevníků, která ztěžuje formování vztahů s nimi. Studium na vysoké škole tedy pro tohoto jedince představuje také významnou sociální změnu, na niž se musí za pomoci adekvátních strategií a sociálních dovedností adaptovat.

5.3 Zásady komunikace se studenty s tělesným postižením aneb O vše, co nezvládnou, si řeknu

Jisté se shodneme, že bez komunikace čili výměny informací, ke které dochází prostřednictvím řeči, se při studiu na vysoké škole neobejdeš. A to nejenom na formální úrovni, tedy v rámci interakcí s vyučujícími, vedením studijního oddělení, ročníkovými vedoucími či dalšími pracovníky naší univerzity, ale i na úrovni neformální, která je primárně uplatňována v kolektivu spolužáků.

V této souvislosti je dobré mít na paměti, že se u těchto studentů vlivem primární diagnózy může sekundárně objevovat narušená komunikační schopnost – jde tedy o tzv. **symptomatické poruchy řeči** (Klenková, 2006). Nejčastěji se s nimi patrně setkáš u studentů s dětskou mozkovou obrnou, jejichž plynulý komunikační projev může být ztížen obtížemi v oblasti polykání, správné tvorby hlasu, tempa řeči, frázování a přízvuku (Slowík, 2010). Zejména

u studentů se získaným tělesným postižením se pak může objevit tzv. **afázie**, tedy centrální porucha řeči, pro niž jsou dle Slowíka (2010) typické sklony k deformaci slov, absenci větného vyjádření či naopak k překotné mluvě se sníženou srozumitelností.

LITERÁRNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Pokud Tě tematika narušené komunikační schopnosti u studentů se zdravotním postižením zaujala a chtěl bys o ní získat více teoretických i praktických informací, doporučujeme Ti k přečtení následující publikace:

Bendová, P. (2011). *Dítě s narušenou komunikační schopností ve škole*. Praha: Grada.

Slowík, J. (2010). *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál.

Zíkl, P. a kol. (2011). *Využití ICT u dětí se speciálními potřebami*. Praha: Grada.

Jaká pravidla bys měl dodržovat při komunikaci se studenty s tělesným postižením?

Ačkoliv můžeme komunikaci považovat za přirozenou součást našich životů, je běžné, že pokud k ní dojde s člověkem s omezením hybnosti, nezkušená laická veřejnost se, často pod vlivem stereotypních představ o těchto jedincích, dopouští nejedné chyby. Proto Ti nejčastější „komunikační přestupky“ nyní podrobněji představíme a připojíme několik rad a doporučení, jak se jim v rámci interakce s těmito studenty vyhnout.

Tělesné postižení není automaticky spojeno s mentálním anebo smyslovým postižením čili přirozenost v hlavní roli

Častou zkušeností, s níž se studenti s tělesným postižením v každodenním životě setkávají, je, že má neinformovaná majoritní populace tendence s nimi jednat, jako by se potýkali rovněž s postižením mentálním anebo smyslovým. V tomto případě se tedy dostává do popředí tzv. **haló efekt**, který mezi vámi může vytvořit silnou komunikační bariéru.

Jak to tedy udělat správně?

- Buď při komunikaci především sám sebou.
- Ponechej mu prostor na vyjádření, nesnaž se za něj hovořit nebo dokončovat věty.
- Vzhledem k tomu, že byl tento Tvůj spolužák přijat na vysokou školu, komunikační schopnosti má buď zcela zachovány anebo Tě při prvním setkání sám upozorní na specifika v komunikaci, včetně možného využití augmentativní (tj. doplňkové) formy komunikace, o které se můžeš více dočíst v naší první metodice (Hanková, Kasáčková, 2018).
- Není rozumné předstírat, že studentovi s postižením rozumíš, když tomu tak není. Jistě se neurazí, jak uvádí Slowík (2010), když se znovu zeptáš, případně doptáš na informaci, která Ti nebyla dostatečně srozumitelná.

Nezapomínej na etiketu čili podání ruky v hlavní roli

Podání ruky při seznámení, na uvítanou či rozloučenou jistě bereš jako přirozené gesto a současně jako projev úcty k druhému člověku. Když ale přijde na řadu v interakci se studentem s tělesným postižením, u nějž se velmi často objevuje spasticita horních končetin, může to vyvolávat pochybnosti, jak se s touto situací adekvátně vypořádat.

Jak to tedy udělat správně?

- Studenti s tělesným postižením nejsou většinou alergičtí na dotyky ostatních, jejich nemoci nebývají infekční – nemusíš se tedy bát podat jim ruku.
- Chyby se nedopuštíš dokonce ani tehdy, když potřeš studentovi s tělesným postižením zdravou rukou.
- Dost možná se v této souvislosti setkáš s tím, že Ti ji sám nabídne, aby předešel případným rozpakům z Tvé strany (Slowík, 2010).

Komunikace musí být komfortní pro obě strany čili symetrická komunikační pozice v hlavní roli

Přistupuj ke studentovi s tělesným postižením jako k rovnocennému komunikačnímu partnerovi. To mimo jiné zahrnuje i to, že samotná komunikace musí být co nejvíce komfortní pro obě strany – ať už se jedná o správnou komunikační pozici či vyvarování se některých, mnohdy neuvědomělých způsobů chování, které by optimální komunikační klima zřejmě nepodpořily.

Jak to tedy udělat správně?

- Neopírej se o mechanický vozík či jinou kompenzační pomůcku, ani s ní svévolně nemanipuluj.
- Dbej na to, aby interakce mezi vámi probíhala v tzv. **symetrické pozici** (tzn., že se snížíš do jeho úrovně, aby mohla výměna informací probíhat z očí do očí), protože člověk sedící na ortopedickém či elektrickém vozíku nahlíží na okolní svět z podstatně nižší úrovně než ti, kdo stojí kolem něj.
- Za tohoto předpokladu bude moci spolužák sedící na vozíku společně s Tebou vnímat mimiku, gestikulaci, ale i prostředí a dění okolo ze stejného úhlu (Slowík, 2010).
- **Nemluv** studentovi s tělesným postižením tzv. „do zad“, jak je tomu na ilustrační fotografii. Jestliže

Obr. 24 Asymetrická komunikační pozice s vozíčkářem

je komunikace zahájena v situaci, kdy tlačíš vozík, je vhodné (pokud Ti to fyzické síly dovolí) pokusit se tlačít vozík jednou rukou a komunikovat s vozíčkářem z „boční“ pozice. Jelikož jsme si ale vědomi, že ne za všech okolností je toto doporučení proveditelné, doporučujeme Ti pokračovat v konverzaci až v okamžiku, jenž nebude vyžadovat fyzicky náročnější manipulaci s vozíkem.

- Mluv **normálním** (tj. neafektovaným či jinak změněným) **hlasem** a vyvaruj se nadměrných projevů soucitu směřovaných k jeho osobě.

Pokud není řečeno jinak, nekomunikuj s asistentem čili student s tělesným postižením v hlavní roli

Může se stát, že bude spolužák s tělesným postižením na univerzitní budově doprovázen osobním asistentem, případně bude mít k dispozici studijního asistenta přímo na přednáškách, který mu bude nápomocen se zapisováním poznámek

Obr. 25a–b Symetrická a partnerská komunikační pozice se studentem na vozíku

a dalšími nezbytnými úkony spojenými se studiem. Nezapomínej však, že tento asistent není jeho tiskovým mluvčím.

Jak to tedy udělat správně?

- Komunikuj primárně se studentem s tělesným postižením – ve většině případů má komunikační schopnosti zachovány.
- Asistent, zjednodušeně řečeno, je „jeho ruce a nohy“, není tedy v jeho kompetenci, pokud tak není dohodnuto mezi ním a člověkem s omezením hybnosti, za daného studenta komunikovat.
- V případě, že by tomu bylo jinak, budeš o tom jistě při první možné příležitosti informován.

Pomoc slušně nabídni, ale nevnucuj čili empatie v hlavní roli

Říká se, že každá pomoc je vítaná. Dávej si však pozor na to, abys pomocnou ruku nenabízel až příliš urputně. Tato nadměrná snaha totiž může mít přesně opačný efekt: Student s tělesným postižením, přesto, že si cení Tvé empatie, může Tvou nabídku odmítnout. To však může mít i jiné důvody. Tito lidé mají obvykle zažitě postupy, jak určitý úkon vykonat i bez asistence druhé osoby. Nezkoušený asistent je tedy může výrazným způsobem „rozhodit“ a nabízená pomoc tak může být doslova kontraproduktivní.

Jak to tedy udělat správně?

- Ponechej spolužákovi s tělesným postižením prostor na to, aby Tvou nabídku zvážil.
- Pokud ji přijme, je velmi pravděpodobné, že Ti sdělí, jakým způsobem jej můžeš při daném úkonu podpořit. Tyto informace Ti doporučujeme plně respektovat, protože student s tělesným postižením zná nejlépe své možnosti, limity a potřeby.

- Má-li navíc k dispozici asistenčního psa, není žádoucí na něj volat anebo jej hladit při samotném asistování (Slowík, 2010).

5.4

Architektonické bariéry v univerzitním prostředí aneb Jak je překonat a být dobrým asistentem

Již jsme si nastínili, jak by měla probíhat komunikace a co by měl samotný asistent či poskytovatel takových služeb znát a vědět. Další problémovou oblastí jsou samotné bariéry neboli překážky. Může se jednat o stavebně-technické překážky, ať už se jedná o nerovný terén, (ne)otevření bezpečnostních dveří či pouhé nedosažení na zvonek, který Ti má pomoci se dostat do budovy.

Často se jedná o takový typ překážek, kdy člověk, přestože by vynaložil veškerou sílu, kterou má, k jejich překonání sám nestačí a je zapotřebí, aby mu byla poskytnuta pomoc. Jak takové mapování samotného terénu a přístupnosti vypadá Ti budeme ilustrovat na mapování jedné z budov UTB dle platné *Metodiky kategorizace přístupnosti objektů*.

Kdy je budova bezbariérová?

O bezbariérovosti hovoříme v případě, že se jedná o takové prostředí, které Ti umožní snadný a bezpečný pohyb, tzn. nejsi ohrožen ani jakkoli omezen v pohybu v prostorách budovy, kde studuješ či se pohybuješ v souvislosti se studiem. K tomu samozřejmě patří i volnočasové či relaxační zóny, nejen učebny. Dále jde o přístupnost k budově a v budově (rampy, plošiny, výtahy, parkovací stání, okolní terén apod.), sklon nájezdů, vnější i vnitřní dveře (dostatečná šířka, vhodnost dveří), únikové cesty a zajištění asistence v případě krizových situací. Zapomínat nemůžeme ani na přístupnost sociálního zařízení, pomůcky umožňující komunikaci a další. A právě pomoc při překonávání bariér, o nichž jsme

hovořili na předchozích stranách, nám lépe přibližuje již jednou zmiňované mapování, které má za úkol upozornit, s jakými překážkami se jako student s tělesným postižením na naší univerzitě může setkat.

Mapování bezbariérovosti na budově U13 (rektorát) – objekt částečně přístupný

Rektorát (budova U13) – objekt částečně přístupný

Výtah, plošina

Běžné WC

Bezbariérová toaleta

Bezbariérová toaleta částečně přístupná

Nerovný terén

Okolí, vstup a interiér

Hlavní vstup U13 je situován ze strany ulice náměstí T. G. Masaryka. Trolejbusová zastávka se nachází buď po pravé straně od vstupu do budovy kolem sochy T. Bati, kam dojdete pěší chůzí cca 300 m přes upravený bezbariérový terén, mírně nežesikmený k zastávce Náměstí práce (podchodem se pak dostanete na její druhý konec) nebo po levé straně kolem nově postavené budovy U18 na zastávku Školní cca 350 m. V případě mechanického vozíku bude potřeba doprovod (vyšší obrubníky, přírodní rampy se sklonem vyšším než 45 stupňů).

U hlavního vstupu budovy U13 se nenachází vyhrazené parkovací místo, není umístěno ani v podzemních garážích spadajících pod rektorát. Lze však zaparkovat u SOŠ, která sídlí za nově postavenou budovou U18.

Prostor před budovou U13 je dostatečný, ovšem je tvořen hrubou historickou dlažbou, kostkovanou, která ztěžuje pohyb.

Vstup do budovy je tvořen otočnými dveřmi, které jsou určeny pouze pro jednu osobu. Nevejde se zde student s asistentem. Vedle nich se nachází boční dveře. Kontrastní značení prosklených ploch je přítomno (plná šedá kolečka), vodící linie chybí. Je zde umístěn panel se zvonkem mj. do bufetu (výška 152 cm, v. 119 cm k 1. tlačítku) a na vrátnici je umístěn zvoněk na bočních dveřích (výška 152 cm). Ten je nedostupný a zazvonění vyžaduje asistenci druhé osoby. Na vrátnici ovšem sedí vždy pověřená osoba, která vidí průhledem dveří ven a není potřeba zvonit, dveře jsou touto osobou otevřeny spouštěcím mechanismem. Jedná se o dveře jednokřídlé, automatické a otevírají se ven, průjezdová šířka je 113 cm. Akustický orientační majáček není umístěn. Práh se zde nenachází. Šířka zádveří u hlavního vchodu je dostatečná, vede přímo do vstupní haly s vrátnicí, za ní se nachází studijně/odpočinková část se stoly a kávovými a občerstvova-

cími automaty, po pravé straně se vstupem do menzy/bu-fetu, vedle ní k šatně (zde je možno odložit věci pouze při akcích typu přijímací zkoušky, veletrhy, konference apod., jinak je tento prostor uzamčen).

V zadní části této hlavní části se nachází vstup do kanceláře Job centra (podél nichž se po obou stranách nachází stolní PC). Vedle šatny vpravo za rohem se nachází automat pro vrácení knih do Knihovny UTB (výška pultu je 93 cm, kartu uživatele je však nutno vložit ve výšce cca 113 cm).

Obr. 26a–b Přístupnost terénu k budově U13

Obr. 27a–c Hlavní vchod do budovy U13 (vstup ze zvonkem)

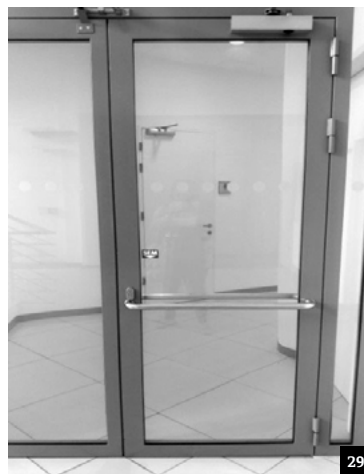
Pro přechod do ostatních pater lze využít hlavní schodiště vedoucí ze středu vstupní haly, nebo lze projít vlevo kolem vrátnice, případně kolem Job Centra a dalších kanceláří. Zde se nachází dveře do zádveří, odkud se dvěma výtahy či po schodech lze přesunout do dalších pater. Dveře se otevírají směrem do zádveří, ačkoli s madlem, tak jsou těžké, bezpečnostní a bez pomoci druhé osoby je nelze dobře otevřít. Jedná se o jednokřídlé, mechanické dveře (průjezdová š. 80 cm). Kontrastní značení prosklených ploch je šedými puntíky v horní části dveří, schody jsou značeny na prvním a posledním schodu žlutými puntíky. Z přízemí (značené jako 1) se dostaneme po 14 schodech na podestu a následně po 12 schodech do 2. patra.

Zde je po levé straně bezbariérový vstup do Knihovny UTB, neboť hlavní vstup je tvořen turnikety, přes něž se nelze dostat. Zvonek je ve výšce 115 cm a je dostupný, po jeho zazvonění přichází pracovník Knihovny a vpouští danou osobu dovnitř, vše je bezproblémově funkční. V prostorách Knihovny je pracovník nápomocen s dostupností knih z vyšších pater regálů.

Do 3. patra vede 11 schodů na podestu a z ní dalších 11 schodů, totéž se opakuje do ostatních pater. V 1., 3., i 4. patře se nachází bezbariérové WC. V přízemí se po levé straně nachází ještě boční vstup do budovy, ovšem klíče od něj vlastní pouze konkrétní pracovník a není běžně dostupný. V podzemní části (-1) se nachází kanceláře pracovníků Knihovny UTB a Nakladatelství UTB (zde se dostane člověk po zazvonění, dostupný zvonek). Garáže nejsou pro vozíčkáře dostupné, jsou zde schody.

28

29

Obr. 28 Samoobslužné vrácení knih,

Obr. 29 Bezpečnostní interiérové dveře

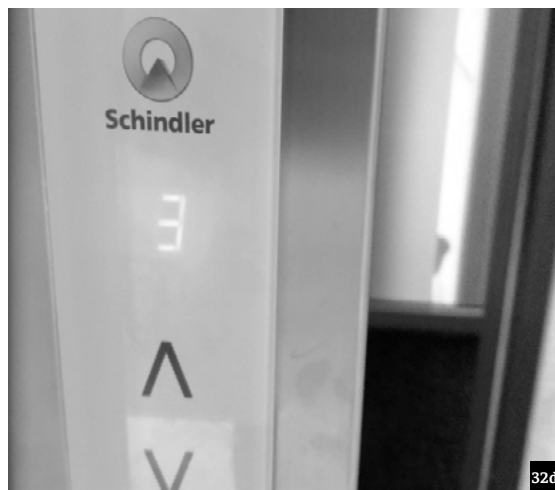
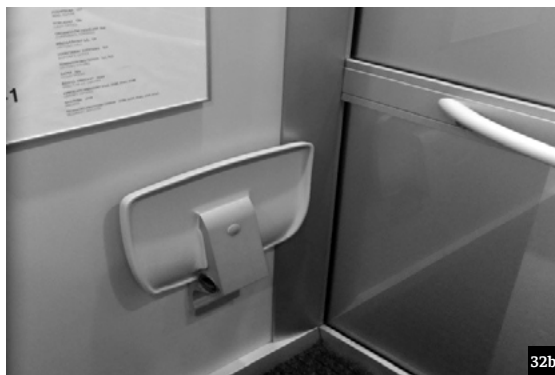

30

31

Obr. 30 Značení schodů, **Obr. 31** Boční vstup do Knihovny UTB

Obr. 32a–d Výtah

Výtah je volně přístupný, osobní, spojující 5 pater a dojíždí na hlavní podesty (bez převýšení), manipulační prostor dostatečně velký. Ovladač je dostupný (reliéfy nejsou ovšem vystouplé, jsou pouze dotykové, grafické, akustické, chybí značení v Brailu). Po otevření dveří zahlásí akusticky výtah číslo patra, v němž se aktuálně nacházíme. Dveře šachetní, klecové (š. 90 cm), otevírání automatické, směrem do zdi, neprůchozí. Uvnitř klece (v. 120 cm, h. 140 cm) se nachází dotykový ovladač (v pravém výtahu na levé stěně, v levém výtahu na pravé stěně), reliéfy nejsou vystouplé, pouze grafické, značené patro pouze 1. a 5. pod čísly formou lepek v Braillově písmu. Dotyk nefunguje napoprvé (mokrě ruce, zmrzlé ruce, rukavice apod.), po dojezdu na hlavní podestu vždy výtah akusticky zahlásí dané patro, foneticky je možno si zkontrolovat patro, mění se rozsvícení čísel na panelu. Ve výtahu se po pravé straně nachází po celé stěně zrcadlo, na čelní stěně je umístěno madlo (v. 90 cm) a po pravé straně sklápěcí sedadlo, jedna poloha, funkční (po sklopení v. 50 cm), čelní stěna je jinak průhledná a nabízí pohled průjezdem jednotlivých pater. Akustický majáček není.

Obr. 33a–b Ovládání výtahu

Hygienické zázemí

Toalety (dámské i pánské) – přízemí

Dvě bezbariérové toalety se nachází v přízemí budovy. Po levé straně za kancelářemi se nachází dámské, po pravé straně za šatnou se nachází pánské.

Vpravo se nachází pánské toalety, které jsou značeny graficky, ovšem nikde není značeno, že uvnitř kabiny se nachází i bezbariérové WC, Braillovo značení chybí. Po vjezdu se ocitáme v předsiní s umyvadly, po pravé straně je vstup k pisoárům, před námi jsou dveře k bezbariérovému WC. Kabina je samostatná, volně přístupná, uzamykatelná zevnitř. Dveře se otevírají směrem vně (š. 80 cm), na vnitřní straně madlo. Součástí kabiny (š. 183 cm, h. 168 cm) je samospouštěcí vypínač (v. 112 cm). Vzdálenost od levého boku mísy k levé stěně je 105 cm, vzdálenost od pravého boku mísy k pravé stěně je 25 cm, výška sedátka je 45 cm, odsazení WC mísy od zadní stěny je 31 cm, prostor pro vozík vedle WC mísy je úplně volný, toaletní papír je v dosahu z mísy po pravé straně. Splachování toalety se nachází vpravo, mechanické a v pořádku (v. 90 cm). Je však těžší na stlačení. Výška splachovadla je 95 cm. Madla jsou oboustranná – madlo levé sklopné (d. 83 cm, v. 80 cm), madlo pravé pevné (d. 55 cm, v. 80 cm), osová vzdálenost 67 cm. Výška umístění umyvadla je 90 cm, podjezd umyvadla dostatečný. Baterie páková (v. od podlahy 85 cm), madlo se nachází vpravo vedle umyvadla. Nad ním zásobník na papírové utěrky, pod madlem pevný koš. Na toaletě není signalizační tlačítko ani přebalovací pult.

V levé části budovy směrem od hlavního vchodu se nachází dámské toalety, u nichž opět není značeno, že se zevnitř nachází bezbariérová toaleta, jsou značeny pouze graficky bez Braillova písma. Průjezd hlavními dveřmi, otevírajícími se směrem ze zádveří (š. 80 cm) vede do předsině s umyvadly, po levé straně se nachází vstup k běžným toaletám. Kabina k bezbariérové toaletě je přímo po vjezdu do předsině, samostatná a volně přístupná, uzamykatelná zevnitř. Dveře

jednokřídlé, levostranné mechanické, otevírající se směrem vně (š. 80 cm), na vnitřní straně madlo. Na dveřích se nachází věšák, který je nedostupný (v. 166 cm). Součástí kabiny (š. 183, h. 168 cm) je opět vpravo umístěný samospouštěcí vypínač (v. 112 cm). Vzdálenost od levého boku mísy k levé stěně je 40 cm, vzdálenost od pravého boku mísy k pravé stěně je 97 cm, výška sedátka je 53 cm, odsazení WC mísy od zadní stěny je 33 cm, prostor pro vozík vedle WC mísy je úplně volný, toaletní papír je v dosahu z mísy (v. 64 cm), pod ním se nachází pevný malý koš na hygienické potřeby, vedle něj splachování, mechanické, v pořádku, těžší stisk, spíše dostupné po přesezení zpět na vozík. Výška splachovadla je 94 cm. Madla jsou oboustranná – madlo levé sklopné (d. 80 cm, v. 80 cm), madlo pravé pevné (d. 54 cm, v. 80 cm), osová vzdálenost 70 cm. Výška umístění umyvadla je 73 cm, podjezd umyvadla v hloubce 50 cm od hrany umyvadla – dostatečný. Baterie páková (v. od podlahy 85 cm), madlo vpravo, nad ním umístěn zásobník na papírové utěrky a pod ním koš (pevné uchycení). Na toaletě není signalizační tlačítko ani přebalovací pult.

Obr.34a-fPánskétoaletysbezbariérovýmWC

→ Vysokoškooláci s tělesným postižením a chronickým somatickým onemocněním na UTB aneb není to jen o vozíku

Obr. 35a–d Dámská toaleta s bezbariérovou toaletou (přízemí)

Toalety bezbariérové (nerozlišený) – 3. a 4. patro

Po průchodu jednokřídlými, mechanicky ovládanými dveřmi (š. 80 cm) se po pravé straně nachází bezbariérová toaleta, která je i graficky značena, nikoli v Brailu. Vedle ní se nachází dveře na dámské toalety (š. 90 cm), v obou patrech. Bezbariérová toaleta v tomto případě již není rozli-

šena, zdali pro pány či dámy. Před dveřmi toalety není při otevírání dveří dostatečný manipulační prostor, dveře se otevírají směrem ven, jedná se o mechanické, jednokřídlé, pravokřídlé dveře s vnitřním madlem.

36a

36b

36c

Obr. 36a–c Bezbariérové WC (částečně přístupné, 3. a 4. patro)

Kabina má rozměry š. 156, h. 198 cm, což neumožňuje dostatečný manipulační prostor. Po vjezdu do kabiny se ihned po levé straně nachází umyvadlo a před ním toaleta s madly. Vzdálenost od pravé stěny k pevnému pravému sklopnému madlu je 70 cm. Pravé sklopné madlo (d. 80 cm), levé madlo pevné (d. 53 cm), osová vzdálenost 70 cm. Výška sedátka WC je 53 cm, odsazení WC mísy od zadní stěny je 33 cm, prostor pro vozík vedle WC mísy je nedostatečný (70 cm), volný. Toaletní papír je v dosahu z mísy (v. 64 cm). Splachovadlo po levé straně u umyvadla, nedostupné z toalety, mechanické, hůře stlačitelné, funkční (v. 95 cm). Výška umístění umyvadla je 75 cm, podjezd umyvadla v hloubce 40 cm od hrany odpadu – dostatečný. Baterie páková (hloubka od hrany umyvadla 46 cm, mýdlo po levé straně, hloubka 55 cm (ve 4. patře mýdlo po pravé straně).

Dolní hrana zrcadla 115 cm. Vlevo od umyvadla je umístěno madlo, nad ním umístěn zásobník na papírové utěrky a pod ním koš (pevné uchycení). Na toaletě se nenachází signalizační tlačítko ani přebalovací pult.

Asistence vozíčkáři aneb S čím mi může Centrum pomoci

Pokud jsi student žádající o asistenci nebo asistent poskytující asistenci, v obou případech je vhodné si vyjasnit základní pravidla, jak správně pomoci a jak vlastně taková manipulace s vozíkem probíhá. Studenti s narušenou hybností jsou většinou částečně nebo plně imobilní. Asistent či vnější pomoc jim pomáhá nejčastěji s přesuny z místa na místo a překonávat tak bariéry daného prostředí, pokud tomu není jinak (tzn. v případě, že se setkáváme s absencí madel, ramp, plošin apod.).

Jaké bezpečnostní zásady je nutno dodržet při manipulaci s vozíkem?

- Při zastavení nebo přesunu člověka na vozík musíš vozík **vždy zabrzdít**.
- Vozík **zvedej** pouze za **pevné rámy**. Při manipulaci s ním, např. při zvedání studenta do schodů, nesmíš vozík chytat za odnímatelné součásti, např. stupačky!!!
- Při **přesunu** studenta z vozíku vždy nejprve **zabrzdí vozík** a následně **zvedni stupačky**. Teprve poté můžeš dopomoci se stojem, jak lze vidět na ilustrační fotografii.
- Pokud překonáváš obrubníky a jiné **nerovnosti**, je vhodné si vozík **naklopit směrem k sobě**. Musíš ale vždy na naklápění upozornit, aby se student nelekl. **Nikdy nenaklápěj směrem dopředu**, ani tak nenajžděš na překážku, mohlo by dojít k vyklopení daného člověka (vozík není kočárek).
- Pokud student nemá výrazná omezení v manipulaci s vozíkem, **podporuj jeho samostatnost** a dopomáhej pouze tam, kde je to potřeba, např. při zdolávání obrubníků, schodů, prahů.
- Vždy dopomáhej tam a způsobem, který Ti popíše daný student, kterému je asistence poskytována. **Nikdy nejednej proti jeho vůli**.

Existují i jiné typy překážek v souvislosti s danou oblastí?

Ano. Překážky, které se v životě objevují, nesouvisí jen s bariérami v daném prostředí, tedy s fyzickými či architektonickými překážkami. Při studiu na vysoké škole jsou to zejména překážky související se samotným studiem a jeho celkovým dopadem na duševní pohodu studenta se somatickým postižením. Během výuky se může student setkat s necho-

Obr. 37a–b Správná manipulace při zvedání studenta z vozíku – zabrzdění vozíku a zvednutí stupaček

tou zejména při nastavování služeb z důvodu specifických potřeb, např. neposkytnutí studijního materiálu v elektronické podobě, nereseptování potřeb studenta či samotná nevědomost o daném postižení/onemocnění a jeho specifikách z něj vyplývajících (nutnost zapisovatele/přepisovatele, nutnost užívání léků, relaxace aj.), v důsledku čehož může dojít ke komunikačním šumům a následnému nedorozumění a vzájemnému neporozumění. Mimo jiné ale také vše souvisí i se samotnou volbou studijního oboru a s volbou budoucího profesního uplatnění. Student by měl vždy dobře a vhodně zvážit, zdali daný zdravotní stav a jeho prognóza jsou v souladu se studiem daného oboru. Přecenění svých schopností může mít dopad a být důvodem vzniku takových překážek, které by nemusely vůbec vyvstat, pokud by byl zvolen jiný obor vzhledem k dané situaci. Vypořádávání se s danými překážkami může naopak zhoršit psychický stav jedince a vést k demotivaci a sníženému sebevědomí. Krátkou výpověď o tom, s jakými překážkami se může student s tělesným postižením během studia setkat, popisuje následující příběh.

Příběh studenta s pohybovým postižením

Na UTB jsem se rozhodl studovat jednak díky kladným referencím od přátel, ale taky kvůli mé zálibě v cizích jazycích, ve kterých se na naší fakultě můžu dál zdokonalovat. Přesto, že jsem nikdy předtím nebydlel ve městě, docela rychle jsem si na Zlín zvykl. Proto mě mrzí, že v oboru, který studuju, už se nedá pokračovat v rámci navazujícího studia. Z hlediska mého postižení – tělesného – mi dělala během zimy obtíže hlavně kluzká podlaha při vstupu na fakultu a kolej. Dál bych zmínil nekomfortní sklápěcí sedačky v přednáškovém sále, na které se mi hůř usedá. Z hlediska plnění studijních povinností jsem ale nikdy neměl žádné výraznější problémy. Sice potřebuju více času na zpracování úkolů a testů, ale učitelé respektují mé specifické potřeby a na všem se s nimi dá domluvit přes e-mail, za což jsem opravdu rád. Jediné, z čeho mám trochu obavy, jsou matematicky orientované předměty, protože počty mi nikdy moc nešly

38a

39

Obr. 39 Podpora samostatnosti studenta s tělesným postižením, je-li schopen samostatně manipulace s vozíkem

38b

Obr. 38a–b Správná manipulace při překonávání nerovností – naklopení vozíku na sebe

a potřebuju na ně víc času. Ještě bych měl zmínit i to, že jsem měl problém s včasným zapisováním rozvrhu, takže mi s tímto pomáhají pracovnice studijního oddělení. Celkově jsem tedy se studiem spokojený, a to i z hlediska toho, že mě – protože jsem samotář – různé skupinové úkoly nutí k větší komunikaci se spolužáky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Cox, L. E., Tice, C. J. & Long, D. D. (2015). *Introduction to Social Work: An Advocacy-Based Profession*. USA: SAGE Publications, Inc.
- Česká onkologická společnost České lékařské společnosti J. E. Purkyně (2018). *Pacient a rodina: Onkologické diagnózy*. [online]. Přístup dne 18. 11. 2019 z: <https://www.linkos.cz/pacient-a-rodina/onkologicke-diagnozy/>.
- Gurková, E. (2017). *Nemocný a chronické onemocnění: edukace, motivace a opora pacienta*. Praha: Grada.
- Hanková, M. & Kasáčková, J. (2018). *Metodická příručka pro studenty UTB aneb Máme spolužáka se specifickými potřebami*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Klenková, J. (2006). *Logopedie*. Praha: Grada.
- Levitt, S. (2013). *Treatment of Cerebral Palsy and Motor Delay*. Singapore: A John Wiley & Sons, Ltd. Publications.
- Mandincová, P. (2011). *Psychosociální aspekty péče o nemocného: Onemocnění štítné žlázy*. Praha: Grada.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Č. j.: .j. MSMT-2019/2019-2.
- Opatřilová, D. & Zámečníková, D. (2007). *Somatopedie: Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido.
- Perrin, E. a kol. (1993). Pediatric chronic illness. *Journal of Learning Disabilities*, 26(7), 426–427.
- Renotierová, M. & Ludíková, L. a kol. (2005). *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Slowík, J. (2007). *Základy speciální pedagogiky*. Praha: Grada.
- Slowík, J. (2010). *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál.
- Slowík, J. (2016). *Speciální pedagogika. 2., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Grada.
- Šámalová, K. (2016). *Šance na dosažení vysokoškolského vzdělání v populaci osob se zdravotním postižením*. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum.
- Vágnerová, M. (1999). *Psychologie pro pomáhající profese: Variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vítek, L. (2008). *Jak ovlivnit nadváhu a obezitu*. Praha: Grada.
- Vítková, M. (2006). *Somatopedické aspekty. 2., přepracované a rozšířené vydání*. Brno: Paido.
- Zíkl, P. (2011). *Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole*. Praha: Grada.

6/ Vysokoškoláci se specifickými poruchami učení na UTB aneb „DYS“ v hlavní roli

„Není uměním dokázat těmto dětem, že něco neumí, ale je uměním dát jim příležitost prokázat, že něco umí.“

____Jucovičová, Žáčková (1997, s. 8)

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- O tom, co jsou specifické poruchy učení a jak se projevují při studiu na vysoké škole.
- O tom, kdo je vysokoškolák se specifickou poruchou učení na UTB.
- O tom, jak specifické poruchy učení ovlivňují osobnost a sociální vztahy tohoto studenta ve vysokoškolském prostředí.
- O tom, jak správně komunikovat se studentem se specifickou poruchou učení.
- O tom, jakou formu podpory Centrum nabízí těmto studentům.

Jak uvádí Kaprová (2000), dovednost číst a psát patří u většiny lidí k základním atributům gramotnosti, a tedy sehrává důležitou roli také v samotném procesu vzdělávání. Asi jen stěží si dovedeš představit, že bys psal zadané seminární práce anebo se připravoval na zápočty a zkoušky bez možnosti si potřebné poznatky předem přečíst anebo písemně zaznamenat. Z tohoto pohledu tedy není nikterak překvapující, že právě obtíže v oblasti čtení, psaní či při aplikaci

gramatických a matematických pravidel, které lze souhrnně nazvat jako specifické poruchy učení, jsou velmi často původcem studijního selhávání (Kovářová, 2015). Šauerová, Špačková, Nechlebová (2013) však v kontextu výskytu specifických poruch učení poukazují také na negativní ovlivnění osobnostního vývoje a rozvoj intelektových a kognitivních schopností těchto studentů.

Is přihlédnutím k řečenému je této tematice věnováno stále více pozornosti. Nejde však o „trend 21. století“, jak by se Ti možná mohlo na první pohled zdát. Pro zajímavost si uvedme, že první zmínky o „dys poruchách“, jak jsou specifické potřeby často neodborně označovány, můžeme zaznamenat již na konci 19. století, kdy anglický lékař W. Pringle Morgan poprvé popsal specifickou poruchu čtení známou jako dyslexii. V českém prostředí je pak první poznámka o specifické poruše čtení a psaní datována do roku 1904 (Šauerová, Špačková, Nechlebová, 2013). Když u zajímavých faktů ještě na chvíli zůstaneme, je třeba říci, že specifické poruchy učení se nevyhýbají ani známým osobnostem. Svě o tom ví například dyslektici Orlando Bloom, Tom Cruise, Keanu Reeves nebo švédská královská rodina.

Protože je kategorie specifických poruch učení velmi různorodá, vysokoškoláci se mohou v edukačním procesu setkávat se širokou škálou obtíží. Ty se přitom promítají nejenom do hodnocení, která jsou jim zapisována do indexu v průběhu zkouškového období, ale mohou ovlivňovat i jejich pozici v kolektivu spolužáků, zejména pak bavíme-li se o studentech prezenčních, kteří se – v porovnání s vysokoškoláky v kombinované formě studia – se svými vrstevníky setkávají a komunikují mnohem intenzivněji. A samozřejmě nesmíme opomenout ani to, že studijní selhávání výraznou měrou ovlivňuje postoje daného studenta ke škole, resp. vzdělávání jako takovému.

V rámci této kapitoly Ti představíme nejčastější „dys“, budeme věnovat pozornost vymezení možných dopadů specifické

kých poruch učení na formování sociálních vztahů, včetně již tradičního vhledu do zásad správné komunikace.

6.1 Student se specifickými poruchami učení aneb Co je pro něj typické

Hned úvodem je třeba říci, že specifické poruchy učení (dále jen „SPU“) jsou souhrnným označením pro různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání (Bartoňová, 2010). Kromě toho je pro ně příznačná předpona „dys“, již lze chápat jako nedostatek či nesprávný vývoj dovedností. Druhá část názvu, jak Ti předložíme dále, je přejata z řeckého označení té dovednosti, která je postižena (Zelinková, 2003).

Kdo je vysokoškolák se specifickou poruchou učení?

Častým mýtem je, že SPU souvisí se sníženým intelektem. Na základě dostupných statistických údajů lze nicméně vysledovat, že se specifickými poruchami učení se ve školních třídách učí přibližně 10 % žáků (Krejčová et al., 2017) a rovněž na naší univerzitě se podle přehledové tabulky z první kapitoly jedná o nejpočetněji zastoupenou skupinu studentů se specifickými potřebami. Pro zajímavost dodejme, že v USA se takřka 3 000 000 vysokoškoláků potýkají s některou z SPU (v 85 % případů se jedná o poruchu čtení), kvůli níž dochází do poradenských zařízení. Zhruba 50 % těchto studentů pak při studiu na veřejných vysokých školách využívá podpůrných opatření (Pierangelo, Giuliani, 2008).

Proto je třeba si nyní objasnit, co je pro tyto studenty vlastně příznačné. I když bys mnohé charakteristiky jistě zvládl vydedukovat na základě již dříve zmiňovaných faktů, jen pro úplnost dodejme, že podle Ministerstva školství, mládeže

a tělovýchovy ČR (2019) se **studentem se specifickou poruchou učení (D)** rozumí vysokoškolák, kterému dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, příp. často souběžně se vyskytující poruchy pozornosti objektivně brání standardním způsobem plnit studijní povinnosti.

INFORMAČNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Protože MŠMT ČR (2019) ve výše uvedené definici zmiňuje i poruchu pozornosti (neboli ADD), pro úplnost dodejme, že je tento student v důsledku symptomu nepozornosti velmi často nevěímavý, případně nevědomě přehlídí maličkosti, ale i větší detaily. Podle Drtílkové, Šerého (2007) u něj dále můžeš vysledovat, že neposlouchá, nedokončuje úkoly, vyhýbá se úkolům vyžadujícím mentální úsilí, je nepořádný, ztrácí věci, stejně jako může být zapomnětlivý.

U vysokoškoláků s ADD se však kromě nepozornosti může objevovat i impulzivita, v jejímž důsledku může být tento jedinec nezdrženlivě mnohomluvný, stejně jako může inklinovat k přerušování ostatních, protože zkrátka nedokáže čekat (Drtílková, Šerý, 2007).

Při hledání rozšiřujících informací k této problematice Ti doporučujeme zavítat do naší univerzitní knihovny a vypůjčit si zde k přečtení následující knihy:

Janderková, D., Ženatová, D. & Swierkoszová, J. (2016). *SPU a ADHD*. Praha: Raabe.

Peacock, J. (2001). *ADD and ADHD*. Minnesota: LifeMatters.

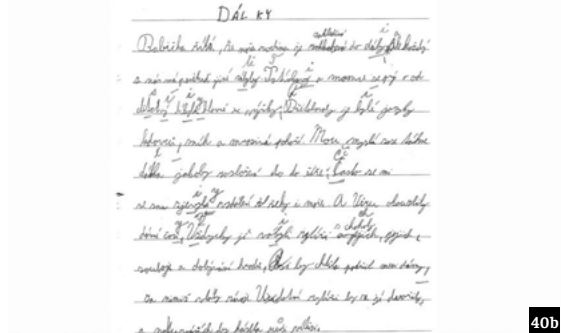
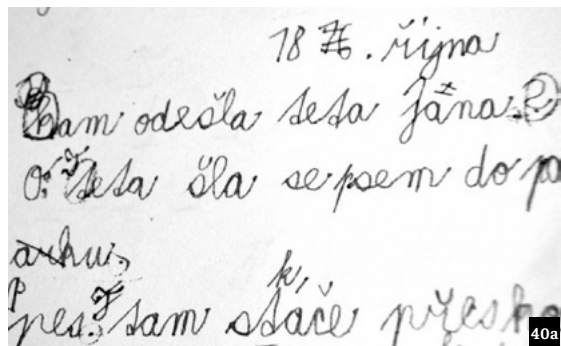
Wolfdieter, J. & Trojanová, A. (2017). *ADHD – 100 tipů pro rodiče a učitele*. Praha: Grada.

Jaké jsou nejčastější specifické poruchy učení u vysokoškoláků?

Jak jsme Ti již naznačili, specifické poruchy učení zahrnují různorodou skupinu poruch. U vysokoškolských studentů se však dle definice MŠMT ČR (2019) či Kovářové (2015) nejčastěji jedná o:

- **dyslexii** (z řeckého *lexis* = čtení), tedy specifickou poruchu **čtení**, která je patrně nejznámější poruchou učení vůbec,
- **dysgrafií** (z řeckého *grafein* = psátí), což je označení pro specifickou poruchu, která, jak lze vidět na ilustračním obrázku, může postihovat nejen **grafickou stránku písemného projevu**, ale i jeho **čitelnost a úpravu** (Zelinková, 2003),
- **dysortografií** (z řeckého *orthos* = správný + *grafo* = píše), jenž je synonymem pro specifickou poruchu **pravopisu**, jejíž příčina je dána poruchou sluchové percepce. Uvádá se navíc, že až 80 % dysortografiků se potýká také s přidruženou dyslexií,
- **dyskalkulií** (z řeckého *calculus* = kamínek, počet), která představuje specifickou poruchu **matematických schopností**. Konkrétně se, jak se můžeš dočíst v publikaci od Kovářové (2015), projevuje zejména při pochopení číselného významu, manipulaci s čísly, matematických operacích, osvojování si matematických pojmů, ale také v geometrii,
- **dyspraxií** (z řeckého *praxis* = čin, jednání), tedy specifickou poruchu **obratnosti**, pro niž jsou příznačné poruchy hrubé a jemné motoriky (obtíže při psaní a kreslení), pohybové koordinace (které se v rámci studia mohou ukázat jako problematické zejména při plnění povinných sportovních aktivit) a specifické poruchy řeči, jež mohou zahrnovat zejména artikulační neobratnost (Kolářová, 2015).

Obr. 40a Ukázka psaného textu u dysgrafií, **Obr. 40b** Ukázka textu psaného dysortografikem

---

LITERÁRNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Specifické poruchy učení (v angličtině se můžeš setkat s označením „*learning disabilities (LD)*“) jsou v zahraniční literatuře velkým tématem, kterému je ze strany odborné veřejnosti věnována nadměrná pozornost. Mnohé tyto publikace jsou přitom specificky zaměřeny právě na vysokoškolské studenty, zatímco v českém prostředí takto zaměřené knihy či články prozatím schází. Proto Tě níže odkážeme na několik zajímavých titulů, které si díky stránce <https://books.google.com> dokonce můžeš prolistovat z tepla koleje.

Martin, L. C. (2008). *Strategies for Teaching Students With Learning Disabilities*. California: Corwin Press.

Pierangelo, R. & Giuliani, G. (2008). *Teaching Students With Learning Disabilities: A Step-by-Step Guide for Educators*. California: Corwin Press.

Santi, K. L. & Reed, D. K. (2015). *Improving Reading Comprehension of Middle and High School Students*. USA: Springer.

Vogel, S. A. (2012). *Educational Alternatives for Students with Learning Disabilities*. New York: Springer-Verlag.

Jak specifická porucha učení ovlivňuje osobnost a sociální vztahy tohoto studenta ve vysokoškolském prostředí?

Problémy s učením, související s příslušnou specifickou poruchou, mají dopad nejen na studentovu osobnost, ale také na jeho chování ve vysokoškolském prostředí (Kovářová, 2015). Bartoňová (2004) v této souvislosti vysvětluje, že se u těchto vysokoškoláků často vyskytují poruchy chování, ať už jde o únikové reakce (skrze něž se snaží vyhnout neúspěchu pomocí výmluv anebo neplnění stanovených úkolů

v požadovaných termínech), kompenzační chování (spojené se snahou upoutat na sebe pozornost jakýmkoli prostředky), ale i o agresivní chování a psychosomatické potíže (které jsou obvykle spojeny se studijními neúspěchy a osobnostními charakteristikami).

Jindy autoři upozorňují, že nepříznivé hodnocení ze strany učitelů a na ně napojené pocity frustrace a méněcennosti mohou vyústit až v tzv. **školní fobii** (Zelinková, 2003). Zahraniční statistiky, jak se můžeme dočíst například v knize od Pierangela, Guilianiho (2008), dokonce ukazují, že v porovnání s 11 % intaktních studentů až 27 % vysokoškoláků se specifickými poruchami učení předčasně ukončuje studium. Výjimkou však u těchto studentů nejsou ani problémy se zvládnutím situací, které vyžadují vyšší míru frustrační tolerance, v důsledku čehož mohou na zadané úkoly reagovat rezignací, aniž by začali pracovat (Pokorná, 2001). Matějček s Vágnerovou (2006) v této souvislosti konkrétně hovoří o generalizovaném negativním atributu, kdy tito jedinci bývají hodnoceni jako celkově neschopní a navíc neochotní pracovat, což se samozřejmě může promítat do jejich studijní motivace.

Vedle toho je však třeba si uvědomit i dopady specifických poruch učení do oblasti interpersonálních vztahů. Dlouhodobé studijní neúspěchy mohou generovat pocity smutku, strachu anebo pláč (Bartoňová, 2010), které mohou výraznou měrou přispět k uzavřenosti a izolaci od kolektivu spolužáků. Dále se zejména u dyslektiků ukazuje jako riziková jejich sociální nevyzrálost, která může vést ke zvýšenému riziku šikany formou škádlení nebo vyhrožování (Bartoňová, 2010; Hájková, Strnadová, 2010). Tito studenti v neposlední řadě nedokáží předpokládat sociální následky svého chování (Selikowitz, 2000), v návaznosti na což jsou často označováni za „sociálně hluché“.

6.2

Zásady komunikace se studenty se specifickými poruchami učení aneb Chyby nejsou důležité

Specifické poruchy učení jsou často spojeny s narušenou komunikační schopností různé závažnosti. Uvedená „dvoj-kombinace“ obtíží má u takového studenta za následek, že komunikační interakce u něj mohou být problematictější co do rozsahu, povahy i účinnosti.

Slowík (2010) upozorňuje, že zejména tzv. **verbální specifické poruchy učení**, kam můžeme zařadit dyslexii, dysgrafii a dysortografii, výrazným způsobem ovlivňují komunikační schopnosti tohoto studenta. Jak totiž osvětluje kupříkladu výzkum Pipekové (2006), tyto SPU úzce souvisí s vývojem řeči. Ve verbálním projevu studenta tak můžete zaznamenat obtíže s rozvíjením jazykového citu a rytmu, stejně jako artikulační neobratnost. Z praktického hlediska to znamená, že může mít obtíže s vyslovováním delších, cizích a složitějších slov. Stejně tak jsou pro něj typické obtíže s psaným projevem (včetně e-mailové komunikace, která je na vysokých školách velmi častá), s formulací vlastních myšlenek, držetím se jednoho ústředního tématu (má tendence „skákat“ od jednoho tématu k druhému) či s udržetím koncentrace a zapisováním studijních poznámek při dlouhých přednáškách.

Uvedené lze podle Slowíka (2010) vysvětlit tím, že se tito studenti velmi často potýkají s deficitem některých dílčích funkcí, které jsou zapotřebí pro zvládnutí aktivit, jako je čtení, psaní a další jazykové dovednosti. Konkrétně zde sehrává důležitou roli porucha soustředění a pozornosti, nepřesnost sluchového vnímání, resp. rozlišování, potíže s koordinací činnosti ruky a oka anebo inklinace k hyperaktivitě a impulzivitě.

INFORMAČNÍ OKÉNKO ANEB MOHLO BY TĚ ZAJÍMAT:

Jak uvádí Slowík (2010), komunikační obtíže studentů se specifickými poruchami učení mají velmi často co dočinení s poruchou pozornosti a koncentrace, resp. s projevy hyperaktivity a impulzivity. Tyto symptomy jsou přitom charakteristické pro diagnózu ADHD, o které si nyní něco málo povíme.

V zásadě lze dle Žáčkové, Jucovičové (2017) ve vysokoškolském prostředí rozlišit: (1) Studenty s ADHD s převažující poruchou pozornosti, kteří mohou působit buď jako by byli duchem nepřítomni, anebo mohou okamžitě, avšak nevyběrově reagovat na zajímavé podněty. Často se potýkají s obtížemi s pamětí, mohou být netrpěliví a roztržití, zejména pokud jde o náročnější úkoly (varovným signálem je pro ně například až deadline pro odevzdání seminární práce), stejně jako jim činí problémy plánovat si aktivity spojené se studiem. (2) Studenty s ADHD s převažující motorickou hyperaktivitou a impulzivitou, kteří nevydrží sedět na jednom místě, neustále si hrají s různými předměty, musí mít něco v ruce (tužku, sešit, lahev na pití aj.), stejně jako rychle a bez rozmyslu reagují.

Aby ses proto vyhnul (nechtěnému) faux pas, níže Ti shrneme zásady, které bys během komunikace se spolužákem se SPU měl dodržovat.

Jaká pravidla bys měl dodržovat při komunikaci se studenty se specifickou poruchou učení?

Připomínáme, že specifické poruchy **nejsou spojeny se sníženým intelektem**, proto nepoukazuj necitlivým způsobem, například narázkami či posměšky, na chyby, kterých se tento student při písemné nebo verbální komunikaci dopustí – opravdu za ně nemůže, a proto bys ve vztahu k němu

měl uplatňovat především empatický a rovnocenný přístup. V opačném případě hrozí, jak uvádí Klenková (2008), zvýšená pasivita a menší zájem tohoto jedince o komunikaci, stejně jako jeho omezené zapojení do diskuzních skupin či preferování neverbální komunikace. V důsledku uvedeného se pak pro Tebe mohou jeho slovní sdělení stát nesrozumitelnými.

Jak jsme už avizovali, jednotlivé druhy specifických poruch učení se velmi často vzájemně kombinují. Od toho by se tedy měl odvíjet také přístup k tomuto studentovi jako komunikačnímu partnerovi. Základním a stěžejním doporučením v každém případě je, abys aplikoval partnerský, podporující přístup, v rámci něž Ti doporučujeme při **písemné komunikaci**:

- používat spíše kratší sdělení, ověřovat si u něj porozumění sdělenému či brát v potaz jeho rychlejší unavitelnost a ztrátu pozornosti,
- být tolerantní vůči jeho impulzivním projevům a emotivním až afektivním reakcím, které by potencionálně mohly podnítit konflikt mezi vámi (Slowík, 2010).

Slowík (2010) společně se Zelinkovou (2003) shrnují některé další zásady, které bys měl dodržovat při komunikaci se spolužákem se specifickými poruchami učení:

- Dej mu potřebný čas pro vyjádření nebo pro přečtení či napsání textu.
- Na gramatické chyby je možno Tvého spolužáka takticky upozornit.
- Respektuj spolužákovo pomalejší tempo.
- Při písemné komunikaci s ním dbej na čitelné písmo.
- Při písemné komunikaci mu poskytni strukturovaný a přehledný text, který bude psán přiměřeně velkým písmem, bude členěn do odstavců a bude obsahovat jasné informace s minimálním výskytem cizích slov.
- Abys tomuto studentovi usnadnil orientaci v tištěném textu (např. při sdělení tištěných poznámek z předná-

šek), můžeš pro tyto účely využít i zvýraznění důležitých pasáží.

- Poskytni mu co nejdříve zpětnou vazbu na jeho odpověď.
- Komunikuj s ním, pokud možno, v klidném prostředí, kde bude mít co nejméně rušivých podnětů, jež by narušovaly jeho koncentraci.

6.3 Nestačí mi čas aneb S čím mi může Centrum pomoci

Centrum Ti dokáže poskytnout následující podporu:

- navýšená časová dotace před ústní zkouškou 25 % navíc, při písemné zkoušce 25 % navíc,
- tolerance specifických chyb,
- modifikace studijních materiálů v cizím jazyce,
- podklady k přednáškám od vyučujícího např. formou osnovy, stručných bodů,
- předat s předstihem seznam literatury potřebné k nastudování do jednotlivých předmětů atd.

Příběh studenta se specifickou poruchou učení

Mé specifické potřeby při studiu souvisí s poruchami učení. Na vše potřebuji více času, nevydržím sedět na přednášce 2 hodiny v kuse, nemohu se soustředit. Jdu se tedy po hodině projít na chodbu a pak se vrátím. Také mi trvá delší čas, než něco pochopím. Využívám navýšení časové dotace. A také preferuji ústní zkoušení před písemným. Někteří z vyučujících mi poskytují doučování, což je pro mne velkým přínosem. Pochopil jsem během dvou hodin celou látku mikroekonomie. Největší problém mi dělaly předměty příbuzné s matematikou, asi právě kvůli mým specifickým potřebám. Spolužáci mi pomáhali, dávali mi různé rady a dané učivo mi vysvětlili. Se spolužáky jsme dobrá parta, která si navzájem pomáhá. Báví mě s nimi trávit čas, všichni mě přijali bez problému, s nikým nemám problém.

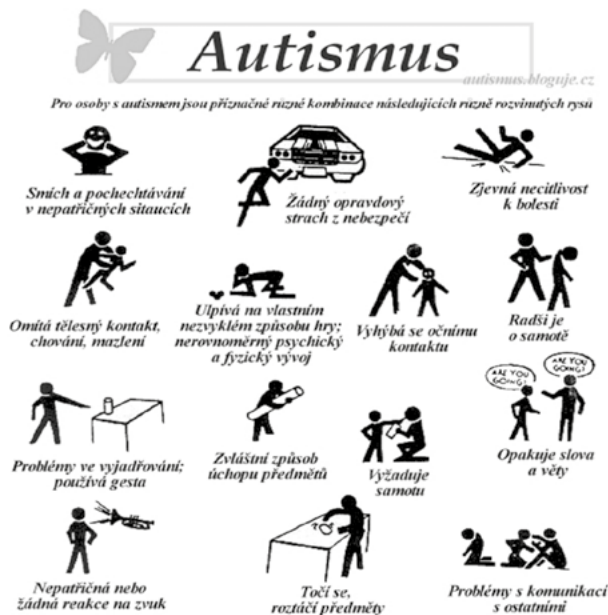
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Bartoňová, M. (2004). *Kapitoly ze specifických poruch učení I*. Brno: Masarykova univerzita.
- Bartoňová, M. (2010). *Kapitoly ze specifických poruch učení I: Vymezení současné problematiky*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita.
- Drtílková, I. & Šerý, O. (2007). *Hyperkinetická porucha/ADHD*. Praha: Galén.
- Hájková, V. & Strnadová, I. (2010). *Inkluzivní vzdělávání: teorie a praxe*. Praha: Grada.
- Jucovičová, D. & Žáčková, H. (1997). *Máte neklidné, nesoustředěné dítě? Metody práce s dětmi s LMD (ADHD, ADD) především pro rodiče a vychovatele*. Praha: Nakladatelství D&H.
- Kaprová, Z. (2000). *O problémech žáků s poruchami učení a cestách k jejich řešení*. Praha: Tech-Market.
- Klenková, J. (2008). *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada.
- Kovářová, R. (2015). *Specifické poruchy učení ve školní praxi*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Krejčová, L. et al. (2017). *Specifické poruchy učení*. Praha: Albatros Media a.s.
- Matějček, Z. & Vágnerová, M. (Eds.) (2006). *Sociální aspekty dyslexie*. Praha: Karolinum.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Č. j.: j. MSMT-2019/2019-2.
- Pierangelo, R. & Giuliani, G. (2008). *Teaching Students With Learning Disabilities: A Step-by-Step Guide for Educators*. California: Corwin Press.
- Pipeková, J. (2006). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido.
- Pokorná, V. (2001). *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Praha: Portál.
- Selikowitz, M. (2000). *Dyslexie a jiné poruchy učení: co to jsou specifické poruchy učení a jak se diagnostikují, o poruchách koordinace a o nemotornosti, sociální a emocionální vývoj dítěte, jak mohou svým dětem pomoci rodiče a jak to bývá v dospělosti*. Praha: Grada.
- Slowík, J. (2010). *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál.
- Šauerová, M., Špačková, K. & Nechlebová, E. (2013). *Speciální pedagogika v praxi: Komplexní péče o děti se SPUCH*. Praha: Grada.
- Zelinková, O. (2003). *Poruchy učení*. Praha: Portál.
- Žáčková, H. & Jucovičová, D. (2017). *Nepozornost, hyperaktivita a impulzivita: Zápory i klady ADHD v dospělosti*. Praha: Grada.

7/ Vysokoškoláci s poruchou autistického spektra na UTB aneb odlišný pohled na svět

„Autismus nabízí šanci koukat s úžasem a otevřenými očima nabízí šanci koukat s úžasem a otevřenými očima na svět, který bychom jinak míjeli.“

___CDr. Colin Zimbleman, Ph.D.

Obr. 41 Charakteristické znaky autismu

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- Kdo je vysokoškolák s poruchou autistického spektra.
- S jakými mýty vůči osobám s PAS se ve společnosti setkáváme.
- Jak komunikovat se studenty s PAS.
- O poskytování služeb Centrem UTB.

Poruchy autistického spektra (= PAS) jsou vrozené neurovývojové poruchy vznikající na neurobiologickém základu. Jedná se zejména o poruchu komunikačních a integračních funkcí, přičemž stěžejní roli sehrává genetika. PAS patří pod poruchy psychického vývoje (F80-89). Z hlediska klasifikace zde patří:

- Raný dětský autismus,
- Časný infantilní autismus,
- Rettův syndrom,
- Atypický autismus,
- Jiná dětská dezintegrační porucha,
- Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a stereotypními pohyby,
- Jiné pervazivní vývojové poruchy,
- Pervazivní vývojová porucha nespecifikovaná,
- Aspergerův syndrom (Vitásková, Mlčáková, 2014).

V Metodickém pokynu MŠMT ČR a jeho příloze „Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2019“ spadají PAS do samostatné kategorie (E), která studenta s poruchou autistického spektra definuje jako „osobu, které neurovývojová porucha autistického spektra, včetně Aspergerova syndromu, objektivně brání standardním způsobem plnit studijní povinnosti a žádá si psychologických a pedagogických opatření ze strany školy“.

Kdo je vysokoškolák s poruchou autistického spektra?

Ve vysokoškolském prostředí se nejčastěji setkáváme se studenty s Aspergerovým syndromem, který je typický vyššími verbálními (řečovými) schopnostmi, kdy pasivní i aktivní slovní zásoba bývá často velmi bohatá. Student má však potíže především v běžné komunikaci a konverzaci se spolužáky či vyučujícími a v sociálním chování, které jsou v rozporu s průměrným až nadprůměrným intelektem. Emoční a sociální inteligence bývá snížena, stejně jako schopnost porozumět běžným společenským situacím. Lidé s Aspergerovým syndromem mívají problém porozumět ironii a najít si přátele. Typická je také horší motorická koordinace, sklony k depresi, obsedantně-kompulzivním poruchám, k sociálně-patologickým jevům (závislost na návykových látkách) a rizikovému chování.

7.1

Jaké jsou nejčastější mýty a fakta o lidech s poruchou autistického spektra

Pro lepší pochopení a větší osvětu si nastíníme nejčastější mýty, které kolují o lidech s poruchou autistického spektra (Čalkovská a kol., 2016):

Lidé s autismem mají svůj svět a neprožívají emoce

U lidí s PAS není problém, že by neměli žádné emoce, ale mohou mít problémy s jejich rozpoznáním a ty své vyjadřují jiným způsobem. Není tedy pravdou, že by byli uzavřeni v jiném světě, naopak oni jej plně vnímají, ale právě z důvodu častého nepochopení ze strany většinové populace se často vyhýbají samotné komunikaci a sociální interakci.

Lidé s autismem nemají zájem o přátelství a vztahy

I tento předpoklad je opět spjat s výše uvedeným. Z důvodu neobratné komunikace mohou být studenti vyloučeni z kolektivu, i když ve skutečnosti o navázání přátelství velmi stojí, ovšem neví, jakým způsobem to udělat, ani jak si tyto vztahy udržet. Mnoho osob s Aspergerovým syndromem dokáže navázat partnerský vztah a véde spokojený rodinný život.

Lidé s Aspergerovým syndromem mají neobvyklé schopnosti

Toto pravidlo neplatí úplně doslova. Stejně jako se v běžné populaci vyskytují lidé s nadprůměrnými či jinak rozvinutými schopnostmi (matematické nadání apod.), tak se mohou vyskytnout i mezi osobami s Aspergerovým syndromem.

Poruchy autistického spektra se dají vyléčit

Poruchy autistického spektra se nedají zcela vyléčit. V případě systematické péče a podpory však lze eliminovat symptomy takovým způsobem, že porucha není na první pohled patrná. Mezi pomáhající faktory patří také soustavné vzdělávání.

INFORMAČNÍ OKÉNKO ANEB CO BY TĚ MOHLO ZAJÍMAT:

O problematice PAS by se dalo napsat mnohé. V případě, že se chceš s tématem blíže seznámit, uvádíme zajímavé publikace a filmy:

Martin Seldner – Autismus a Chardonnay

Naoki Higašida – A proto skáču

Naoki Higašida – Sedmkrát upadnout, osmkrát vstát

Dr. Temple Grandin – Jak to vidím já

Josef Schovanec – O kolečko míř: Můj život s autismem

Ivona Březinová – Řvi potichu brácho

Film Bílá vrána – o dvou sourozencích (bratřech), jejich vzájemném soužití a strastiplné cestě k němu

Mezi osoby, které měly PAS, patří také slavní vědci, umělci, či akademici:

Albert Einstein, Ludwig van Beethoven, Mary Temple Grandin (americká profesorka, autorka bestsellerů a aktivistka v oblasti problematiky PAS)

7.2 Zásady komunikace studentů s poruchou autistického spektra

Studenti s Aspergerovým syndromem mají problémy s navazováním přiměřených vztahů se spolužáky i s vyučujícími. Objevuje se u nich nejistota. Problémy jsou spjaty i s porozuměním základním pravidlům v sociální interakci, jak mohou druhým lidem dát vhodným způsobem najevo, že je konverzace s nimi zajímavá či naopak. Nedokáží odhadnout, kdy mohou vstoupit do konverzace druhých lidí, jak druhým naslouchat a jak vhodně reagovat v různých situacích. Jejich komunikační dovednosti jsou slabší a následkem toho se pak raději interakci s druhými lidmi vyhýbají nebo se chovají z pohledu ostatních lidí nevhodným způsobem. Obtížně chápou také mimoslovní komunikaci, mají problém s porozuměním ironii a humoru. V oblasti komunikace se může projevit monotónnost řeči, která působí odtaziťe, někdy student nedokáže přizpůsobit výklad znalostem či věku posluchače, věty mohou působit neobvykle, řeč může být velmi hlasitá i v nekonfliktní situaci (Vitásková, Mlčáková, 2014).

Jak komunikovat se studentem s PAS?

- Nejjednodušší zásada, které se drží, je strukturalizace-vizualizace-individualizace, tzn. pravidelně se se studentem setkávat, strukturovat informace, rozvrhovat je, vizualizovat informace, úkoly apod.

- Vždy předcházej neočekávaným změnám, tzn. pokud máš naplánovanou schůzku se svým spolužákem, nebo jsi jeho asistentem, dej mu vždy včas vědět změny v naplánovaných činnostech, setkáních, rozvrzích, či výuce.
- V případě, že jsi vyučující/lektor, je nutné dát včas vědět veškeré změny, pokud možno i písemnou formou na webových stránkách.
- Z pracovních či studijních schůzek poskytni studentovi písemné shrnutí, na čem jste se dohodli.
- Při hovoru si častěji ověřuj, zda Ti spolužák/student porozuměl (Čalkovská a kol., 2016; Vitásková, Mlčáková, 2014).

7.3 Jsem ztracen aneb S čím mi může Centrum pomoci?

Studium na UTB klade vysoké nároky na psychickou odolnost studentů, možná nalezeš překážky v orientaci po budovách univerzity, kolejích, v rozvrzích či po městě. K tomu, aby ses ve vysokoškolském procesu neztratil, přinášíme informace o tom, co Ti může Centrum nabídnout.

Podle Tvých individuálních potřeb a funkční diagnostiky, kterou s Tebou provede odborný pracovník Centra, Ti budou nabídnuty služby a servisní opatření v rámci výuky. Můžeš se hůře soustředit, máš pomalejší tempo práce či z důvodu motorické neobratnosti je Tvůj písemný projev nečitelný nebo zhoršený. V takovém případě máš nárok na **časové navyšení** při písemné práci, práci s texty i při konání ústních zkoušek.

S odborným pracovníkem Centra se můžeš zaměřit na **nácvik studijních strategií** a na efektivní využití času pro studium, rozvržení studijních povinností, na zvládnání sociálních dovedností, podporu sociální integrace a odstraňování komunikačních bariér v sociální interakci.

V rámci **pedagogické intervence** Ti může být poskytnuta individuální výuka, která se ve svém rozsahu a intenzitě odvíjí od povahy a míry Tvého postižení a současně od náročnosti studovaného předmětu. Studentovi je možné modifikovat výuku předmětů sportovního zaměření. Často jsou využívány individuální konzultace s pedagogy či individuální pomoc ve výuce. Důležité je poskytnutí studijních materiálů v předstihu před samotnou přednáškou/seminářem, aby sis mohl předem nastudovat obsah. Můžeš žádat o adaptaci rozložení předmětů v rozvrhu, časové změny v rozvrhu, změnu místnosti výuky či možnost volby studijní skupiny.

K dispozici je také **osobní asistent**, který Ti pomáhá například s tím, že Ti:

- zajišťuje bezpečnou orientaci a samostatný efektivní pohyb v prostorách UTB a v prostorách, které se studiem bezprostředně souvisí (administrativní a sociální prostory školy). Z důvodu zhoršené prostorové orientace můžeš v počátcích studia zabloudit a nepříjít do výuky nebo zmeškat konzultaci. Opatření je prováděno v prvním semestru na začátku studia a poté v závislosti na aktuálních změnách (nové dispozice výukových prostor, změny v přístupnosti některých prostor, změny v dopravě, stavební práce).
- lépe zorganizuje čas. Asistent si s Tebou smluví čas a místo setkání, kde Tě bude vyzvedávat či odkud odcházíte na přednášku,
- poskytuje Ti individuální budíček pomocí telefonu,
- v univerzitním prostředí Ti dělá průvodce, ukáže Ti, kde se nachází pracovny jednotlivých vyučujících, studijní oddělení, tutor, kde je menza,
- pomáhá Ti s orientací v informačním systému STAG, na webových stránkách a v jiných integrovaných portálech UTB týkajících se výuky,
- připomíná Ti termíny zápisu na zkoušku/zápočet/odevzdání seminární práce,

- poskytuje Ti pomoc s půjčováním a vracením knih v termínu do knihovny,
- informuje Tě o všech náhlých změnách s časovým předstihem, např. změně místnosti, změně času v rozvrhu,
- v době případné hospitalizace s Tebou udržuje pravidelný kontakt, byť jen písemný, abys nezůstal izolován od kolektivu.

Příběh studentky UTB s Aspergerovým syndromem

Navštěvovala jsem střední školu v Brně, kde jsem měla po celou dobu výuky k dispozici asistenta pedagoga. UTB jsem si vybrala, protože jsem chtěla studovat grafický design. Největší obavu jsem měla z odloučení od rodiny a bydlení na kolejích. Ve spolupráci s Centrem, které komunikovalo s vedením kolejí, mi byl přidělen bezbariérový jednolůžkový pokoj, takže můj strach byl zcela zbytečný. Na začátku studia mi byl velmi nápomocný mentor, což byl spolužák z vyššího ročníku. Podívali jsme se spolu na rozvrh, ukázal mi, kde jsou učebny, studijní oddělení, menza a prošli jsme si informační systém STAG. Zorientovala jsem se v systému výuky a studijních požadavcích. Ve škole mohu využívat osobního asistenta a přepisovatele. Zatím však dobře stíhám a tyto služby nevyužívám. Jsem ráda, že tuto možnost mám, cítím se být jistější, když se mohu na někoho obrátit v případě potřeby. Vyučující mi vychází vstříc, individuálně se s nimi domlouvám na způsobu zkoušky, navýšení časové dotace nebo možnosti ústního dozkoušení. Také nemusím prezentovat před třídou, což mi činí velké problémy. Anglicky prý hovořím lépe než česky, cizí jazyk mám opravdu ráda a ráda pomohu i svým spolužákům.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Čalkovská, B. a kol. (2016). *Manuál podpory studentů s psychickým onemocněním na vysoké škole*. Brno: AP3SP.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Metodický pokyn MŠMT č.j.: MŠMT-2019/2019-2.

Vitásková, K. & Mlčáková, R. (2014). *Student s narušenou komunikační schopností na vysoké škole*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

8/ Vysokoškoláci s psychickým onemocněním na UTB aneb i duše potřebuje přítele

„Nemocné tělo potřebuje lékaře, nemocná duše přítele.“
___Menandros

O ČEM BUDE V TÉTO KAPITOLE ŘEČ:

- O tom, kdo je vysokoškolák s psychickým onemocněním.
- Jak psychické onemocnění ovlivňuje osobnost a sociální vztahy ve vysokoškolském prostředí, s jakými mýty se ve společnosti setkáváme.
- O zásadách komunikace se studenty s psychickým onemocněním.
- O poskytování služeb Centrem UTB.

Při studiu na vysoké škole se střídají období relativního klidu s těmi více zátěžovými, která nastávají zejména v době zápočtů a zkoušek. Studenti se setkávají s vysokými pracovními/studijními nároky, kdy kromě přípravy na zápočty, zkoušky či kolokvia musí zpracovávat seminární a závěrečné práce, což vyžaduje velké úsilí, koncentraci a psychickou odolnost. Studenti se mohou v tomto období cítit vyčerpaní pro nedostatek času, mohou zažívat spánkový deficit nebo stres. Vysokoškolský život vyžaduje určitou disciplínu, zodpovědnost a správnou organizaci času.

V následující kapitole budeme hovořit o psychických onemocněních. Ačkoli by se mohlo zdát, že dříve tato onemocnění neexistovala v takovém měřítku jako dnes, nemusí tomu tak být. Dnešní doba je rychlejší, hektičtější a klade vysoké nároky na výkonnost lidí. Duševní onemocnění vznikají zejména v důsledku stresového faktoru. Nárůst počtu psychických obtíží může být způsoben lepšími možnostmi v oblasti diagnostiky, informovanosti skrze média a internet. Lidé se snaží o dané problematice otevřeněji hovořit.

8.1 Student s psychickým onemocněním aneb Co je pro něj typické

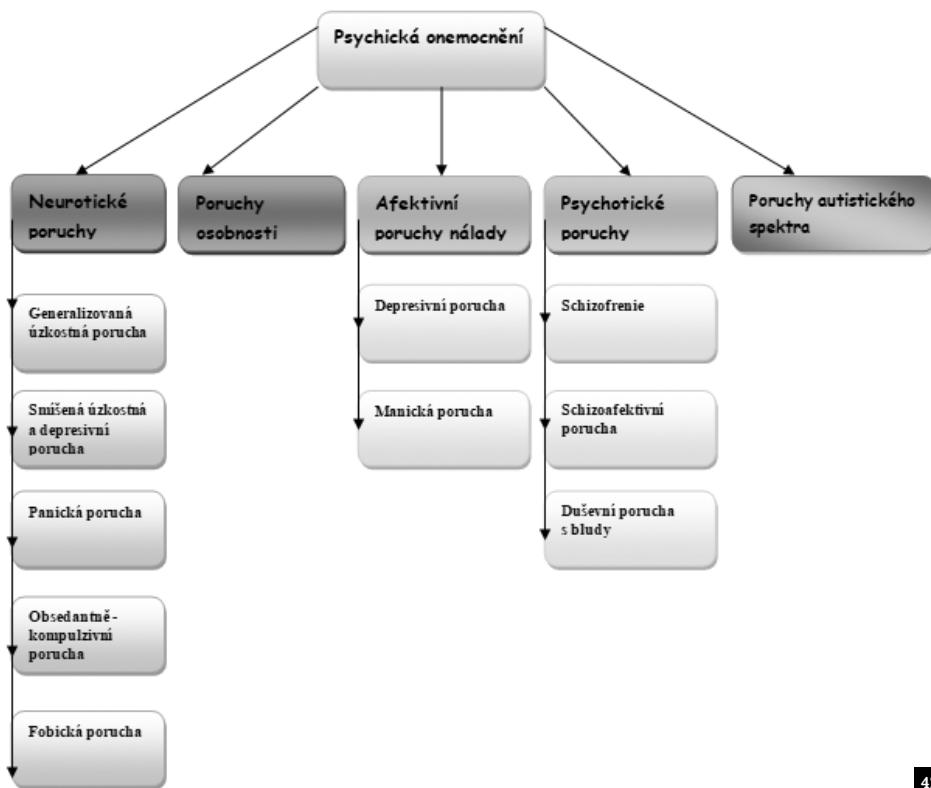
Duševní poruchy (nazývané také jako psychické poruchy, duševní nemoci, psychická onemocnění aj.) představují skupinu onemocnění, které ovlivňují především lidské myšlení, prožívání nebo vztahy postiženého s jeho okolím (Hartl, Hartlová, 2010, s. 424). Většina duševních poruch má multifaktoriální etiologii, což znamená, že příčin je celá řada a žádná z nich rozhodujícím způsobem nepřevažuje, jedná se o tzv. **bio-psycho-sociální faktory**, které se navzájem prolínají a je velmi těžké je mnohdy odhalit (Mahrová, Venglářová, 2008). Mezi spouštěcí faktory patří právě situace, které vytváří zvýšené nároky na adaptaci (často zapříčiněno stresem); rozhoduje pak tedy typ spouštěče, jeho projevy, proměnlivé faktory, které způsobují konečné důsledky.

Kdo je vysokoškolák s psychickým onemocněním?

Student s psychickým onemocněním spadá dle Metodického pokynu MŠMT ČR a jeho přílohy „Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2019“ (Metodický pokyn MŠMT č.j.: MSMT-2019/2019-2, 2019) do kategorie F jako student s jinými obtížemi.

F. Student s jinými obtížemi

Jedná se o studenta, kterému psychická porucha či onemocnění, včetně neautistických neurovývojových poruch, tj. narušených jazykových, řečových a jiných komunikačních schopností, objektivně brání standardním způsobem plnit studijní povinnosti nebo si žádá organizačních opatření ze strany školy.

Obr. 42 Rozdělení psychických onemocnění

Jaká jsou nejčastější psychická onemocnění u vysokoškoláků?

Psychická onemocnění se dělí na základní skupiny, mezi něž řadíme neurotické poruchy, poruchy osobnosti, afektivní poruchy nálady, psychotické poruchy a poruchy autistického spektra. Širší spektrum psychických onemocnění vymezuje MKN-10 (manuál Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů) nebo DSM-5 (Diagnosticko-statistický manuál duševních poruch) (Raboch, Hrdlička a kol., 2015; MKN-10, online, 2019).

Neurotické poruchy

- **Generalizovaná porucha** – jedinec si dělá neustále z něčeho starosti a zabývá se tak stresujícími myšlenkami. S tím souvisí i zvýšené napětí, úzkost, vyčerpanost, negativní očekávání, obavy z budoucího neštěstí, pocit, že jsem „na pokraji svých sil“.
- **Smišená úzkostná a depresivní porucha** – mísí příznaky deprese a úzkosti, což způsobuje nesoustředěnost, špatnou náladu, obtíže se spánkem a projevuje se následně nedostatkem energie a podrážděností.
- **Panická porucha** – u studenta se objevují epizody intenzivního strachu až hrůzy, trvající cca do 20 minut, ve výjimečných situacích déle.
- **Obsedantně-kompulzivní porucha** – typickým projevem jsou nutkavé nápady, představy, impulzy, nazývající se obsese, jež se stereotypně vrací do mysli.
- **Fobická porucha** – nerozumný a přehnaný strach z určitého konkrétního objektu nebo konkrétní situace. Mezi nejčastější patří fobie ze zvířat (nejčastěji psů, hadů, hmyzu a myší), dále klaustrofobie (strach z uzavřených prostor), akrofobie (strach z výšek), strach z léčení, strach ze zubaře, strach z pohledu na krev.

Poruchy osobnosti

Problematika se týká složek osobnosti, povahových rysů a vztahů, které utváří naši celkovou osobnost. Základ pro její formování je nám částečně dán biologicky, zbytek utváří vztahy od raného dětství. Pokud se jedinec setkává již od počátku s odmítnutím, emoční nestálostí nebo výbušností, vytvoří si jeho osobnost obranné mechanismy. Ty mu mohou v takových situacích pomoci, ovšem později také značně zkomplikovat sociální fungování ve společnosti. Chování pak vykazuje určitou stereotypnost a rigiditu, což mu ztěžuje pohotově reagovat v situacích, které si to vyžadují.

Student s psychickým onemocněním nevnímá své chování jako problematické a hledá primárně příčinu svých problémů ve svém okolí. Vyhýbá se sociálnímu kontaktu a objevují se u něj nekontrolovatelné emoce (vztek, lítost, agrese). Často trpí osamělostí, zmateností, má potíže s koncentrací. Může se potýkat s bolestmi hlavy, únavou, bolestmi svalů, problémy se zažíváním (Čalkovská a kol., 2016; Matoušek a kol., 2010).

Při léčbě poruch osobnosti je nasazována farmakoterapie, jež je cílena na úzkost, impulzivitu, deprese a další doprovodné příznaky, zmírňuje napětí, změny nálady a doporučuje se vždy kombinovat s dlouhodobou psychoterapií (stopstigmapsychiatrie.cz, online, 2019).

Klasifikace poruch osobnosti:

Afektivní poruchy (poruchy nálady)

- **Deprese** – hlavním příznakem je patologicky depresivní nálada vznikající bez zjevné příčiny (Vágnerová, 2014). Nejedná se o žádný pomíjivý a přechodný stav, který během života postihne některé z nás, nýbrž syndrom, který se objevuje opakovaně. Typickými projevy, které jedince provází, jsou skleslá nálada a snížená energie. Jedinec je více uzavřený, pasivní, zmatený a často rezignovaný.

- **Mánie** – vyznačuje se euforickou, expanzivní náladou, kdy je dotyčný nadměrně činorodý, má zvýšené sebevědomí a sebehodnocení, snižuje se potřeba spánku a objevuje se roztržitá pozornost (Mahrová, Venglářová, 2008). Vše se jeví snadné, nic není neřešitelné, nápady se řinou jeden za druhým.
- **Bipolární porucha** – dochází k periodickým změnám nálady v tzv. cyklech, tedy období nadměrně dobré nálady se střídá s obdobími deprese a obdobími, kdy je nálada normální. Smíšené epizody patří k nekomplikovanějším. Mánie a deprese se objevují najednou nebo se během dne opakovaně střídají (stopstigmapsychiatrie.cz, online, 2019).

Psychotické poruchy

- **Psychóza** – stav, kdy dochází k disociaci mezi vnímáním, chováním a prožíváním. Jedinci chybí nadhled, svým bludům věří.
- **Schizofrenie** – vyznačuje se poruchami myšlení, vnímání a afektivitou. Vědomí a intelekt jsou obvykle zachovány, i když se během času mohou objevit určité kognitivní deficity.
- **Schizoafektivní porucha** – onemocnění, při němž se projevují poruchy nálady se schizofrenní poruchou zároveň. Mívá zpravidla krátký průběh v horizontu několik dní. Schizoafektivní poruchy se obvykle rozvíjí v rané dospělosti.
- **Poruchy s trvalými bludy** – základním příznakem je blud jako porucha myšlení, která vyvolá v dotyčném přesvědčení, jež ovlivňuje jeho život. Toto přesvědčení se jeví jako reálné a nenabývá bizarností jako u schizofrenie (stopstigmapsychiatrie.cz, online, 2019; Höschl a kol., 2004).

INFORMAČNÍ OKÉNKO ANEB CO BY TĚ MOHLO ZAJÍMAT:

Kamil Kalina – *Jak žít s psychózou*

Ursula Plog, Klaus Dörner – *Osvobozující rozhovor*

Ladislav Polách a kol. – *Příručka duševního zdraví: 25 příběhů z psychiatrické ambulance*

Francesca Zappia – *Uvnitř mé hlavy – Co když jsem si tě vymyslela?*

Film – *Má mě rád, nemá mě rád*

3.2 Zásady komunikace se studenty s psychickým onemocněním

Pro komunikaci je důležitý jazyk. U osob s psychickým onemocněním, v důsledku stigmatizace, dochází k nevhodnému užívání termínů a jejich aplikaci v běžné mluvě. Přesná vyjádření a adekvátní formulace mohou předcházet těmto problémům a přispět k lepšímu porozumění osobám s psychickým onemocněním.

V případě, že hovoříme o studentovi s konkrétním onemocněním, pamatujeme na to, že na prvním místě stojí daný člověk a za ním je přidružená diagnóza. Nestigmatizuj „Pavel je schizofrenik“ ale „Pavel má schizofrenii“. Stejně tak se vyhýbej hovorovým výrazům „Karel trpí depresí“ vs. „Karel překonává depresi“. To platí i v kontextu označování odborníků např. „cvokař“, jež mohou mít dehonestující podtext, na základě něhož nemocný následně žádnou pomoc nevyhledá. Dále se vyhněte jakýmkoli urážlivým či vulgárním výrazům užíváním i ve spojitosti s jedinci se závislostí „Petr je blázen, fetišák, alkoholik“ vs. „Petr je uživatel drog, člověk se závislostí na alko-

holu, jedinec s psychickým onemocněním“.

Informací o přístupu a jednání s lidmi psychicky nemocnými stále není dostatek. Mnoho z lidí tápe, jak by svému spolužákovi či rodinnému příslušníkovi v dané situaci pomohlo. Setkáváme se většinou jen s pojmy jako „on má depresi“, „on má schízu“, mnohdy věci bagatelizujeme „on má ty svoje smutky“ a neřešíme. Když někdo onemocní, řešíme příčinu horečky, uvaříme si horký čaj, vezmeme si prášek a ulehne-
me do postele. U psychického onemocnění často netušíme, jak pomoci. Další zásady, jak komunikovat s rozrušeným studentem či studentem ve zhoršeném psychickém stavu, naleznete v naší první publikaci (Hanková, Kasáčková, 2018).

Psychické onemocnění není vidět. Je natolik rozmanité ve svých podobách a druzích, že je velmi těžké jej někdy na první pohled odhalit. Přestože v současné době jsou služby a projekty více zaměřeny na osvětovou kampaň v této oblasti, stále v lidech vyvolává rozpaky, nejistotu, nervozitu, stud. Sami jedinci trpící nějakým duševním onemocněním o něm nechtějí mnoho hovořit. Téma naší duše je natolik citlivé, že nejsme mnohdy schopni své obtíže sdílet a přiznat je ani svému nejbližšímu okolí. Proto se jedná o společensky „ožehavé téma“.

Tím, že o nemoci nemluvíme, stáváme se zajatci ve svém vlastním těle, bojíme se odsouzení či se snažíme problém zcela bagatelizovat. Toto období může přetrvávat dlouhou dobu. Lidé s psychickým onemocněním se bojí zejména diagnózy, následné medikace či možné hospitalizace. Při dnešní psychiatrické reformě se již setkáváme s přístupem, který propaguje přístup zaměřený na člověka. Lékař chce léčit příčinu, nikoli ji tlumit medikací, což pomáhá mnoha lidem se otevřít a vyhledat tolik potřebnou pomoc.

Právě strach svazuje člověka s tímto onemocněním a od-
daluje návštěvu odborníka, v těchto případech psychologa či psychiatra. Mnohdy ani prvotní náznaky propukající ne-

moci nejsou varovnými signály a nechceme si je připustit. Ovlivňuje nás v tom skutečnost, že se mnohdy jako součást společnosti ztotožňujeme s některými předsudky a mýty, které Ti nyní představíme.

Mýty a fakta spojená s psychickým onemocněním

Ve společnosti se setkáváme s řadou předsudků o lidech s psychickým onemocněním, které se vyskytují dodnes. Psychická pohoda má vliv na kvalitu našeho života, která je narušena v momentě, kdy se objeví zdravotní problém. Mýty, které společnost vůči takto nemocným zastává, způsobují, že člověk je společensky odmítán a může docházet k jeho diskriminaci. Mezi nejčastější předsudky dle autorů (kolektiv autorů, 2017; Čalkovská a kol., 2016; Rahn, Mahnkopf, 2000) patří:

1. Osoby s psychickým onemocněním jsou méně inteligentní, často je psychické onemocnění srovnáváno s mentálním postižením

U osob s psychickým onemocněním je úroveň intelektových schopností na stejné úrovni jako u většinové populace. Psychické onemocnění nemá dopad na intelekt a rozhodně jej nesnižuje. Co u nemocného klesá, je jeho výkonnost, která je oslabena léčbou a nemocný si tak může hůře pamatovat některé skutečnosti.

2. Psychické onemocnění má jednoznačný původ a přichází bez varování

Na vzniku psychického onemocnění se podílí bio-psycho-sociální vlivy, tudíž se nedá konstatovat, že za vznikem stojí pouze jeden faktor. Většinou případů předchází určité příznaky, např. u schizofrenie to mohou být vztahové problémy, potíže s hygienou s postupně se přidávajícími bludy. Některá psychická onemocnění tedy mohou mít rychlejší nástup a průběh např. po požití psychotropních látek, u jiných se jedná o dlouhodobý proces. Při včasné vyhledání

pomoci dochází ke zlepšení zdravotního stavu u většiny zachycených případů.

3. Psychické onemocnění lze od pohledu poznat a někteří jedinci jej používají jako výmluvu

Skutečností je, že převážnou většinu psychických onemocnění nelze na nemocném rozpoznat a většina jedinců se je naopak snaží před svým okolím skrývat. Příznání, byť jen před svými nejbližšími, je často přirovnáváno ke comingoutu. Psychická onemocnění nelze použít jako výmluvu, neboť nemocného provází příznaky, které je potřeba včas léčit.

4. Lidé s psychickým onemocněním musí být hospitalizováni

Většina studentů s psychickým onemocněním nepotřebuje hospitalizaci. Ta je většinou nasazena v momentě, kdy je jedinec ohrožen na životě a je nebezpečný sám sobě či svému okolí. Hospitalizace není většinou dlouhodobá, cílem je pomoci dané osobě v co nejkratší době a ulevit jí. Pozitivní účinek mají často vhodné a pravidelné psychoterapie.

5. Z psychického onemocnění se nelze uzdravit

Skutečností je, že vzhledem k medicínskému pokroku je většina psychických onemocnění dobře zvládnutelná, či dokonce plně vyléčitelná, a nemocný tak může vést plnohodnotný a produktivní život. Stejně je motivace, ochota a vůle vyhledat včasnou odbornou pomoc a na základě spolupráce s odborníky být pak schopen včasné rozpoznávat příznaky nemoci a umět je zvládnout.

6. Lidé s psychickým onemocněním jsou nebezpeční, násilní a agresivní

Skutečností je, že jedinci s psychickým onemocněním nemají větší sklony k agresi než většinová populace. Naopak často se sami stávají oběťmi násilí. Agresi či

násilí může však bezesporu vyvolat závislost na návykových látkách, avšak při včasné a vhodné péči se snižuje na minimum.

7. Lidé s psychickým onemocněním nemohou studovat či pracovat a už vůbec ne v pomáhajících oborech (psychologie, medicína, sociální práce, učitelství, ošetrovatelství)

Psychické onemocnění s sebou může přinášet určité limity či jistá znevýhodnění, ale většina osob může studovat i pracovat, mají stejná práva na vzdělání a kariérní postup jako všichni ostatní. Osobní zkušenost s daným onemocněním může být naopak v některých profesích dotyčným užitečným. Zaměstnání prospívá dotyčným v úspěšném procesu socializace do společnosti.

8.3 S čím mi může Centrum pomoci?

Servisní opatření a podporu studentům s psychickými obtížemi při studiu Ti pomůže nastavit odborník z Centra.

Psychologické poradenství

V rámci UTB je zřízena psychologická poradna pro studenty a zaměstnance. Konzultaci s psychologem si můžeš objednat sám přes e-mail poradnak@utb.cz, poradnat@utb.cz nebo telefonicky na čísle +420 576 019. Pracovníci Centra Ti budou nápomocni. Můžeš se obrátit i na Linku bezpečí 116 111 či Linku první psychologické pomoci 116 123. Všechny uvedené služby jsou zdarma.

Jak jsme již zmínili, problematika psychických onemocnění je širokospektrální, co ji však spojuje, je častá medikace, vyšší absence, případně hospitalizace. Student se hůře soustředí, má pomalejší tempo práce a myšlení, hůře chápe souvislosti osvojované látky, má zhoršený písemný či

komunikační projev. Jedná se o **časové navýšení** při práci s texty a ve zkuškovém období.

Psychické onemocnění může zapříčinit hospitalizaci studenta během studia, nebo vyšší návratnost atak, deprese, únavu. Účast ve standardní výuce není možná z důvodu ztráty koncentrace, poruchy chování a podobně. Absence mohou vyžadovat častější konzultace s pedagogy (upřesnění či doplnění studijních materiálů přímo od vyučujících apod.). Poskytování individuální výuky (rozsahu a intenzity) se odvíjí od povahy a míry postižení a současně od náročnosti studovaného předmětu.

V případech zvýšených absencí Ti doporučujeme smluvit si **individuální studijní plán**, díky němuž si pak můžeš látku doplnit a úspěšně předmět absolvovat. Po návratu z hospitalizace Ti můžeme nabídnout psychologickou či psychotherapeutickou pomoc, která Ti umožní lepší socializaci či zvládnutí zátěže kladené vysokou školou.

V období užívání farmak je možná adaptace rozložení předmětů v rozvrhu, aby se nedostavila ztráta koncentrace a zvýšená únava. Ze stejného důvodu lze také prodloužit zkuškové období. Můžeš se také ve spolupráci s Centrem a jednotlivými vyučujícími domluvit na průběžném a rovnoměrně rozvrstveném odevzdávání závěrečných prací a následných zkoušek a vytvořit si náhradní plán pro krizové situace, např. v případech nutné hospitalizace. Jedná se o předem dohodnutý postup pro odevzdání povinných studijních záležitostí, o individuální termíny zápočtů a zkoušek tak, aby se nekumulovaly v krátkém časovém období. V případě rozvolňování studia by mělo docházet pouze z objektivních příčin a uskutečňovat se po dohodě s vyučujícími v souladu s interní školní legislativou.

Nakonec pár rad, které Ti doporučujeme v rámci vlastní psychohygieny:

- Spi alespoň 7 hodin denně.
- Nepij nadměrné množství alkoholu a kávy.
- Nezapomínej na své koníčky, volný čas a relaxaci. Dělej si pravidelné přestávky.
- Rozděl si práci na menší části.
- Dodržuj time management, rozvrhni si čas, abys jej efektivně využil.
- Stanov si priority a cíle.
- Nesrovnávej se s ostatními.
- Hledej motivaci a odměňuj se za své úsilí.
- Neboj se požádat o pomoc, pokud Ti není dobře.

Příběh studenta UTB s psychickým onemocněním

K rozhodnutí studovat právě na UTB mě vedla touha věnovat se chemii a přírodním vědám. Při studiu jsem limitován psychickými problémy a poruchou imunity, z toho důvodu využívám časového navýšení u ústních i písemných zkoušek a mám tolerovanu vyšší absenci ve výuce. Využívám také delší časový úsek pro vykonání zkoušek a možnost dalších termínů. Svě obtíže jsem konzultoval s vyučujícími, nejčastěji individuální domluvou nebo komunikuji prostřednictvím e-mailů. Se všemi učiteli jsem se zatím vždy na všem dohodl. Přínos spatřuji v tom, že má UTB uzavřený systém vzájemnosti, že je univerzita rozdělena na jednotlivé fakulty, které mají své zázemí, profesory atd. Nicméně je mi trochu líto, že spolužáci nedokáží pochopit mé specifické (psychické) problémy a myslí si o mě někdy, že jsem například líný, když něco nemám nebo nestíhám.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Hartl, P. & Hartlová, H. (2010). *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Höschl, C., Libiger, J. & Švestka, J. (2004). *Psychiatrie*. Praha: Tigris.
- Mahrová, G., Venglářová, M. a kol. (2008). *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Građa.
- Matoušek, O., Kodymová, P. & Koláčková, J. (2010). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2019). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. Metodický pokyn MŠMT č.j.: MŠMT-2019/2019-2.
- MKN-10. In *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR*. [online]. 2019 [cit. 2019-08-07]. Dostupné také z: <https://old.uzis.cz/cz/mkn/index.html>.
- O duševních nemocech. (2019). In: *Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví*. [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné také z: http://www.stopstigmapsychiatrie.cz/schi-zofrenie/1_1_a_info.html.
- Rahn, E. & Mahnkopf, A. (2000). *Psychiatrie: učebnice pro studium a praxi*. Praha: Građa.
- Raboch, J., Hrdlička, M., Mohr, P., Pavlovský, P. & Ptáček, R. (2015). *DSM-5 Diagnostický a statistický manuál duševních poruch*. Praha: Hogrefe-Testcentrum.
- Vágenerová, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

Závěr

Poslední řádky metodické příručky Průvodce pro studenty se specifickými potřebami na UTB aneb Na co mám nárok při studiu shrnují informace, které jsme se Ti snažili přiblížit v přecházejících kapitolách. Dozvěděl ses o inkluzi, její funkci ve vysokoškolském prostředí i dokumentech ukotvujících právo na terciární vzdělávání, získal jsi informace o Centru pro studenty se specifickými potřebami, jeho personálním zastoupení a nabízených servisních opatřeních. Prostor byl věnován uchazečům o studium a procesu přijímacího řízení na UTB, psychologickému a kariérovému poradenství, službám v knihovně včetně kontaktů na odborníky, kteří jsou Ti k dispozici.

Další sekce hovořila o studentech se zrakovým, sluchovým a pohybovým postižením, studentech se specifickými poruchami učení, poruchami autistického spektra, psychickým či chronickým somatickým onemocněním. V rámci těchto částí ses dočetl o tom, co je typické pro vysokoškoláka s daným typem postižení, jaké obtíže může mít v sociálních vztazích či v komunikaci se spolužáky. Na konci publikace najdeš přílohy dotvářející obraz inkluzivního prostředí na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Doufáme, že Ti metodická příručka bude dobrým rádcem a pomůže Ti zdárně zvládnout Tvé studium na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Mnoho úspěchů Ti přeje

Autorský kolektiv

Obrazový materiál převzat z:

- Tab. 1 Počty studentů se specifickými potřebami, Vlastní zdroj, Vojtěšková & Junaščíková, 2019
- Obr. 1 Budova U18 – sídlo Centra, fhs.utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Fakulta humanitních studií má nového děkana. Digitální obrázek. Univerzita Tomáše Bati Fakulta humanitních studií. 10. 12. 2019. Citováno z: <https://fhs.utb.cz/aktuality-akce/fakulta-humanitnich-studii-ma-noveho-dekana/>
- Obr. 2 Personální zajištění, Vlastní zdroj, Junaščíková & Vojtěšková, 2019
- Obr. 3 Zaměstnanci Centra, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
- Obr. 4 Den otevřených dveří, fhs.utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Open day. Digitální obrázek. Univerzita Tomáše Bati Fakulta humanitních studií. 11. 12. 2019. Citováno z: <https://www.utb.cz/en/calendar/open-day-2/>
- Obr. 5a Seznamovák I, Vlastní zdroj, Hedvika Michnová, 2019
- Obr. 5b Seznamovák II, Vlastní zdroj, Hedvika Michnová, 2019
- Obr. 6 Budova U11 – sídlo Psychologické poradny, aplikacnicentrum.utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Kde nás najdete. Digitální obrázek. Aplikační centrum kosmetických přípravků a biomateriálů. 11. 12. 2019. Citováno z: <https://aplikacnicentrum.utb.cz/kontakt/>
- Obr. 7 Budova U13 – sídlo Job Centra a Knihovny UTB, utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Univerzita se zapojuje do Kabelkového veletrhu. Digitální obrázek. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 11. 12. 2019. Citováno z: <https://zpravy.utb.cz/2018/03/08/univerzita-se-zapojuje-do-kabelkoveho-veletrhu/>
- Obr. 8a Individuální studovna I., knihovna.utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Vybavení studovny pro studenty se specifickými potřebami. Digitální obrázek. Knihovna Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 11. 12. 2019. Citováno z:

- <https://knihovna.utb.cz/sluzby/studenti-se-specifickymi-potrebami/vybaveni-studovny/>
- Obr. 8b Individuální studovna II., knihovna.utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Vybavení studovny pro studenty se specifickými potřebami. Digitální obrázek. Knihovna Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 11. 12. 2019. Citováno z: <https://knihovna.utb.cz/sluzby/studenti-se-specifickymi-potrebami/vybaveni-studovny/>
- Obr. 9 Univerzitní koleje, kmz.utb.cz, online, 2019; Citace zdroje: Přehled kolejí. Digitální obrázek. Koleje a menza Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 11. 12. 2019. Citováno z: <https://kmz.utb.cz/ubytovani/prehled-koleji/>

Kapitola 3

- Obr. 10 Piktogram osob se zrakovým postižením
- Obr. 11a Kontrastně vyznačená hrana terénního zlomu – schodiště
- Obr. 11b Taktilní značky pro osoby se zrakovým postižením
- Obr. 11c Tlačítko na přechodu určené pro nevidomé chodce – včetně stigmatizujícího označení jejich osoby
- Obr. 11d Taktilní vodící linie pro nevidomé
- Obr. 11e Označení konce nástupiště pro nevidomé
- Obr. 12a–b Terén ztěžující orientaci a pohyb osob s postižením zraku ve venkovním prostředí
- Obr. 13 Bílá slepecká hůl
- Obr. 14a–c Zásady správného průvodcovství: Ukázka na židli, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2018
- Obr. 15 Zásady nesprávného průvodcovství: Tlačení nevidomého studenta na židli, o níž neví, kde se nachází, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
- Obr. 16a–d Zásady průvodcovství: Otevírání dveří a průchod ven, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2018
- Obr. 17 Zásady nesprávného průvodcovství: Špatný úchop, průvodce je v pozadí za nevidomým studentem, neupozorňuje jej na překážky, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019

Obr. 18a–b Zásady průvodcovství: Chůze do schodů, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2018
Obr. 19 Zásady nesprávného průvodcovství: Průvodce není soustředěný, špatný úchop, student netuší, kam je směřován, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 20a–b Zásady průvodcovství: Chůze ze schodů, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2018

Kapitola 4

Obr. 21 Piktogram osoby se sluchovým postižením
Obr. 22a Oslňující zdroj za zády vyučujícího, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 22b Neadekvátní komunikační vzdálenost, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 22c Současné prováděný výklad s obrazovou prezentací – otočení pedagoga zády Vlastní fotografie, Jan Salač, 2019
Obr. 22d Správná pozice při komunikaci se studentem se sluchovým postižením, Vlastní fotografie, Jan Salač, 2019

Kapitola 5

Obr. 23 Piktogram vozičkáře
Obr. 24 Asymetrická komunikační pozice s vozičkářem, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 25a–b Symetrická a partnerská komunikační pozice se studentem na vozíku, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 26a–b Přístupnost terénu k budově U13, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 27a–c Hlavní vchod do budovy U13 (vstup se zvonkem), Vlastní zdroj, Jan Salač, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 28 Samoobslužné vrácení knih, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 29 Bezpečnostní interiérové dveře, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 30 Značení schodů, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019

Obr. 31 Boční vstup do Knihovny UTB, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 32a–d Výtah, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 33a–b Ovládání výtahu, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 34a–f Pánské toalety s bezbariérovým WC, Vlastní zdroj, Jana Kasáčková, 2019
Obr. 35a–d Dámská toaleta s bezbariérovou toaletou (přízemí), Vlastní fotografie, Jan Salač, 2019
Obr. 36a–c Bezbariérové WC (částečně přístupné, 3. a 4. patro), Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 37a–b Správná manipulace při zvedání studenta z vozíku – zabrzdění vozíku a zvednutí stupaček, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 38a–b Správná manipulace při překonávání nerovnosti – naklopení vozíku na sebe, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019
Obr. 39 Podpora samostatnosti studenta s tělesným postižením, je-li schopen samostatné manipulace s vozíkem, Vlastní zdroj, Jan Salač, 2019

Kapitola 6

Obr. 40a Ukázka psaného textu u dysgrafie, www.podporainkluze.cz, online, 2019; Citace zdroje: Aktivita na seznámení s dysgrafií. Digitální obrázek. Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání. 14. 10. 2019. Citováno z: <https://www.podporainkluze.cz/material/aktivita-na-seznameni-s-dysgrafi/>
Obr. 40b Ukázka textu psaného dysortografikem, www.podporainkluze.cz, online, 2019; Citace zdroje: Aktivita na seznámení s dysgrafií. Digitální obrázek. Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání. 14. 10. 2019. Citováno z: <https://www.podporainkluze.cz/material/aktivita-na-seznameni-s-dysgrafi/>

Kapitola 7

Obr. 41 Charakteristické znaky autismu

Kapitola 8

Obr. 42

Rozdělení psychických onemocnění

Seznam obrázků

Obr. 1 Budova U18 – sídlo Centra.....	16
Obr. 2 Personální zajištění	17
Obr. 3 Zaměstnanci Centra	19
Obr. 4 Den otevřených dveří	20
Obr. 5a Seznamovák I.....	21
Obr. 5b Seznamovák II.....	21
Obr. 6 Budova U11 – sídlo Psychologické poradny.....	44
Obr. 7 Budova U13 – sídlo Job Centra a Knihovny UTB.....	45
Obr. 8a Individuální studovna I.....	45
Obr. 8b Individuální studovna II.....	45
Obr. 9 Univerzitní koleje.....	47
Obr. 10 Piktogram osob se zrakovým postižením	50
Obr. 11a Kontrastně vyznačená hrana terénního zlomu – schodiště.....	52
Obr. 11b Taktilní značky pro osoby se zrakovým postižením	52
Obr. 11c Tlačítko na přechodu určené pro nevidomé chodce – včetně stigmatizujícího označení jejich osoby.....	52
Obr. 11d Taktilní vodící linie pro nevidomé.....	52
Obr. 11e Označení konce nástupiště pro nevidomé	52
Obr. 12a–b Terén ztěžující orientaci a pohyb osob s postižením zraku ve venkovním prostředí	53
Obr. 13 Bílá slepecká hůl.....	53
Obr. 14a–c Zásady správného průvodcovství: Ukázka na židli.....	58
Obr. 15 Zásady nesprávného průvodcovství: Tlačení nevidomého studenta na židli, o níž neví, kde se nachází	58
Obr. 16a–d Zásady průvodcovství: Otevírání dveří a průchod ven	59
Obr. 17 Zásady nesprávného průvodcovství: Špatný úchop, průvodce je v pozadí za nevidomým studentem, neupozorňuje jej na překážky	59
Obr. 18a–b Zásady průvodcovství: Chůze do schodů.....	60
Obr. 19 Zásady nesprávného průvodcovství: Průvodce není soustředěný, špatný úchop, student netuší, kam je směřován	60
Obr. 20a–b Zásady průvodcovství: Chůze ze schodů.....	61
Obr. 21 Piktogram osoby se sluchovým postižením..	63
Obr. 22a Oslňující zdroj za zády vyučujícího	69
Obr. 22b Neadekvátní komunikační vzdálenost.....	69
Obr. 22c Současně prováděný výklad s obrazovou prezentací – otočení pedagoga zády	69
Obr. 22d Správná pozice při komunikaci se studentem se sluchovým postižením.....	69
Obr. 23 Piktogram vozíčkáře	75

Obr. 24 Asymetrická komunikační pozice s vozíčkářem.....	79
Obr. 25a–b Symetrická a partnerská komunikační pozice se studentem na vozíku	79
Obr. 26a–b Přístupnost terénu k budově U13	82
Obr. 27a–c Hlavní vchod do budovy U13 (vstup se zvonkem).....	82
Obr. 28 Samoobslužné vrácení knih.....	83
Obr. 29 Bezpečnostní interiérové dveře	83
Obr. 30 Značení schodů	83
Obr. 31 Boční vstup do Knihovny UTB.....	83
Obr. 32a–d Výtah	84
Obr. 33a–b Ovládání výtahu.....	85
Obr. 34a–f Pánské toalety s bezbariérovým WC.....	87
Obr. 35a–d Dámská toaleta s bezbariérovou toaletou (přízemí).....	88
Obr. 36a–c Bezbariérové WC (částečně přístupné, 3. a 4. patro).....	89
Obr. 37a–b Správná manipulace při zvedání studenta z vozíku – zabrzdění vozíku a zvednutí stupaček.....	90
Obr. 38a–b Správná manipulace při překonávání nerovností – naklopení vozíku na sebe	91

Obr. 39 Podpora samostatnosti studenta s tělesným postižením, je-li schopen samostatné manipulace s vozíkem.....	91
Obr. 40a Ukázka psaného textu u dysgrafia.....	93
Obr. 40b Ukázka textu psaného dysortografikem	95
Obr. 41 Charakteristické znaky autismu	100
Obr. 42 Rozdělení psychických onemocnění	106

Tabulka 1

Počty studentů se specifickými potřebami	15
--	----

Vnitřní normy Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Kód:	SR/3/2020
Druh:	SMĚRNICE REKTORA
Název:	Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně
Organizační závaznost:	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Datum vydání:	29. 2. 2020
Účinnost od:	1. 3. 2020
Vydává:	Rektor UTB
Zpracoval:	Centrum pro studenty se specifickými potřebami
Spolupracoval:	Právní oddělení UTB
Počet stran:	11
Počet příloh:	4
Rozdělovník:	uchazeči o studium, studenti UTB, zaměstnanci UTB
Podpis oprávněné osoby:	

Článek 1 Úvodní ustanovení

Tato směrnice stanovuje pravidla pro zajištění podpory uchazečů a studentů se specifickými potřebami (dále jen „student se SP“) při přijímacím řízení a při studiu na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně (dále jen „UTB“). Stěžejní předpis, z něhož směrnice vychází, je zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění (dále jen „zákon o vysokých školách“) v návaznosti na Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (dále jen „MP MSMT“), který je součástí Pravidel pro poskytování příspěvků a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Zároveň je podpora studentů se SP realizována v souladu se Strategickým záměrem vzdělávací a tvůrčí činnosti UTB ve Zlíně s cílem trvalého vytváření podmínek pro vyrovnání příležitosti uchazečů a studentů se SP na UTB.

Článek 2 Metodický standard zajišťování studia studentů se SP

- (1) UTB garantuje technické, organizační a legislativní podmínky, které zajišťují univerzální přístupnost vysokoškolského prostředí bez ohledu na okamžitě potřeby konkrétního studenta, tzv. standard univerzální studijní přístupnosti.
- (2) Studentem se SP se rozumí jedinec se zdravotním postižením, který se hlásí ke studiu na UTB (uchazeč o studium) nebo na UTB studuje (řádně zapsaný student).

Kód:	SR/3/2020
Druh:	SMĚRNICE REKTORA
Název:	Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně
Organizační závaznost:	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Datum vydání:	29. 2. 2020
Účinnost od:	1. 3. 2020
Vydává:	Rektor UTB
Zpracoval:	Centrum pro studenty se specifickými potřebami
Spolupracoval:	Právní oddělení UTB
Počet stran:	11
Počet příloh:	4
Rozdělovník:	uchazeči o studium, studenti UTB, zaměstnanci UTB
Podpis oprávněné osoby:	

Článek 1 Úvodní ustanovení

Tato směrnice stanovuje pravidla pro zajištění podpory uchazečů a studentů se specifickými potřebami (dále jen „student se SP“) při přijímacím řízení a při studiu na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně (dále jen „UTB“). Stěžejní

předpis, z něhož směrnice vychází, je zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění (dále jen „zákon o vysokých školách“) v návaznosti na Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (dále jen „MP MŠMT“), který je součástí Pravidel pro poskytování příspěvků a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Zároveň je podpora studentů se SP realizována v souladu se Strategickým záměrem vzdělávací a tvůrčí činnosti UTB ve Zlíně s cílem trvalého vytváření podmínek pro vyrovnání příležitostí uchazečů a studentů se SP na UTB.

Článek 2

Metodický standard zajišťování studia studentů se SP

- (1) UTB garantuje technické, organizační a legislativní podmínky, které zajišťují univerzální přístupnost vysokoškolského prostředí bez ohledu na okamžité potřeby konkrétního studenta, tzv. standard univerzální studijní přístupnosti.
- (2) Studentem se SP se rozumí jedinec se zdravotním postižením, který se hlásí ke studiu na UTB (uchazeč o studium) nebo na UTB studuje (řádně zapsaný student).

Kategorie studentů se SP:

- A. Student se zrakovým postižením
  - A1. uživatel zraku
  - A2. uživatel hmatu/hlasu
- B. Student se sluchovým postižením
  - B1. uživatel mluveného jazyka
  - B2. uživatel znakového jazyka
- C. Student s pohybovým postižením
  - C1. S postižením dolních končetin
  - C2. S postižením horních končetin
- D. Student se specifickými poruchami učení

- E. Student s poruchou autistického spektra
- F. Student s jinými obtížemi

Student s kombinovaným postižením může být zařazen do několika z výše uvedených kategorií. Uvedené kategorie studentů se SP vznikly v interakci zdravotního postižení nebo zdravotního stavu studenta a studijního prostředí vycházejí výhradně z aspektů relevantních pro studium na UTB a zohledňují jejich finanční dopad. Funkčním principem vymezení jednotlivých kategorií se rozumí takový přístup, při němž není rozhodující samotná lékařská diagnóza, ale její praktický dopad na činnosti související se studiem konkrétního oboru/programu. Vymezení kategorií studentů se SP, stejně jako rozsah a forma podpůrných opatření vyvíjených za účelem zpřístupnění studia univerzitou se nachází v MP MŠMT.

- (3) Všichni zaměstnanci UTB jsou v případě kontaktu se studentem se SP povinni jednat způsobem respektujícím jeho specifické potřeby, které vyplývají z jeho postižení. Zároveň se předpokládá uplatnění nejvyšší možné míry participace a samostatnosti studenta se SP při studiu na UTB.

Článek 3

Standard servisních opatření

- (1) *Hlavní zásady k vyrovnávání podmínek ke studiu:*
  - a) každý student se SP má právo na takové podmínky ke studiu, které jej neznevýhodňují ani nediskriminují vůči intaktním studentům;
  - b) při poskytování podpory respektuje UTB individuální možnosti a specifické potřeby konkrétního studenta se SP stejně jako jejich proměnlivost v průběhu studia;
  - c) UTB je oprávněna požadovat od studenta se SP minimální kompetence, jimiž v co nejvyšší možné míře kompenzuje své postižení (viz Příloha 1 této směrnice);

d) studenti se SP stejně jako intaktní studenti si řídí své vlastní studium a jsou odpovědní za plnění povinností, které jsou spojeny se studiem.

(2) *UTB garantuje následující opatření:*

- a) zajištění bezbariérových prostor, přiměřených úprav interiéru nebo přijetí příslušných organizačně - technických opatření;
- b) vybavení speciálními informačními technologiemi, které představují základní garanci technické přístupnosti studia a studijních materiálů, ale také objektivitu při plnění studijních povinností/hodnocení studijních výsledků;
- c) základní technologické vybavení pro zajištění standardních servisních opatření;
- d) zajištění přístupnosti vnitřních informačních systémů;
- e) zajištění personálních, technických a organizačních podmínek pro naplňování specifických potřeb, a to minimálně v rozsahu a kvalitě určené Metodickým pokynem MŠMT;
- f) časová kompenzace, režijní opatření, individuální výuka, zpracování studijní literatury, osobní asistence, studijní asistence, přepisovatelský servis, prostorová orientace, zapisovatelský servis, tlumočnický servis;
- g) pro činnosti, pro něž není UTB schopna garantovat personální, technické nebo organizační záležitosti či servis, zprostředkovává zpravidla potřebné služby třetí strana.

Konkrétní servisní a organizační opatření pro studenty se SP jsou uvedeny ve *Standardech servisních a organizačních opatření pro studenty se specifickými potřebami* (viz Příloha 2 této směrnice). Rozsah podpory vyplývá z funkčních dopadů zdravotního postižení studenta se SP.

(3) UTB se trvale řídí jednotnými postupy, které jednoznačně vymezují způsob zajišťování služeb pro studenty se SP v souladu s touto směrnicí.

Článek 4

Personální a organizační zajištění

- (1) Podporu studentům se SP zprostředkovává a zajišťuje ve spolupráci s dalšími subjekty celouniverzitní pracoviště *Centrum pro studenty se specifickými potřebami* (dále „Centrum pro SSP“), které organizačně spadá pod referát prorektora pro vnitřní a vnější vztahy a je součástí Akademické poradny UTB. Prorektor pro vnitřní a vnější vztahy písemně pověřuje vybraného zaměstnance UTB, který zodpovídá za komplexní zajištění chodu Centra pro SSP, garantuje organizaci podpory pro studenty se SP, realizuje servisní opatření a koordinuje činnosti všech pracovišť UTB ve vztahu ke zpřístupňování studia studentům se SP.
- (2) Na zajištění podpory studentů se SP se personálně podílí zejména:

Vedoucí pracovník

Vedoucí pracovník je zodpovědný za komplexní chod Centra pro SSP, zajištění činností a koordinaci všech služeb týkajících se vzdělávání studentů se SP. Vedoucí pracovník poskytuje:

- a) studentům se SP poradenské a servisní služby související se zajištěním přístupnosti jejich studia;
- b) zaměstnancům UTB metodickou podporu při zajišťování služeb a servisních opatření pro studenty se SP.

Odborný pracovník

Odborný pracovník se podílí na zajišťování servisních opatření pro studenty, organizuje a koordinuje vzdělávací akce pro studenty, zaměstnance, asistenty i širší veřejnost.

Administrativní pracovník

Administrativní pracovník provádí činnosti spojené s ekonomikou, managementem a personální agendou Centra pro SSP.

Fakultní koordinátor

Každá fakulta UTB zřizuje pozici fakultního koordinátora, který vykonává supervizní funkci při realizaci podpory studentů se SP. Zpravidla se jedná o proděkana pro pedagogickou činnost příslušné fakulty. Do této funkce je písemně jmenován děkanem. Fakultní koordinátor je pověřen řešením problémových situací při realizaci podpory studentů se SP, je pravidelně proškolen v problematice studentů se SP;

Tutor

Fakultní koordinátor písemně navrhuje jednoho (či více) zaměstnanců fakulty do funkce tutora. Navrženou osobu jmenuje do funkce děkan. Zpravidla se jedná o zaměstnance studijního oddělení. Tutor pro studenty specifickými potřebami:

- a) je prostřednictvím edukačních nástrojů Centra pro SSP proškolen v problematice studentů se SP;
- b) v rámci konzultačních hodin nebo na žádost studenta se SP řeší studijní záležitosti a problémové situace při studiu na dané fakultě;
- c) spolupracuje s Centrem pro SSP při zajišťování podpory studenta se SP;
- d) je zodpovědný za předávání informací o specifických potřebách a podpoře studenta na úrovni vlastního pracoviště.

Vyučující a zaměstnanci UTB

Realizují výuku studijního předmětu nebo se jinak podílí při plnění studijních povinností studentů se SP. Vyučující respektují doporučení pro studium studenta se SP, které je písemně zaznamenáno v informačním systému STAG.

Poskytovatelé servisních a asistenčních služeb

Zpravidla se jedná o studenty, zaměstnance UTB a dobrovolníky, kteří poskytují servisní opatření a asistenční služby pro studenty se SP. Poskytovatelé jsou prostřednictvím edukačních nástrojů Centra pro SSP proškoleni v problematice studentů se SP.

Další osoby

Při zajišťování odborníků, osvětové činnosti, výměně zkušeností, zprostředkování praktického nácviku k daným asistenčním službám spolupracuje Centrum pro SSP s českými a zahraničními univerzitami, školami a školskými zařízeními, se specializovanými pracovišti, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty.

Článek 5

Evidence a archivace dokumentace studentů se SP

- (1) Centrum pro SSP zajišťuje správu dokumentů vzniklých jako přímý výstup servisních opatření poskytovaných studentům se SP, nedotýká se dokumentů administrativní povahy, jejichž správu řeší UTB ve shodě se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě.
- (2) Veškeré fyzické i digitální výstupy *Zpracování studijní literatury* jsou archivovány, katalogizovány v souladu s knihovními standardy. Knihovní metadata jsou dostupná online ve veřejně přístupné databázi, prostřednictvím celostátní knihovny přístupných dokumentů Daleth.
- (3) Výstupy v případě zapisovatelského servisu (obsahový zápis) jsou archivovány v interním úložišti UTB, na zabezpečeném uzamykatelném disku s šifrováním.
- (4) Centrum pro SSP eviduje a archivuje dokumentaci o studentech se SP, jejíž součástí jsou osobní údaje a citlivé osobní údaje. Dokumentace je pořizována z důvodu zajištění podpory studentů se SP při přijí-

macím řízení a při studiu. Je zpracovávána na základě *Dohody o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami UTB* (viz Příloha 3 této směrnice).

- a) k nahlížení do dokumentů jsou oprávněni zaměstnanci Centra pro SSP, osoby provádějící diagnostiku a posouzení míry SP a další osoby pověřené výkonem kontrolní činnosti v souladu s příslušnými právními předpisy;
  - b) dokumentace je v písemné listinné podobě uložena v interním úložišti UTB, resp. v samostatné místnosti a je uzamčena ve skříni. V elektronické podobě je uložena na zabezpečeném uzamkatelném disku s šifrováním, v uzamčené skříni budovy UTB.
- (5) Veškerá evidence a zpracování osobních údajů uchazečů, studentů a absolventů se SP probíhá v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a aktuálně platných právních předpisů České republiky týkajících se ochrany a zpracování osobních údajů a souvisejících vnitřních norem UTB.
- (6) Student může být zahrnut do evidence pouze na základě uznatelného dokladu, kterým je:
- a) doklad o zdravotním postižení ve smyslu § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, nebo
  - b) doklad o invaliditě libovolného stupně ve smyslu § 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nebo
  - c) průkaz osoby se zdravotním postižením libovolného stupně ve smyslu § 34 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, nebo
  - d) doklad o specifické poruše učení zjištěné na základě výsledků získaných obecně dohodnutou diagnostikou specifických poruch učení, nebo

- e) doklad o poruše autistického spektra zjištěné na základě komplexního vyšetření klinickým psychologem, nebo
  - f) lékařská zpráva o výsledcích odborného lékařského vyšetření, pokud se nemůže prokázat doklady uvedenými výše v písm. a) až e), nebo
  - g) rozhodnutí Asociace poskytovatelů služeb studentům se specifickými potřebami na VVŠ (AP3SP) v těch případech, kdy se z objektivních důvodů nemůže osoba uvedená v čl. 1 dočasně prokázat doklady uvedenými výše v písm. a) až c), nebo pokud nebyla uznána způsobilou pro získání těchto dokladů, přitom však AP3SP potvrdí, že dopad jejího postižení na finanční náročnost studia odpovídá vznášenému požadavku.
- (7) Student se SP, splňující podmínky dle odst. 2, může být zahrnut do evidence Centra pro SSP pouze na základě výsledků funkční diagnostiky (viz čl. 6).
- (8) Na základě evidence studenta se SP do Centra pro SSP podá UTB žádost na MŠMT o poskytnutí příspěvku na podporu financování zvýšených nákladů souvisejících se studiem studentů se SP.
- (9) Centrum pro SSP archivuje dokumentaci o studentech se SP po dobu 10 let od ukončení studia na UTB ve Zlíně v souladu s příslušnými právními předpisy.

Článek 6

Diagnostika a posouzení míry specifických potřeb

- (1) Diagnostika, tzn. posouzení míry specifických potřeb studenta, je realizována na základě odborného posouzení konkrétního postižení studenta a funkčních dopadů tohoto typu postižení na schopnosti související se studiem na UTB (viz čl. 2).
- (2) Funkční diagnostikou se rozumí posouzení specifických potřeb studenta, pomocí něhož UTB vymezuje funkční dopad objektivně doloženého zdravotního postižení na aktivitu nezbytné pro studium zvoleného oboru/programu.

- a) Funkční diagnostika předchází zahájení výuky v 1. semestru studia (pokud ke vzniku specifických potřeb nedošlo u studenta dodatečně).
  - b) Jejími přirozenými účastníky jsou student se SP a pracovník Centra pro SSP. Proběhne zhodnocení funkčních dopadů postižení studenta se SP na komunikaci, manipulaci s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami v rámci zvoleného studijního programu/oboru, a to vzhledem k možnostem poskytování příslušných servisních opatření.
  - c) Její součástí je ověření minimálních kompetencí studentů a výsledkem je stanovení komunikačních, pracovních a organizačních postupů, které je nutné během studia volit.
  - d) Pro potřeby přijímacího řízení se funkční diagnostika provede obdobně a v míře přiměřené situaci.
- (3) Odbornou diagnostiku realizuje:
- a) lékař – specialista daného oboru v případě posouzení konkrétního zdravotního postižení;
  - b) klinický logoped – specialista v případě posouzení narušené komunikační schopnosti;
  - c) psychiatr (případně klinický psycholog) – specialista v případě posouzení psychické poruchy;
  - d) psycholog – specialista v případě posouzení specifických poruch učení nebo podezření na psychickou poruchu (diagnostiku určuje psycholog v Akademické poradně UTB nebo v Pedagogicko-psychologické poradně nebo ve Speciálně-pedagogickém centru);
  - e) speciální pedagog – specialista v případě posouzení specifických poruch učení. (diagnostiku určuje speciální pedagog v Centru pro SSP nebo v Pedagogicko-psychologické poradně nebo ve Speciálně-pedagogickém centru).
- (4) Doporučení z funkční diagnostiky jsou podkladem pro úpravu podmínek při přijímacích zkouškách a studiu. Student se SP je povinen při realizaci funkční diagnostiky spolupracovat, jinak nebude možné nastavit optimální podmínky pro podporu jeho studia na UTB.

Článek 7

Úprava podmínek přijímacího řízení

- (1) Zohlednění specifických potřeb při přijímacím řízení je poskytováno uchazečům se SP, kteří o to požádají v elektronické přihlášce (formulář naleznete na webových stránkách UTB).
- (2) Součástí elektronické přihlášky je *Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB* (viz Příloha 4 této směrnice), kde uchazeč uvede potřebné údaje o svých specifických potřebách, potvrzení o zdravotním postižení, upřesní typ poruchy, povahu a rozsah potřeb na úpravu přijímacího řízení.
- (3) Žádost o úpravu přijímacího řízení musí být spolu se všemi požadovanými doklady zaslána nejpozději do stejného termínu, jako je termín odevzdání přihlášek na adresu Centra pro SSP.
Adresa:
*Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Centrum pro studenty se specifickými potřebami
Štefánikova 5670
760 01 Zlín*
- (4) Uchazeč může být pozván nebo si může osobně požádat o odbornou konzultaci v Centru pro SSP za účelem zhodnocení dopadu SP na standardní průběh přijímací zkoušky. Dle funkční diagnostiky je zpracováno doporučení k modifikaci přijímacího řízení.
- (5) Úprava podmínek při přijímací zkoušce vychází ze zařazení uchazeče do kategorie dle funkčních dopadů postižení (viz čl. 2 této směrnice). Zaměstnanec Centra

- pro SSP na základě funkční diagnostiky vypracuje písemné doporučení pro modifikaci přijímacího řízení.
- (6) Mezi standardní oblasti úpravy podmínek přijímacího řízení patří:
    - a) zpřístupnění informací a materiálů souvisejících s přijímacím řízením;
    - b) zajištění bezbariérovosti příslušné budovy a konkrétní učebny;
    - c) zajištění individuální zkoušky nebo její realizace v menší skupině;
    - d) zajištění přístupného komunikačního kódu (např. transformace mluveného projevu do psané podoby, tlumočení do českého znakového jazyka, transformace písemného zadání do přístupného formátu);
    - e) zajištění vhodného formátu zadání (zvětšené nebo barevně adaptované písmo, elektronická forma, elektronická forma s hlasovým výstupem, Braillovo písmo, grafická úprava textu);
    - f) využití speciálních pomůcek nebo adaptivních technologií (optické nebo elektronické lupy, PC hlasovým či hmatovým výstupem, braillský řádek);
    - g) zajištění navýšení časové dotace pro zpracování písemné nebo praktické zkoušky;
    - h) zajištění asistenčních služeb (zapisovatel, doprovod).
  - (7) Dohled u přijímacích zkoušek probíhá stejně jako v případě intaktních studentů.
  - (8) Osoby (uvedené v čl. 4 této směrnice) jsou oprávněny nakládat s dokumentací přímo související s adaptací přijímacího řízení, pokud je toto použití nezbytně nutné pro zajištění úprav přijímacích zkoušek.
  - (9) Po přijetí uchazeče se SP ke studiu se předpokládá, že bude uzavřena *Dohoda o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami UTB* (viz Příloha 3 této směrnice).

Článek 8

Zápis ke studiu

- (1) Uchazeč se stává studentem UTB na příslušné fakultě dnem zápisu do studia. Zápisy do prvních ročníků probíhají hromadně ve stanovených termínech a prostorách. Organizace je plně v gesci studijních oddělení. Jednotlivé fakulty mají určenou studijní referentku (tutora), která úzce spolupracuje se studenty se SP a je jim k dispozici po celou dobu studia.
- (2) Spolu s rozhodnutím o přijetí ke studiu zašle studijní oddělení studentům se SP informace o možnostech podpory během studia, případně obdrží informační brožuru při zápisu ke studiu.
- (3) Studijní oddělení preferuje fyzickou přítomnost studenta se SP z důvodu převzetí dokladů určených do vlastních rukou v jednacím místnosti studentovi se SP dostupné. Fyzickou přítomnost studenta se SP lze nahradit zastoupením jinou osobou, která musí předložit plnou moc pro zastupování studenta se SP.
- (4) Student se SP je povinen si zapsat předměty dle studijního plánu jeho programu/oboru prostřednictvím elektronického systému IS/STAG. Výběr předmětů vychází ze schopností studenta skutečně je absolvovat s ohledem na jeho specifické potřeby.
- (5) Pokud se ukáže, že podmínky prezentované v sylabu předmětu neodpovídají skutečnosti nebo že výukové prostory nejsou pro studenta se SP přístupné, student může požádat ředitele ústavu o úpravu podmínek pro pokračování ve studiu.

Článek 9

Úprava podmínek v průběhu studia

- (1) Podpora studentů se SP je realizována na základě spolupráce studenta se SP, vyučujících a zaměstnanců Centra pro SSP. Odpovědný zaměstnanec Centra pro SSP uzavírá se studentem se SP *Dohodu o poskytování služeb studentům se SP na UTB pro účely financování zvýšených nákladů spojených se zajištěním studia* (viz

- Příloha 3). Dohoda je vyhotovena ve dvou originálech, jeden je předán studentovi se SP, jeden je založen a archivován v Centru pro SSP.
- (2) Evidence studentů se SP probíhá zpravidla na začátku akademického roku, v odůvodněných případech v průběhu semestru.
  - (3) Student, u kterého se projeví specifické potřeby během studia, deklaruje tuto skutečnost a vznáší nárok na zohlednění SP nejpozději před začátkem zkouškového období. Upravený průběh zkoušek a testů je realizován pouze u studentů se SP, kteří jsou evidováni již před začátkem konkrétního zkouškového období.
  - (4) Na základě Dohody o poskytování služeb studentům se SP na UTB pro účely financování zvýšených nákladů spojených se zajištěním studia a funkční diagnostiky zapisuje pověřený zaměstnanec Centra pro SSP informace o kategorii postižení a doporučeném rozsahu podpory při studiu do elektronického informačního systému IS/STAG. Ke konkrétnímu doporučení studenta se SP mají přístup zaměstnanci UTB, kteří tato podpůrná opatření v průběhu studia realizují.
  - (5) Pokud je u studenta se SP zapotřebí speciálního režimu, vypracuje tutor, pověřený zaměstnanec Centra pro SSP a student se SP návrh individuálního studijního plánu, který musí být v souladu se studijním plánem. Tento dokument schvaluje proděkan pro pedagogickou činnost, poté je uložen v písemné podobě v Centru pro SPP a v elektronickém systému IS/STAG.
  - (6) Všichni zaměstnanci UTB, kteří se podílejí na realizaci podpůrných opatření studenta se SP, mají povinnost respektovat uvedená pravidla:
    - a) uplatňovat rovný přístup a nesnižovat studijní nároky na studenta se SP oproti intaktním studentům;
    - b) umožnit používání doporučených forem řešení přístupnosti studia (viz níže) při výuce a plnění kontrol studia;
    - c) zohledňovat specifické potřeby studenta se SP v oblasti komunikace, manipulace s informacemi a provádění dalších činností přímo souvisejících se studijními a výzkumnými aktivitami;
    - d) zpřístupnit informace a materiály v čase, kdy jsou poskytovány intaktním studentům (pokud neodpovídají specifickým potřebám studenta se SP, vyučující je poskytne studentovi se SP k adaptaci do přístupného formátu);
    - e) jsou povinni upozornit fakultního koordinátora před zahájením výuky v semestru na požadavky, které mohou překračovat možnosti studenta se SP (laboratoře, exkurze, apod.) a ověřit tak možnosti jiných řešení či případné alternativní náhrady;
    - f) nejpozději v prvním týdnu semestru upozornit na výše uvedené požadavky taktéž studenta se SP (pokud není vyučující schopen zajistit efektivní řešení situace studenta se SP, požádá pověřeného zaměstnance Centra pro SSP o spolupráci);
    - g) neustupovat při zkoušení od standardní formy a průběhu zkoušky v případě, že lze s použitím dostupných technologií požadavky splnit (za tímto účelem je vyučující povinen zajistit adaptaci písemných podkladů do přístupného formátu).

Článek 10

Ověřování studijních výsledků

- (1) Studenti se SP mohou formou písemné žádosti požádat o úpravu formálních (technických) podmínek při ověřování studijních výsledků. Po předchozí dohodě mohou být zváni ke zkouškám a testům do zvláštní zkušební místnosti, pokud jejich začlenění mezi ostatní uchazeče či studenty není technicky možné. Mohou využívat zvláštní techniky, asistenční služby, navýšení časového limitu pro ústní či písemné zkoušení, adaptaci písemné zkoušky do ústní podoby nebo naopak. Po předchozí domluvě je možná přítomnost

pověřeného zaměstnance Centra pro SSP u závěrečných zkoušek. Dohled u jednotlivých zkoušek, či zápočtů probíhá stejně jako u intaktních studentů.

- (2) Úprava podmínek musí být adekvátní druhu a rozsahu postižení. Úprava formálních podmínek při ověřování studijních výsledků nesmí měnit obsahové podmínky stanovené pro splnění předmětu. Modifikaci rozumíme textovou a formátovou úpravu, individuální termín zkoušky apod. Zadání zkoušky/zápočtu musí být převedeno do podoby odpovídající SP studenta (např. Braillovo písmo, zvětšený černotisk). Požadované úpravy musí být v souladu se závěry a doporučením funkční diagnostiky.
- (3) Studenti se SP, kteří běžně pracují s kompenzační pomůckou, jsou povinni zkoušejícího předem upozornit na její používání při ověřování studijních výsledků (např. digitální lupa, notebook s hlasovým či hmatovým výstupem). Při využití techniky nesmí dojít k porušování zásad obecně platných pro zkoušky (využívání dat na osobních záznamnících a počítačích v případě, kdy zkouška s využitím osobních poznámek nepočítá apod.).

Článek 11

Ubytování a stravování studentů se SP

- (1) Student se SP, který má zájem o ubytování na vysokolešských kolejích, podává elektronickou žádost o koleje standardním způsobem. Do žádosti má možnost uvést požadavek na přidělení bezbariérového bytu nebo jednolůžkového pokoje.
- (2) Pokud student se SP prokáže postižení výše popsanými doklady (viz čl. 5), bezbariérové ubytování na kolejích mu bude přiděleno.
- (3) UTB nabízí studentům se SP stravování v bezbariérových objektech restaurace U13, menza U5, bufet U2.

Článek 12

Služby knihovny UTB pro studenty se specifickými potřebami

- (1) Knihovna UTB:
  - a) zajišťuje všem studentům bez rozdílu rovný přístup k informacím;
  - b) vytváří vhodné fyzické a technické podmínky umožňující samostatný pobyt a pohyb studentů se SP v prostorách knihovny;
  - c) spolupracuje s Centrem pro SSP a dalšími organizacemi poskytujícími služby studentům se SP;
  - d) digitalizuje studijní materiály.

Zaměstnanci Knihovny UTB disponují základními znalostmi a dovednostmi nezbytnými pro poskytování služeb studentům se SP a studenti se SP mohou využít asistenčních služeb těchto zaměstnanců. Za tímto účelem jsou pravidelně proškoleni.

Článek 13

Poskytování servisních opatření studentům se SP

- (1) Student se SP není oprávněn k využívání servisních opatření pokud:
  - a) nárok na poskytování servisních opatření nevznikl;
  - b) nárok na poskytování servisních opatření zanikl.
- (2) Nárok na poskytování servisních opatření zanikne, pokud student se SP jedná v rozporu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně doplnění dalších zákonů v platném znění, vnitřními předpisy UTB nebo jejich součástí.
- (3) Využívá-li student se SP servisní opatření, je povinen respektovat pravidla, která jsou vymezena v příslušné vnitřní normě UTB a v této směrnici.

- (4) Míra poskytnutí podpůrných služeb je podmíněna vyšší finančního příspěvku MŠMT přiděleného na dané aktivity pro příslušný akademický rok. V případě snížení příspěvku si UTB vyhrazuje právo omezit externě zajišťované služby.

Článek 14

Společná, přechodná a závěrečná ustanovení

- (1) Průběžnou kontrolou dodržování ustanovení této směrnice je pověřen prorektor pro vnitřní a vnější vztahy.
- (2) Pravidla uvedená v této směrnici jsou závazná pro všechny zaměstnance UTB.
- (3) Touto směrnicí se ruší směrnice rektora SR/18/2018 – Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Seznam příloh směrnice

Příloha 1 – Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami

Příloha 2 – Standardy servisních a organizačních opatření pro studenty se specifickými potřebami

Příloha 3 – Dohoda o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami na UTB

Příloha 4 – Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB

Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami

Vypracováno v souladu s Metodickým pokynem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (MŠMT, 2019/2019-2, čl. 6)

Vymezení pojmu minimální kompetence

Minimální kompetence studentů se SP jsou takové dovednosti a znalosti studentů se SP, které překračují dovednosti a znalosti studentů bez specifických potřeb a jsou nezbytné k zajištění inkluzivního vzdělávání. Aby mohla vysoká škola uspokojovat nároky, vzrůšené studenty se SP, vznášá sama na studenta nárok, aby měl osvojeny pracovní postupy, jimiž bude v co největší možné míře kompenzovat své pohybové, smyslové či kognitivní postižení.

Obecná minimální kompetence

Obecnou minimální kompetencí všech studentů se SP je informaická a technická gramotnost umožňující využití specifických adaptivních technologií a zajišťující maximální nezávislost na asistenci.

Minimální kompetence studentů se SP:

Studenti se zrakovým postižením

U studentů se zrakovým postižením se typicky jedná:

v případě uživatelů zraku o hardwarové a softwarové prostředky pro vizuální přizpůsobení vizuálních dokumentů tištěných i elektronických, přizpůsobení aplikačního prostředí pro práci s dokumenty i systémového prostředí pro práci s aplikacemi;

v případě uživatelů hmatu o znalost šestibodové i osmibodové normy bodového písma (pokud jeho sledování nebrání zdravotní stav studenta), včetně specifické oborové normy a normy platné pro zápis jazyka, který je předmětem studia jazyky a schopnosti efektivní práce s hmatovými dokumenty, vč. hmatové grafiky; dále znalost práce s odečítačem obrazovky, hmatovým displejem a hlasovým syntetizérem včetně syntézy jazyka, který je předmětem studia; student je schopen samostatně editace dokumentů textových i symetrických dokumentů tabulkových, určených pro vizuální tisk; uživatel hmatu/hlasu navíc i dokumentů určených pro hmatový tisk; student je schopen samostatného pohybu a orientace v prostoru, pokud tomu nebrání přidružené pohybové nebo jiné postižení, v případě uživatelů hmatu/hlasu za pomoci bílé hole, případně vodícího psa.

Studenti se sluchovým postižením

V případě studentů se sluchovým postižením se jedná o dovednost efektivně v komunikaci využívat češtinu (v psané, příp. i v mluvené podobě), o schopnost efektivně využívat nejméně jeden komunikační systém uvedený v zákoně 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob;

Příloha 1

Minimální kompetence studentů se specifickými potřebami

Vypracováno v souladu s Metodickým pokynem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami (MŠMT, 2019/2019-2, čl. 6)

Vymezení pojmu minimální kompetence

Minimální kompetence studentů se SP jsou takové dovednosti a znalosti studentů se SP, které překračují dovednosti a znalosti studentů bez specifických potřeb a jsou nezbytné k zajištění inkluzivního vzdělávání. Aby mohla vysoká škola uspokojovat nároky, vzrůšené studenty se SP, vznášá sama na studenta nárok, aby měl osvojeny pracovní postupy, jimiž bude v co největší možné míře kompenzovat své pohybové, smyslové či kognitivní postižení.

Obecná minimální kompetence

Obecnou minimální kompetencí všech studentů se SP je informaická a technická gramotnost umožňující využití specifických adaptivních technologií a zajišťující maximální nezávislost na asistenci.

Minimální kompetence studentů se SP:

Studenti se zrakovým postižením

U studentů se zrakovým postižením se typicky jedná:

- v případě uživatelů zraku** o hardwarové a softwarové prostředky pro vizuální přizpůsobení vizuálních dokumentů tištěných i elektronických, přizpůsobení aplikačního prostředí pro práci s dokumenty i systémového prostředí pro práci s aplikacemi;

- **v případě uživatelů hmatu** o znalost šestibodové i osmibodové normy bodového písma (pokud jeho sledování nebrání zdravotní stav studenta), včetně specifické oborové normy a normy platné pro zápis jazyka, který je předmětem studia jazyky a schopnosti efektivní práce s hmatovými dokumenty, vč. hmatové grafiky; dále znalost práce s odečítačem obrazovky, hmatovým displejem a hlasovým syntetizérem včetně syntézy jazyka, který je předmětem studia; student je schopen samostatné editace dokumentů textových i symetrických dokumentů tabulkových, určených pro vizuální tisk; uživatel hmatu/hlasu navíc i dokumentů určených pro hmatový tisk; student je schopen samostatného pohybu a orientace v prostoru, pokud tomu nebrání přidružené pohybové nebo jiné postižení, v případě uživatelů hmatu/hlasu za pomoci bílé hole, případně vodičícího psa.

Studenti se sluchovým postižením

V případě studentů se sluchovým postižením se jedná o dovednost efektivně v komunikaci využívat češtinu (v psané, příp. i v mluvené podobě), o schopnost efektivně využívat nejméně jeden komunikační systém uvedený v zákoně 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob;

- **v případě uživatelů znakového jazyka** jde dále o odborné vyjadřování ve znakovém jazyce (používání odborné terminologie, práce se slovníky apod.), dále o dovednost pracovat se studijními texty v míře, která odpovídá požadavkům studovaného oboru/programu, a o znalost práce s elektronickými videokomunikačními nástroji (záznam, editace a sledování videodokumentů, videochat).

Studenti s pohybovým postižením

U studentů s pohybovým postižením

- **v případě osob s postižením horních končetin** se jedná dále o znalost práce s výpočetní, případně jinou kompenzační technikou umožňující manipulovat s dokumenty a fyzickými předměty.
- **v případě osob s postižením dolních končetin** jedná o schopnost samostatného pohybu v prostoru upraveném podle vyhlášky 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu, pokud specifčnost postižení nebo kombinace postižení objektivně samostatný pohyb neznemožňuje, v případě osob s postižením horních končetin dále o znalost práce s výpočetní, případně jinou kompenzační technikou umožňující manipulovat s dokumenty a fyzickými předměty.

Studenti se specifickými poruchami učení

Znalost strategií pro práci s textem (efektivita čtení, orientace v dokumentech různého typu a různé délky a struktury) a o znalost práce s výpočetní technikou umožňující kontrolu strukturní, typografické a ortografické správnosti textu.

Studenti s poruchou autistického spektra a studentů s jinými obtížemi

Znalost strategií pro efektivní využití času pro studium, rozvržení studijních povinností a o zvládání sociálních dovedností apod.

Příloha 2

Standardy servisních a organizačních opatření pro studenty se specifickými potřebami

UTB průběžně usiluje o přístupnost prostor, vnitřních informačních a jiných systémů, s nimiž pracuje jako s prostředky své výuky (např. systémy studijní agendy, e-learningová prostředí). Tyto systémy mají splňovat základní technické požadavky na bezbariérové prostředí. Specializované podpůrné služby jsou centrálně koordinovány celouniverzitním pracovištěm Centrem pro SSP a jsou poskytovány studentům se specifickými potřebami.

Pro činnosti, pro něž není UTB schopna garantovat personální, technické nebo organizační zázemí či servis, zprostředkovává zpravidla potřebné služby třetí strana.

Základní charakteristika jednotlivých služeb:

1. Podmínky technického a technologického zázemí

Podmínky ke studiu, prověřování a hodnocení výsledků studia z hlediska technického a technologického zázemí charakterizují především:

- a) bezbariérové prostory, zejména technická opatření, která umožňují překonávat fyzické bariéry bez improvizovaných jednorázových řešení (např. šikmá rampa, výtah potřebných rozměrů, orientační prvky, blízkost bezbariérových toalet);
- b) technické a technologické vybavení (např. kompenzační pomůcky, informační technologie) pro zabezpečení standardních služeb garantovaných VŠ (zejména pro zpracování studijní literatury např. skenery, OCR technologie neboli optické rozpoznávání znaků pro digitalizaci textů, tiskárny).

Příloha 2

Standardy servisních a organizačních opatření pro studenty se specifickými potřebami

UTB průběžně usiluje o přístupnost prostor, vnitřních informačních a jiných systémů, s nimiž pracuje jako s prostředky své výuky (např. systémy studijní agendy, e-learningová prostředí). Tyto systémy mají splňovat základní technické požadavky na bezbariérové prostředí. Specializované podpůrné služby jsou centrálně koordinovány celouniverzitním pracovištěm Centrem pro SSP a jsou poskytovány studentům se specifickými potřebami.

Pro činnosti, pro něž není UTB schopna garantovat personální, technické nebo organizační zázemí či servis, zprostředkovává zpravidla potřebné služby třetí strana.

Základní charakteristika jednotlivých služeb:

1. Podmínky technického a technologického zázemí

Podmínky ke studiu, prověřování a hodnocení výsledků studia z hlediska technického a technologického zázemí charakterizují především:

- a) bezbariérové prostory, zejména technická opatření, která umožňují překonávat fyzické bariéry bez improvizovaných jednorázových řešení (např. šikmá rampa, výtah potřebných rozměrů, orientační prvky, blízkost bezbariérových toalet);
- b) technické a technologické vybavení (např. kompenzační pomůcky, informační technologie) pro zabezpečení standardních služeb garantovaných VŠ (zejména pro zpracování studijní literatury např. skenery, OCR technologie neboli optické rozpoznávání znaků pro digitalizaci textů, tiskárny).

2. Časová kompenzace

Opatření, jimž je studentovi poskytována na konkrétní studijní aktivitu časová lhůta delší, než je pro tentýž účel standardní, a to v přímé závislosti na jeho specifických potřebách a povaze úkolu, který má být splněn; opatření se vztahuje na aktivity, jejichž standardní doba trvání se počítá na minuty, příp. hodiny a typicky se odehrávají pod přímým dohledem učitele (např. písemná zkouška).

3. Individuální výuka

Opatření, jimž se v odůvodněných případech zajišťuje smyslová nebo fyzická přístupnost výuky studentům se specifickými potřebami. Může jít jak o výuku poskytovanou samostatně jedinému studentovi, tak o výuku v malých skupinách studentů s těmiž specifickými potřebami, resp. těmiž pracovními metodami.

4. Organizační opatření

Souhm opatření, která modifikují rámec studia SSP, pokud jde o místo, čas a způsob plnění studijních povinností.

2. Časová kompenzace

Opatření, jímž je studentovi poskytována na konkrétní studijní aktivitu časová lhůta delší, než je pro tentýž účel standardní, a to v přímé závislosti na jeho specifických potřebách a povaze úkolu, který má být splněn; opatření se vztahuje na aktivity, jejichž standardní doba trvání se počítá na minuty, příp. hodiny a typicky se odehrávají pod přímým dohledem učitele (např. písemná zkouška).

3. Individuální výuka

Opatření, jímž se v odůvodněných případech zajišťuje smyslová nebo fyzická přístupnost výuky studentům se specifickými potřebami. Může jít jak o výuku poskytovanou samostatně jedinému studentovi, tak o výuku v malých skupinách studentů s týmiž specifickými potřebami, resp. týmiž pracovními metodami.

4. Organizační opatření

Souhrn opatření, která modifikují rámec studia SSP, pokud jde o místo, čas a způsob plnění studijních povinností.

5. Osobní asistence

Opatření kompenzující fyzické omezení studenta se SP při sebeobsluze a dalších fyzických aktivitách souvisejících se studiem nebo s činnostmi, které jsou součástí vzdělávacího programu, včetně ubytování a stravování v zařízeních, jejichž zřizovatelem je UTB nebo je student fakticky nucen využít při akcích organizovaných mimo sídlo UTB. Uskutečňuje se v přímém kontaktu s osobou, jíž je poskytována asistence, a podle jejích přímých pokynů. Je poskytována v případech, kdy objektivně není možné využít technologie, která by učinila studenta se SP na této asistenci nezávislou. Zahrnuje především průvodcovské služby, manipulaci s osobními předměty a sebeobsluhu, služby administrativního charakteru, tzn. práci s písemnými materiály, redakční služby.

6. Prostorová orientace

Intervence, jejímž účelem a výsledkem je zajištění bezpečné fyzické orientace studenta a pokud možno jeho samostatný efektivní pohyb v prostorách, kde se odehrává vlastní studium, příp. prostorách, které se studiem bezprostředně souvisejí (administrativní a sociální prostory školy, ubytovací zařízení kolejního typu).

7. Přepisovatelský servis

Opatření kompenzující smyslová omezení studentů se sluchovým postižením, zejména uživatelů mluveného jazyka, případně i znakového jazyka. Jeho podstatou je simultánní přepis (jako způsob vizualizace mluveného projevu) zprostředkující komunikaci mezi slyšícími uživateli mluveného jazyka a sluchově postiženými uživateli mluveného jazyka, případně i znakového jazyka.

8. Zapisovatelský servis

Opatření kompenzující fyzická omezení při písemném záznamu mluveného projevu v případě studentů s pohybovým postižením, smyslová omezení v případě studentů se sluchovým postižením, příp. jiná omezení u studentů se specifickými poruchami učení.

9. Studijní asistence

Opatření kompenzující omezení studenta se specifickými potřebami během výuky, při práci se studijními materiály nebo při výzkumu a při práci s technologiemi nutnými k plnění studijních úkolů.

10. Tlumočnický servis

Intervence zprostředkující komunikaci mezi mluvěcími znakového a mluvěcími mluveného jazyka, a to prostřednictvím tlumočnicka znakového jazyka.

11. Zpracování studijní literatury

Zpracování neboli adaptace studijní literatury představuje souhrn technických opatření a postupů, jejichž výsledkem je studijní literatura v přístupném formátu zohledňujícím standardní pracovní metody a technické a smyslové možnosti studentů s SP.

Zpracování studijní literatury provádí zaměstnanci UTB, kteří jsou proškolení v rámci kurzů akreditovaných k tomuto účelu MŠMT.

Službu zpřístupnění studijní literatury zprostředkovává Centrum pro SSP ve spolupráci s Knihovnou UTB, případně s vyučujícím předmětu a externími subjekty.

S ohledem na druh specifických potřeb studenta se SP jsou zpracovávány následující formáty výstupů:

- a) Studenti se zrakovým postižením:
  - digitalizovaný dokument (editovatelný elektronický dokument, needitovatelný elektronický dokument, hmatový dokument nebo elektronický audiální dokument);
- b) Studenti se sluchovým postižením:
  - videodokument nebo elektronický editovatelný dokument, v němž je zpřehledněna a případně zvýrazněna struktura dokumentu;
- c) Studenti s pohybovým postižením:
  - elektronický editovatelný dokument, příp. elektronický needitovatelný dokument;
- d) Studenti se specifickými poruchami učení:
  - elektronický editovatelný dokument, v němž je zpřehledněna a případně zvýrazněna struktura dokumentu, případně do něj takové zásahy může provádět student.

12. Režijní opatření

Intervence, jejíž obsah není přímo závislý na studentově příslušnosti do určité kategorie nebo obsahu studia, je nedílnou součástí studijní podpory všech studentů se specifickými potřebami a není možné jej ani předem kvantifikovat (může jít o jednorázová i opakovaná opatření), ani stanovit přesnou náplň.

13. Návčik studijních a pracovních strategií

Služba určená studentům se SP v případě edukačních problémů, navazuje na základní specifické dovednosti studenta, které jsou definované jako minimální kompetence (Příloha 1 Směrnice rektora týkající se podpory uchazečů a studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně).

Příloha 3

Dohoda o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami na UTB

I. Strany dohody

Student se specifickými potřebami

Příjmení, jméno:

Telefon:

E-mail:

Fakulta:

(dále jen „student se SP“)

a

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Veřejná vysoká škola zřízená zákonem č. 404/2000 Sb.,

o zřízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Sídlo: nám. T. G. Masaryka 5555, 760 01 Zlín

IČ:70883521

zastoupená: rektorem

za věcné plnění odpovídá vedoucí Akademické poradny

(dále jen „UTB“)

II. Účel dohody

Smluvní strany uzavírají tuto dohodu za účelem financování zvýšených nákladů určených na podporu studia studenta se SP dle aktuálně platných Pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám MŠMT (část Metodický pokyn MŠMT k financování na studium studentů se SP a směrnice rektora „Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na UTB“ (dále jen „SR“).

Příloha 3

Dohoda o poskytování služeb studentům se specifickými potřebami na UTB

I. Strany dohody

Student se specifickými potřebami

Příjmení, jméno:

Telefon:

E-mail:

Fakulta:

(dále jen „student se SP“)

a

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Veřejná vysoká škola zřízená zákonem č. 404/2000 Sb., o zřízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Sídlo: nám. T. G. Masaryka 5555, 760 01 Zlín

IČ:70883521

zastoupená: rektorem

za věcné plnění odpovídá: vedoucí Akademické poradny

(dále jen „UTB“)

II. Účel dohody

Smluvní strany uzavírají tuto dohodu za účelem financování zvýšených nákladů určených na podporu studia studenta se SP dle aktuálně platných Pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám MŠMT (část Metodický pokyn MŠMT k financování zvýšených nákladů na studium studentů se SP a směrnice rektora „Podpora uchazečů a studentů se specifickými potřebami na UTB“ (dále jen „SR“).

III. Předmět dohody

Předmětem dohody je závazek UTB poskytovat odborné speciálně pedagogické služby, garance technického a technologického zázemí tak, aby studentovi se SP byla po stránce formální i obsahově korektním způsobem dána možnost absolvovat zvolený studijní program/studijní obor a dosáhnout tak potřebného studijního cíle.

IV. Povinnosti UTB

1. UTB zajišťuje prostřednictvím Centra pro studenty se specifickými potřebami (dále jen „Centrum pro SSP“) odborné služby dle příslušných vnitřních norem:
  - a) obecných podmínek studia studentů se SP;
  - b) metodických standardů pro naplňování podmínek pro zabezpečení studia u jednotlivých typů postižení studentů se SP (Příloha 4 SR).
2. UTB zajišťuje technické a technologické zázemí studia a jeho přístupnost studentům se SP, a to v míře přiměřené technickým a finančním možnostem UTB dle příslušných vnitřních norem UTB týkajících se podpory uchazečům a studentům se specifickými vzdělávacími potřebami na UTB.

III. Předmět dohody

Předmětem dohody je závazek UTB poskytovat odborné speciálně pedagogické služby, garance technického a technologického zázemí tak, aby studentovi se SP byla po stránce formální i obsahově korektním způsobem dána možnost absolvovat zvolený studijní program/studijní obor a dosáhnout tak potřebného studijního cíle.

IV. Povinnosti UTB

1. UTB zajišťuje prostřednictvím Centra pro studenty se specifickými potřebami (dále jen „Centrum pro SSP“) odborné služby dle příslušných vnitřních norem:
  - a) obecných podmínek studia studentů se SP;
  - b) metodických standardů pro naplňování podmínek pro zabezpečení studia u jednotlivých typů postižení studentů se SP (Příloha 4 SR).
2. UTB zajišťuje technické a technologické zázemí studia a jeho přístupnost studentům se SP, a to v míře přiměřené technickým a finančním možnostem UTB dle příslušných vnitřních norem UTB týkajících se podpory uchazečům a studentům se specifickými vzdělávacími potřebami na UTB.
2. UTB dále zajišťuje speciálně pedagogické, v případě potřeby také psychologické a kariérní poradenství pro studenty se SP.

V. Povinnosti studenta se SP

1. Student se SP, na něhož jsou nárokovány finanční prostředky, je povinen doložit uznatelné doklady o postižení a jeho typu.
2. Student se SP je povinen spolupracovat se zaměstnanci Centra pro SSP a respektovat pravidla vnitřních norem UTB.

VI. Kategorie studentů se SP

Kategorie studentů se specifickými potřebami je dána zdravotním postižením nebo zdravotním stavem studenta a studijního prostředí a vychází z aspektů relevantních pro studium na vysoké škole. Je založena na funkčním principu, tzn., že vychází z praktického dopadu na pracovní a komunikační postupy, které je nutné volit během studia na UTB.

Kategorie studenta se SP:

- A. Student se zrakovým postižením
  - A1. uživatel zraku
  - A2. uživatel hmatu/hlasu
- B. Student se sluchovým postižením
  - B1. uživatel mluveného jazyka
  - B2. uživatel znakového jazyka
- C. Student s pohybovým postižením
  - C1. S postižením dolních končetin
  - C2. S postižením horních končetin
- D. Student se specifickými poruchami učení
- E. Student s poruchou autistického spektra
- F. Student s jinými obtížemi

VII. Servisní opatření dle kategorie studentů se SP

Odborné služby jsou sjednány na základě uznatelného dokladu o zdravotním stavu studenta a funkční diagnostiky (viz SR), které jsou součástí příslušné vnitřní normy UTB.

Servisní opatření:

Časová kompenzace:	Organizační opatření:
Individuální studijní plán:	Režijní opatření:
Individuální výuka:	Zpracování studijní literatury:
Osobní asistence:	Studijní asistence:
Přepisovatelský servis:	Prostorová orientace:
Zapisovatelský servis:	Tlumočnický servis:

VIII. Platnost

Tato dohoda nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu smluvními stranami.

Tato dohoda se uzavírá na dobu určitou po dobu studia studenta se SP.

Tuto dohodu lze ukončit vzájemnou dohodou nebo jednostrannou písemnou výpovědí studenta se SP doručenou ostatním účastníkům.

Okamžikem pravomocné ukončení studia studenta se SP zaniká rovněž tato dohoda.

IX. Další ujednání

Centrum pro SSP poskytuje odborné služby na základě kapacitních a provozních možností. Zároveň si vyhrazuje právo je omezit nebo odepít v případě, že student se SP aktivně nespolupracuje nebo dokonce brání v jejich realizaci.

Dojde-li u studenta se SP ke změnám mající zásadní dopad na studium a poskytování odborných služeb (např. změna zdravotního stavu, přerušení či ukončení studia), je student se SP povinen o této skutečnosti neprodleně informovat pověřeného zaměstnance Centra pro SSP.

X. Závěrečná ustanovení

Student se SP bere na vědomí, že UTB bude zpracovávat jeho osobní údaje včetně citlivých osobních údajů (dále jen „osobní údaje“) tak, aby mohla splnit závazky vyplývající z této dohody. Zpracováním se pak mimo jiné rozumí zápis těchto osobních údajů do informačního systému STAG a do matriky studentů.

Student se SP dále bere na vědomí, že účelem zpracování jeho osobních údajů je zájem studenta se SP na poskytnutí služeb v souladu s touto smlouvou směřující k trvalému vytvoření podmínek pro vyrovnání příležitostí studenta se SP na UTB v souvislosti s jeho studiem.

Bližší podrobnosti týkající se osobních údajů jsou uvedeny na webových stránkách UTB v sekci ochrana osobních údajů – Zásady ochrany osobních údajů na UTB ve Zlíně, Zpracování osobních údajů studentů a zájemců o studium.

Tato smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, z nichž jeden obdrží student se SP, jeden bude uložen v Centru pro SSP.

Ve Zlíně dne

.....
student se SP

.....
rektor

Příloha 4

Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB

Příjmení, jméno:	
Telefon:	
E-mail:	
Fakulta:	
Studijní obor:	

Požaduji zohlednění specifických potřeb u přijímací zkoušky s ohledem na mé zdravotní důvody/poruchy učení (označte křížkem):

- Zrakové postižení
- Sluchové postižení
- Pohybové postižení
- Specifické poruchy učení
- Poruchy autistického spektra
- Jiné obtíže (psychická porucha, chromatické somatické onemocnění)

Návrh žadatele/uchazeče na úpravu přijímací zkoušky (s ohledem na specifické potřeby):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Doporučení Centra pro studenty se specifickými potřebami UTB pro modifikaci přijímací zkoušky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Příloha 4

Žádost o úpravu přijímacího řízení uchazeče se specifickými potřebami o studium na UTB

Příjmení, jméno:

Telefon:

E-mail:

Fakulta:

Studijní obor:

Požaduji zohlednění specifických potřeb u přijímací zkoušky s ohledem na mé zdravotní důvody/poruchy učení (označte křížkem):

- Zrakové postižení
- Sluchové postižení
- Pohybové postižení
- Specifické poruchy učení
- Poruchy autistického spektra
- Jiné obtíže (psychická porucha, chromatické somatické onemocnění)

Návrh žadatele/uchazeče na úpravu přijímací zkoušky (s ohledem na specifické potřeby):

.....

.....

.....

.....

.....

Doporučení Centra pro studenty se specifickými potřebami UTB pro modifikaci přijímací zkoušky:

.....
.....
.....
.....
.....

Vyplněný formulář spolu s požadovaným dokladem (nesmí být starší než 2 roky) vytiskněte a zašlete na adresu:

**Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Centrum pro studenty se specifickými potřebami
Fakulta humanitních studií
Štefánikova 5670
760 01 Zlín**

Údaj o zdravotním stavu dokládám (označte):

- dokladem o zdravotním postižení ve smyslu § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- dokladem o invaliditě libovolného stupně ve smyslu § 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- průkazem osoby se zdravotním postižením libovolného stupně ve smyslu § 34 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením
- dokladem o specifické poruše učení zjištěné na základě obecně dohodnutých výsledků v obecně dohodnutých psychometrických testech
- lékařskou zprávou o výsledcích odborného lékařského vyšetření v případě osob s psychickou poruchou nebo s chronickým somatickým onemocněním, pokud se nemohou prokázat výše uvedenými doklady.

Ve .....dne.....
(podpis žadatele)

UTB v souladu s příslušnými právními předpisy informuje, že osobní údaje subjektu údajů budou zpracovávány pouze za účelem stanoveným v Zásadách ochrany osobních údajů – zpracování osobních údajů studentů a uchazečů o studium. Tyto Zásady jsou dostupné na webových stránkách UTB v sekci Ochrana osobních údajů.

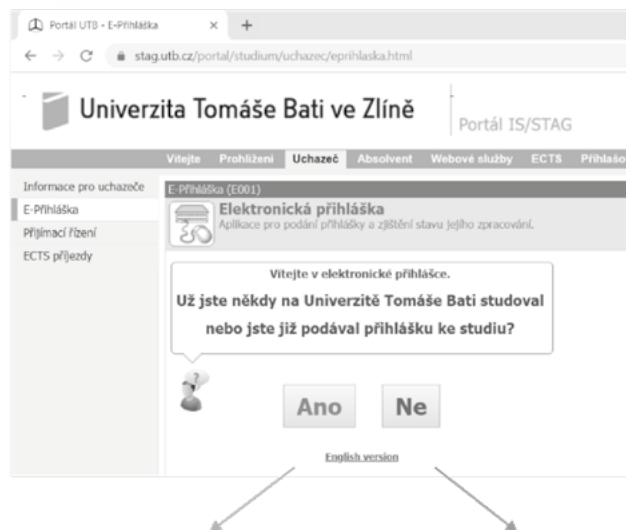
Příloha 5

Návod na podání přihlášky

1. Krok – napiš do vyhledávače následující stránku a dej vyhledat: <https://www.utb.cz/ssp/>
2. Krok - klikni na E - přihláška (najdeš ji uprostřed, nahoře v tmavé části)

3. Krok – Zvolíš buď: ANO nebo NE (Podle toho, zda jsi už někdy přihlášku podával)

Pokud klikneš na **ANO**

- vyplníš následující kolonky

Do 1. kolonky napiš své rodné číslo bez lomítka např.: 9548234773

Do 2. kolonky napiš své iniciály např.: Jan Novák → JN

- po vyplnění rodného čísla a tvých iniciálů klikni na **přihlásit se** a přejdi na **4. krok**

The screenshot shows the 'Elektronická přihláška' form. The 'Přihlásit se' button is circled in red. The form includes fields for 'Rodné číslo' and 'Vstupní číslo'.

Pokud klikneš na **NE**

- objeví se ti další otázka, která zní:
Jste občanem České republiky nebo jste občanem Slovenské republiky narozeným do konce roku 1992?

Pokud klikneš na **ANO**, pokračuješ na další stranu (levým sloupcem)

Pokud si vybereš **NE**, odpovídáš na další otázku, viz další strana

The screenshot shows a question box with the text: 'Jste občanem České republiky nebo jste občanem Slovenské republiky narozeným do konce roku 1992?'. Below the question are two buttons: 'Ano' and 'Ne'. A 'Zpět na začátek' link is also visible.

Pokud klikneš na **ANO**

- vyplníš následující kolonky

Do 1. kolonky napiš své rodné číslo bez lomítka např.: 9548234773

Do 2. kolonky napiš své iniciály např.: Jan Novák → JN

- po vyplnění rodného čísla a tvých iniciálů klikni na **přihlásit se** a přejdi na **4. krok**

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně | Portál IS/STAG

Vítejte | Prohlášení | **Uchazeč** | Absolvent | Webové služby | ECTS | Přihlašovací údaje

Informace pro uchazeče | **E-Přihláška (E001)**

Elektronická přihláška
Aplicace pro podání přihlášky a zjištění stavu jejího zpracování.

Máte v ČR rodné číslo (jste občanem ČR nebo jste občanem SR, narazen do konce roku 1992) nebo máte již školou přidělené pseudorodné číslo?

Přihlášení rodným číslem a iniciálami

Rodné nebo pseudorodné číslo
Díky lomítku
Vaše iniciály, bez diakritiky
Přesně podle pasového průkazu a příjmení

Přihlásit se

např. Jan Novák: JN, Zarevka Zuzana: ZZ. V případě změny příjmení použijte iniciály patřící v době původního přihlášení. Po přihlášení je možné upravit.

Pokud si přidělené pseudorodné číslo nepamatujete, pokračujte na **Verbování pseudorodného čísla a přihlášení**

Zpět na začátek

Pokud klikneš na **NE**

- odpovíš na následující otázku:

Máte v České republice oficiálně přidělené rodné číslo?

Pokud zvolíš **ANO**, pokračuješ na další stranu (levým sloupcem)

Pokud **NE**, pokračuješ následovně (následující strana)

Portal UTB - E-Přihláška

stag.utb.cz/portal/studium/uchazeec/eprihlaska.html?pc_pho=-2004983486&pc_mode=view&pc_windowid=7198&pc

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně | Portál IS/STAG

Vítejte | Prohlášení | **Uchazeč** | Absolvent | Webové služby | ECTS | Přihlašovací údaje

Informace pro uchazeče | **E-Přihláška (E001)**

Elektronická přihláška
Aplicace pro podání přihlášky a zjištění stavu jejího zpracování.

Máte v České republice oficiálně přidělené rodné číslo?

Ano **Ne**

Zpět na začátek

Pokud klikneš na ANO

- vyplníš následující kolonky

Do 1. kolonky napiš své rodné číslo bez lomítka např.: 9548234773

Do 2. kolonky napiš své iniciály např.: Jan Novák → JN

- po vyplnění rodného čísla a tvých iniciálů klikni na **přihlásit se** a přejdi na **4. krok**

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně | Portál IS/STAG

Vítejte | Prohlášení | Uchazeč | Absolvent | Webové služby | ECTS | Přihlašovací údaje

Informace pro uchazeče

E-Přiháška (E001)

Elektronická přiháška
Aplicace pro podání přihášky a zjištění stavu jejího zpracování.

Máte v ČR rodné číslo (jste občánem ČR nebo jste občánem SR, narozen do konce roku 1992) nebo máte již školou přidělené pseudorodné číslo?

Přihlášení rodným číslem a iniciálami

Rodné nebo pseudorodné číslo

vešle iniciály, bez diakritiky

Přesný písmena jména a příjmení

Přihlásit se

Např. Jan Novák: JN, Zareta Hrubáková: ZH. Vše podle změny příjmení použijte iniciály platné v době původního přihlašování. Po přihlášení je můžete upravit.

Pokud si přidělené pseudorodné číslo nezapamätáte, pokračujte na **Vytvoření pseudorodného čísla a přihlášení**

Zpět na začátek

Pokud klikneš na NE

- Vyplníš osobní údaje: **1. Křestní jméno**
2. Příjmení
3. Datum narození
4. Pohlaví

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně | Portál IS/STAG

Vítejte | Prohlášení | Uchazeč | Absolvent | Webové služby | ECTS | Přihlašovací údaje

Informace pro uchazeče

E-Přiháška (E001)

Elektronická přiháška
Aplicace pro podání přihášky a zjištění stavu jejího zpracování.

Nemáte v ČR rodné číslo (nejste občánem ČR nebo jste občánem SR, narozen po roce 1992) a nemáte dosud školou přidělené pseudorodné číslo.

Vytvoření pseudorodného čísla a přihlášení

Křestní jméno

Příjmení

Datum narození

Pohlaví

Vytvořit pseudorodné číslo a přihlásit se

Systém vám přidělí tzv. pseudorodné číslo, pod kterým budete evidováni na této škole. Toto číslo se například, přidá se již přiháše ve formě užšv zadaném tohoto pseudorodného čísla a vašich iniciál.

Zpět na začátek

A po vyplnění klikneš na: **Vytvoření pseudorodného čísla a přihlášení**

A pokračuj následujícím **krokem č. 4**

4. Krok

- Ve 4. kroku si zvolíš **fakultu**, na které chceš studovat (např.: FAI, FLKŘ, FAME, FT, FMK, FHS)
- Vybereš si **formu studia** (Prezenční/kombinovaná)
- **Typ** (Bakalářský/Doktorský/Navazující)
- **Místo studia** (Zlín/Kroměříž/Uherské Hradiště/Praha) → Klikneš na tlačítko:

Hledat

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně | Portál IS/STAG

Vlejte | Prohlášení | **Uchazeč** | Absolvent | Webové služby | ECTS | Přihlašovací údaje

Informace pro uchazeče

E Přihláška
Přijímací řízení
ECTS přjezdy

Přehled | **Nová přihláška** | Požadavky oboru | Osobní údaje | Info a platba | Informace o řízení

1. krok podání přihlášky:
Zde zvolíte příjmací obor přihlášky ze seznamu nabízených oborů. Obory, na které již máte podanou přihlášku, netře znovu. Aplikace ukazuje pouze ty fakulty, programy a obory, které jsou v tuto chvíli otevřeny pro přijímací řízení (tj. pokud např. nevypršel meziní termín pro podání přihlášek)

Nová přihláška - 1. krok, výběr studijní specializace / oboru

Fakulta -- Jákův --
Forma -- Jákův --
Typ -- Jákův --
Místo studia -- Jákův --

Vyhledání podle kódu či názvu - studijního programu, specializace / oboru
Hledaný název

Hledat

Daří informace o přijímacím řízení naleznete na [webu s informacemi](#).

A dále si zvolíš daný program a obor, který chceš studovat a klikneš na modrou šipku:

Fakulta	Akad. rok	Kolo	Studijní program (Kód)			Specializace/Obor	
			Místo	Forma	Typ	Zkratka	Číslo
FAI	2019/2020	2.	Inženýrská informatika (B3902)			Bezpečnostní technologie, systémy a management	3902R039
			Zlín	Prezenční	Bakalářský	pbBT	
FAI	2019/2020	2.	Inženýrská informatika (B3902)			Informační a řídicí technologie	3902R052
			Zlín	Prezenční	Bakalářský	pbIRT	
FAI	2019/2020	2.	Inženýrská informatika (B3902)			Informační technologie v administrativě	3902R057
			Zlín	Prezenční	Bakalářský	pbITA	
FAI	2019/2020	2.	Inženýrská informatika (B3902)			Inteligentní systémy s roboty	3902R065
			Zlín	Prezenční	Bakalářský	pbISR	
FAI	2019/2020	2.	Inženýrská informatika (B3902)			Softwarové inženýrství	3902R031
			Zlín	Prezenční	Bakalářský	pbSWI	

5. Krok – Automaticky se překlíkneš se do další záložky, která je nazvána Požadavky oboru.

- Zde si zkontroluj všechny informace, a také to, zda jsi si správně vybral/a fakultu a obor, který chceš studovat.
- Po kontrole klikni na tlačítko **dále**

Vítejte Prohlázení **Uchazeč** Absolvent Webové služby ECTS Přihlašovací údaje

Informace pro uchazeče

E-Přihláška (E001)

Přehled Nová přihláška **Požadavky oboru** Osobní údaje Info a platba Informace o řízení

2. krok podání přihlášky:
Zde ověřte informace, které jsou **Požadavky** pro zvolený příjmací obor a pokračujte tlačítkem Dále.

Nová přihláška - 2. krok, doplňující informace přihlášky

Vybraný příjmací obor

Fakulta	FAI	Doplňující informace k přihlášce	Priority* 1
Akad. rok	2019/2020 (2. kolo)	Poznámka	
Studijní program	Inženýrská informatika		
Kód	B3902		
Místo	Zlín		
Typ	Bakalářský		
Forma	Prezenční		
Obor	Inženýrská informatika		
Zkratka	obIT		
Číslo	3902R039		

Zadání známek z předchozího studia

Úředně ověřenou kopii maturitního vysvědčení doručte na studijní oddělení FAI (Eva Buchtová) nejpozději do 8.9.2019.

Předmět	Popis	Známka
Maturita	Průměrná známka z maturity. Pokud maturujete v září zadejte 5 nebo nevyplňujte.	

Způsob doručení rozhodnutí o přijetí

Souhlasím s tím, aby mi případně kladné rozhodnutí o přijetí bylo doručeno prostřednictvím elektronického informačního systému vysoké školy, jak to stanoví §66a odst. 1 VŠ zákona.

<< Zpět **Dále >>**

* Povinná položka

Pokud se ti zobrazí prázdná kolonka **známka**, vyplň ji dle následujícího popisu (podtrženo červeně):

Zadání známek z předchozího studia

Úředně ověřenou kopii maturitního vysvědčení doručte na studijní oddělení FAI (Eva Buchtová) nejpozději do 8.9.2019.

Předmět	Popis	Známka
Maturita	Průměrná známka z maturity. Pokud maturujete v září zadejte 5 nebo nevyplňujte.	

A po vyplnění klikni na tlačítko **dále** →

<< Zpět **Dále >>**

6. Krok - Následuje další záložka, **Osobní údaje**:

- Zde vyplň všechny osobní a kontaktní údaje

V červeném obdélníku je kolonka, kde můžeš zohlednit tvoje specifické potřeby:

Vítejte Prohlížení **Uchazeč** Absolvent Webové služby ECTS Přihlašovací údaje

E-Přihláška (E001)

Informace pro uchazeče
E-Přihláška
Přijímací řízení
ECTS přijezy

Přehled Nová přihláška Požadavky obojí **Osobní údaje** Info a platba Informace o řízení

Zadání osobních údajů uchazeče:
Zde uveďte své osobní údaje. Pokud již máte údaje uložené, zde je můžete opravit či aktualizovat. Vždy pokračujte tlačítkem Uložit.
Při podání první přihlášky je průchod tímto krokem povinný, při podávání dalších přihlášek si především zkontrolujte již zadané údaje!

Zkontrolujte si aktuálnost veškerých zadaných osobních údajů!

Osobní údaje

Křestní jméno*
Příjmení*
Titul před jménem
Titul za jménem
Rodné příjmení
Rodné číslo
Pohlaví
Rodinný stav
Číslo občanského průkazu
nebo (*) číslo pasu
Kvalifikátor občanství*
Státní příslušnost

Další kontaktní údaje

Telefon (mobil)*
E-mail*

Místo a datum narození

Datum narození
Místo narození - stát*
Místo narození - místo*

Předchozí vzdělání

Odkud se uchazeč hlásí*
Předchozí vzdělání*

Předchozí studium na vysoké škole
Předvyplnit dle studia na této škole

Zohlednění specif. potřeb NE [Více informací](#)

Poznámka: Zvolíš si dle svého zohlednění specifických potřeb A1 – F.

Zohlednění specif. potřeb NE [Více informací](#)

Fakulta Fakulta managementu a ekonomiky

NE

A1. lehce zrakově postižený / uživatel zraku
A2. těžce zrakově postižený / uživatel hmatu/hlasu
B1. nedoslýchavý / uživatel mluveného jazyka
B2. neslyšící / uživatel znakového jazyka
C1. s postižením dolních končetin (paraplegie)
C2. s postižením horních končetin (jenné motoriky)
D. Student se specifickou poruchou učení (dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD)
E. Student s poruchou autistického spektra
F. Student s jinými obtížemi (neautistické neurovývojové poruchy, chronické somatické onemocnění)

Po vyplnění osobní údajů klikni na tlačítko →

7. Krok - Info a platba

- Nyní je Tvá přihláška zaregistrovaná a čeká platbu!
- Všechny důležité informace ti přijdou do e-mailu, včetně údajů pro uhrazení poplatku za přijímací řízení.

Informace pro uchazeče

E-Přihláška (E001)

E-Přihláška
Přijímací řízení
ECTS přjezdy

Přehled Nová přihláška Požadavky oboru Osobní údaje **Info a platba** Informace o řízení

Nápověda Uzavřít

3. krok podání přihlášky:
Důležité informace týkající se platby za podanou přihlášku, návod k realizaci platby. A přihláška je zaregistrována!
Tyto informace si můžete znovu zobrazit kdykoliv později kliknutím na odkaz v seznamu podaných přihlášek.

- Osobní údaje uchazeče byly v pořádku uloženy
- Vládní uchazečko, tímto jste podala přihlášku ke studiu: fakulta: **FAI**, studijní program: **Inženýrská informatika**, místo: **Zlín**, typ: **Bakalářský**, forma: **Prezenční**, studijní obor/kombinace: **Bezpečnostní technologie, systémy a management (pBtT)**.
- Pro tuto jednotlivou přihlášku Vám byl přidělen specifický symbol: **261209**. Jedná se o přihlášku ke studiu na fakultě **FAI**, studijní program: **Inženýrská informatika**, místo: **Zlín**, typ: **Bakalářský**, forma: **Prezenční**, specializace: **Bezpečnostní technologie, systémy a management (pBtT)**.
- Včasnou úhradou poplatku za přihlášku, urychlíte následný průběh přijímacího řízení.
- Aby Vaše přihláška mohla být přijata, je nezbytné nutně uhradit poplatek ve výši **340 CZK**.
- Informace zasláné prostřednictvím emailu budou směřovány na adresu masp@post.cz. Pokud nedostanete potvrzení o přijetí přihlášky do 3 minut, ověřte si prosím správnost emailové adresy.

<< Zpět do přehledu

- Máte-li vyplněnu svoji e-mailovou adresu (u osobních údajů), bude Vám potvrzení o přijetí platby zasláno automaticky elektronickou poštou.
- O přijetí platby se také můžete po deseti pracovních dnech od podání platby přesvědčit na této internetové adrese.
- Při uvedení chybných údajů při platbě nebude možné spojit platbu s přihláškou a přihláška nebude přijata.
- Přihlášky na Vámi zvolený přijímací obor / specializaci jsou přijímány do: **8. 9. 2019**
- Doporučujeme Vám si tyto informace vytisknout (menu **Soubor- Tisk**), jak pro Vaši pozdější informaci, tak i pro platbu v bance.
- Zaplatit tento poplatek je možno následujícími způsoby:

Platbu můžeš provést také ihned, kliknutím na tlačítko **zaplatit kartou**

Platba prostřednictvím platební brány

Po kliknutí na tlačítko **Zaplatit kartou** budete přesměrováni na platební bránu, kde můžete bezpečně provést platbu kartou.

Zaplatit kartou

QR kód pro načtení informací o platbě mobilním telefonem

Nebo můžeš přihlášku zaplatit bankovním převodem

Takto provedete bankovní převod

ve prospěch účtu	000027-1925270277
kód banky	0100
částka	340
měna	CZK
variabilní symbol	2903602990
konstantní symbol	
specifický symbol	261295

<< Zpět do přehledu

Další informace o tomto přijímacím řízení naleznete na [webu fakulty](#).

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

© Gabriela Vojtěšková, Julie Junaščíková, Magdalena Hanková, Jana Kasáčková, 2020

Název: Průvodce pro studenty se specifickými potřebami na UTB aneb Na co mám nárok při studiu

Autoři: Mgr. et Mgr. Gabriela Vojtěšková, Bc. Julie Junaščíková, Mgr. Magdalena Hanková, Ph.D., Mgr. Jana Kasáčková, Ph.D.

Vydavatel: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, www.nakladatelstvi.utb.cz

Grafická úprava: MgA. Dušan Wolf

Obálka: www.nakladatelstvi.utb.cz, <https://de.freepik.com/>

Vydání: První

Vydáno elektronicky

Rok vydání: 2020

ISBN 978-80-7454-903-8

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Strategický projekt UTB ve Zlíně, reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002204

KA6 - Adaptace studijního prostředí a tvorba motivačních programů a opatření ke snižování studijní neúspěšnosti na UTB

